PROPAGO
D. HYACINTHI
THAVMATVRGI POLONI,

Seu

De rebus præclarè gestis in Prouincia Polonia Ordinis Prædicatorum.

COMMENTARIVS.

F. ABRAHAM BZOVII SACRÆ
Theologiæ Magistri, Ord. Prædic.

Florete FLORES *quasi lilium, & date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus suis,* Ecclesiast. 39. cap.

VENETIIS, MDCVI.

Apud Societatem Minimam.
Superiorum Permissu.

Capuccinorum Romæ

Doctissimo, Vigilantissimo, ac Optimo Præsidi Prouincię Poloniæ Ord. F. Prædicatorum.

Admodum Reuerendo

P. F. ALBERTO SECOVIO SACRÆ THEOLOGIÆ MAG.

F. Abraham Bzouius S. Th. Mag. Ord. eiusdem. S. P. D.

QVEM de rebus prouinciæ nostræ Poloniæ, in medijs curis & ęstibus scripsi Commentarium, hunc qua decet submissione, lubens, lætus tibi offero, dedico, consecroque. Debetur tuæ pietati, religioni, prudentiæ, summæque quam apud omnes habes virtutis existimationi, quæ te in hanc celsam honoris sedem euexit. Debetur & tuis in prouinciam amplissimis meritis, quæ tibi famam perennant, & inter cęlites sedem parant. Reor, non ingratum erit animi mei hoc erga te symbolum, quod & a rebus suis, & a meo in te animo pondus habet. Obtuli siquidem, quod tuo iussu, apud antiquitatem abditum, optimum maximumque pro nostræ prouinciæ ornamento reperi. Dedi clarissimorum religionis syderum, suis radijs illustrem honoris imaginem, quam in te expressam demiramur Nouitas quoque aliqua, forte illud attollet. Nam hæc lumina decoraque, e tenebrosis blattis eruere

aggredimur primi. quorum auspicio & ductu, iter est ad pietatem & fęlicitatem. Satis iam vapulaui a vate.

Odiss. φ. *Agrestes, stolidi, tantumque diurna scientes.*

Infamiam hanc detergo, maiorum instituta & exempla aperio. Macte pater, hoc animo, hac contentione, viam istam Hyacinthi, Ceslai, aliorumque tuorum & nostrorum Ducum perge; illius zelum amplificandæ fidei, horum studium propagandæ religionis purioris, vehementius indidem sequere. Magnum erat audere & incipere, tanta quanta pauci ante te; at in crepundijs virtutis se semper censere, adque maiora semper spirare, hoc perpeti fama, hoc immortali gloria dignum. Hanc tibi voueo, hanc auguror. Romæ in Aede magnæ Matris ad Mineruam. Kal Maias M D C V I.

PRO

PRO COMMENTARIO AD RELIGIOSVM LECTOREM PRAEMONITIO.

De Occasione & forma Opusculi.

PLATO Philosophorum omnium sapientissimus, puerilem animum dicebat illis semper inesse, quibus nulla ex antiquitatis commemoratione prisca opinio, nulla cana scientia. De institutis igitur exemplisque maiorum prouinciæ Polonæ, quibuscum prudentia, rerum agendarum splendore, vitaque sanctimonia contendere possimus, Commentariolum dare institui volens, nolens. Volens maculam puritiæ abluere: nolens argumentum imperuium, sine duce & luce obscurare, quam explicare. volens tamen vtcunque volentia superiorum; quibus repugnare, ariolare censebam. Quærent hic alij, res & facta, locis & temporibus suis, nō ad amussim regesta, nec adeo fusè, vt personarum decus illustre poscebat, elogijs ornata. Multa hic desiderantur, inquient, nec pleno calamo promuntur. Assero. Sed non mea hic culpa, Antiquitatis obsoletæ, quæ mage cœlitibus, quam fluxi iudicij terrestribus, consecratam esse voluit patrum nostrorum perpetem memoriam. Quam tamen reliquit, In Timæo.

liquit, eam ex legibus Commentarij, non hystoria, ab scriptoribus haurio & pando. Alij carpent stili inæqualitatem, & centonis instar vincta & commissa esse omnia, dicent. Recte. Nam hæc omnia a scriptoribus priscis. Sed astruendæ fidei gratia: Nam quod ego eadem narrarem, ecquando mihi vis, aut fides? De verbis ipsis (fas dicere) non ea quoque nobis inopia, vt cuiquam supplicemus. Fidei, & puritati gestorum litauimus, ne quisquam, quicquam haustum ex vano dicat. Proinde non Aristarchis, neque vobis Zoilis scripsimus, sed candidis, natis vestigia sequi decessorum. Vos adeste, legite. Vobis ego Mercurios Euhodios, statuo, qui viam ad summum bonum, veramque fœlicitatem, aurea virgula monstrant. hi Choragos virtutum se nobis præstant. Age, extergite oculos, semitas iam ab eis tritas, tentate, calcate, non cespitabitis, non palpitabitis. Habetis vnde exempla libetis, quæ vobis omne decus, solo cœloque perennent. Valete, meliora date, agite.

Auctores ex quorum monumentis excerptus Commentarius.

Excussi.

Alexander Guagninus.
F. Bernardus Castrensis.
Bullarium Ordinis Prædicatorum.
Camillus Balliani.
Cæsar Baronius.
Constitutiones Regni Polon.
Ferdinandus Castellanus.
Flauius Blondus.
Genebrardus.
Guilelmus Alanus.
Hilarion Rangonus.
Ioannes Antonius Gabutius.
Ioannes Trithemius.
Leander Bononien.
Martinus Baron.
Martinus Cromerus.
Martinus Polonus.
Mathias Miechouius.
Nicolaus Hussouianus.
Nauclerus.
Officium B. Ceslai.
Petrus Thianen.
Raphael Volateranus.
Relatione della Fiesta. Hispanie.
Stanislaus Orichouius.
Stanislaus Socolouius.
Vincentius Belluacen.

Manuscripti.

Acta Capitulorum & Prouincialium.
Annales Ecclesiæ Cathedralis Cracouien.
Diplomata personalia.
Expeditionum prouincial. lib. antiq. in fol.
Fabianus Bircouius.
Humbertus.
Ioannes Dlugossius.
M. s. vetustiss. in 8. & in fol.
M. s. pro canonizat. S. Hyacinthi.
F. Stanislai Lectoris.
Martirolog. & notæ diariæ Conuentuum prouinciæ Poloniæ in eis adiunctæ.
Priuilegia prouinciæ & Conuent.
Regestra Pontificum ex Bibliotheca Vaticana.
Res oculis subiectæ.
Traditiones PP.
Vota nuncupata.
Tabulæ appensæ.

INDEX CAPITVM,

Quæ in hoc Opere continentur.

FINIS.

PROPAGO
D. HYACINTHI
THAVMATVRGI POLONI,
Seu
De rebus præclarè gestis in Prouincia Poloniæ Ordinis Prædicatorum.

COMMENTARIVS.

F. ABRAHAM BZOVII SACRÆ Theologiæ Magistri Ord. Prædic.

CAPVT PRIMVM.

De origine Prædicatoriæ Religionis, fundatione, numeroque Conuentuum in Regno Poloniæ & Ducatu Silesiæ.

FRATRVM Prędicatorum in Prouincia Poloniæ facinora, immortali laude digna, breui compendio, ab illustribus Auctoribus, veridicaque Patrum Traditione deligere decernēti, ab ipso, quod aiunt, ouo, abq; incunabulis, initium petere in animo est.

Anno a nato Seruatore Mundi, decimononono supra millesimum ducentesimum Iuo Antistes Cracouiensis, Romam concesserat ad Honorium tertium Summum Hierarcham; causa recuperandæ dignitatis Archiepiscopalis, quam suus decessor neglexerat. Ea tempestate Prædicatorum Patriarcha S. Dominicus, in vrbe, suprahumanis omnium oculos percellebat factis. Inter quæ, Neapoleonem Stephani Cardinalis ex fratrę nepotem, equo decussum & graui membrorum allisione vita functum, adspectante Iuone, orationibus vitæ reddiderat. Fama aliorum, admiratione vero pręsentis miraculi, necnon & Diuinis Sermonibus S. Dominici excitus Iuo, in

eius se necessitudinem insinuat. Ab eo summis precibus contendit, velit fœlicis instituti sui aliquem Sodalem Ecclesiæ suæ, Sarmatię, vniuersoque Trioni gelido concedere. Qui luce verbi Diuini, cæcas mortalium mentes illustrare ignitaque face sanctimoniæ, frigentes, ad amorem Cœlestium incendere potis esset.

Concessisset illico Diuus Dominicus, votis Pontificis ardentibus quempiam, si gentilem eius, linguæ Polonæ gnarum ad manus habuisset. Hoc destitutus, ex comitatu Iuonis aliquot, nempe Hyacinthum Canonicum Cracouiensem, Ceslaum Canonicum, & Custodis Prælaturam insignem Sandomiriensem, par Illustrissimę Odrouansiorum familiæ decus, nepotes ex Fratre Iuonis Episcopi: Henricum Morauum, & Hermannum Theutonem nobiles, diuino spiritu correptos, illoque Neapoleonis rediuiui spectaculo perculsos, Contubernio suo in Conuentu S. Sabinæ dignatus est. Hos integro anno, salutaribus præceptis imbuens, ad eum efformauit modum, vt non Tyrones, sed veterani Religiosi, sanctimoniæ vitę illustres, zeloque ardentissimo amplificandæ fidei exæstuantes, ab omnibus suspicerentur & haberentur. Anno exacto sub disciplina S. Dominici ab eodem in Poloniam mittuntur; Summi Pontificis Honorij tertij monitis & benedictione, ad iter, & opus Euangelicum animati. Hi ergo ad populares suos pedestri itinere, qui Carinthiorum fines remeantes, Frisaci, quod eius oræ celebre oppidum est, aliquantisper substiterunt. More suo Diuus Hyacinthus, quam a S. Dominico hausit cęlestem doctrinam, vt aliàs, alibi repedans, ita apud Frisacenses, mira dicendi acrimonia, spargere orsus est. Frequentes quotidie ex illius ore Apostolico pendebant Oppidani, fructum vberem animarum referentes. Tantum autem suadela sua pone Diuina eos permouit Hyacinthus, plurimi vt illorum, Religioni nuperæ colla submitterent, inque Institutione Hyacinthi, ad summum sanctitatis fastigium breui assurgerent, e quibus numerantur B. Vlricus, B. Helgherus, B. Corradus, Frisacenses, vt alios innumeros pręteream, qui a disciplina Hyacinthi Sanctissimi prodiere. Mansit eo loci Hyacinthus circiter sex menses, surgentem conuentum numero fratrum, & amplitudine ædificiorum valida properaque manu alta petentem, alacer conspiciens.

Fernand. Castill.

Erecto Frisaci Religiosissimo Monasterio, nouello gregi filiorum suorum Hermānum Teuthonem præfecit. Et quia illud monasterium ex primis S. Hyacinthi operis fuit, inque Germanię non ignobili parte erectum est, eidem Germanię Prouincię primas ante Poloniam, temporis antecedine contulit, in eadem prouincia semper priori loco habitum in coordinatione conuentuum.

Cracouiam inde properans, nullibi locorum Concionandi, sacra faciendi, Exomologeseosq; officium, intermittebat ad solidas, ęternasque

Acta capi. Visu. 1303.

que

que voluptates, a fluxis perituriſque ſuos hoſpites pelliciens. Venienti Cracouiam, effuſus Clerus vniuerſus, populiq; multitudo innumera, it obuiam, læto applauſu ac ſi Cęlitus demiſſum Angelum, ſalutant, complectũtur, exoſculantur, & Iuone Antiſtite ſiſtunt Cracouienſibus optatum eius aduentum prçſtolantibus.

Obuijs vlnis excipiunt cuncti, Dominicum admirandum in Hyacintho Iuonis nepote effulgentem. Gratulatur ſibi Iuo datum a ſuperis Mandrę adiutorem, qui non ſua, ſed Ieſu Chriſti ſanguine partas & ablutas animas, per auia aberrantes quęreret, adque Eccleſię caulas reducere, toto mentis niſu adniteretur. Offert illi interim Leſco Principe & Clero annuente, Eccleſiam SS. Trinitatis Parochialem pro Domicilio. Et ea, vtpote non artibus aut dolis quęſita, non vi, nec aſtu trudere voluit Presbyteros Hyacinthus. Sed toto tempore quo Aedes D. Deiparæ auguſtiſſima Clero paratur, hęſit cum ſocijs in curia Epiſcopali, in lignea ædicula ſuis vſibus conceſſa. In eius adhærente Oratorio, diuinis officijs, dies noctesque vacabat, pietatis chriſtianæ exercitijs ſedulus inſiſtebat, plurimos Religionis Albo adſcribebat, innumerabiles Chriſto deuinciebat, concionatoris munere in Aede Principe functus, donec tandem anno Domini. 1223. Annunciatæ ſalutis die ſolemni, numero Fratrum non exiguo, quos iam Religioni in ędicula illa pepererat, ſtipatus ab Iuone & Clero, Leſco Principe & populo, magno cum animorum oblectamento, in SS. Triadis templum introduceretur. Aderat tunc Gregorius Creſcentius S. R. Eccleſiæ Cardinalis & ſedis Apoſtolicæ Legatus a latere huic celebritati lętiſſimæ. Eius familiaris & à ſecretis intimus Iacobus ciuis Romanus V. I. Doctor, ſanctitate Hyacinthi & fratrum eius delectatus, in amorem religionis nouellę exardeſcens, eidem, extra patriam, extra parentes, in regione longinqua, inter gentem non tantum quantum ſua eſt cultam, ſe deuouet. Togamque Prædicatoriam ſine mora induere poſtulat, talem tantumque virum, qualis erat Iacobus Legato longe clariſſimus, eodem die adſcribit ſuo Cætui Hyacinthus, Principe, Cardinali, Epiſcopo, omnibuſque præ gaudio illachrymantibus. Tanto odore pietatis & religionis fragrabat Hyacinthus, dum templo præcipuo in vrbe SS. Trinitatis donaretur. Erat tunc illud templum, ob ligneam ſtructuram, non vt nunc magnificum: venerabile tamen & primarium, propter curam adminiſtrandorum Sacramentorum Cracouiæ, eidem & ſoli annexam. Hoc Iuo Pontifex, Sancto Hyacintho Religionique Prædicatorum iure perpetuo aſcripſit & donauit locum ſpatioſum pro Monaſterio ædificando, & copioſam ſupellectilem templo dicauit. victum veſtitumq; ſodalibus, ex eleemoſynis diarijs viuentibus, dietim ſuppeditauit, a ſolutione quartæ, vt vocant funeralium, alijsque exactionibus, perpetuo immunes fecit: dato priuilegio anno dom. 1227. quarto kal. Octob.

Anna. Crac. Eccle.

Michou. li. 3. c. 32. Cromer. lib. 7.

Pontificatus sui anno. X. Paræciam vero inde, in templum Virginis Dei Matris, ob id a se constructum, transtulit. Ea Ecclesia SS. Trinitatis, quo tempore parochiali titulo fulgebat, matrix & origo fuit omnium parochiarum; ita cum primum religioni Prædicatoriæ concessa est, fuit scaturigo amplissimorum, eorumque innumerabilium eiusdem ordinis monasteriorum. Nam exinde complura eidem sodalitati Cœnobia, in Polonia condita sunt. Quin Kioulam quoque & Haliciam (altera earum erat Metropolis Russiæ, secunda vero Archiepiscopali & Regia sede illustris) colonias suas paulo post adduxit. Nec tantum ijs finibus conclusa est, quinimo sub breui annorum interuallo, totum Regnum Poloniç, exinde impletum est locis & domibus fratrum Prædicatorum: incipiendo ab Alpibus, qui Poloniam ab Hungaria & Dacia disterminant, vsque ad mare Oceanum, omnes terrç, omnesque sinus, qui mari illo alluuntur, prædicationis illorum sonum mirificum audierunt, & ad optimam frugem redacti sunt. In Boemiam quoque Hyacinthus Monasteria inuexit, qui religiosissimos Beatum Ceslaum fratrem vterinum, & B. Henricum Morauum, quos sub annum Dom. 1222. Pragam Metropolim Boemorum destinarat. Qui munificentia Principis & Præsulis, ecclesiam S. Clementis non ignobilem, areamque amplissimam pro monasterio excitando obtinuerunt, seminariumque Cęnobiorum & Religiosorum Boemiæ, Saxoniæ, Morauiæ, & aliarum circumuicinarum regionum instituerunt. Totis octuaginta annis, Boemiæ Conuentibus Prouinciales Poloniæ prçlati erant. adusque scilicet annum Christi 1301. quo in Capitulo Generali Coloniæ celebrato, a Patribus ordinis diuisi, in duas prouincias partiti sunt. Altera earum retinuit nomen prouinciæ Poloniç, & locum in dextro choro post Prouinciam Theutoniæ. Altera assecuta est titulum prouinciæ Boemiæ, & locum in sinistro choro, post prouinciam terræ Sanctæ.

Ex offic. B. Ceslai.

M. s. pro canonizat. S. Hyacint.

M. s. Acta capit. Colon. 1301.

Propter adeo fœlicem propagationem Religionis Prędicatoriæ in Septentrione, inter alias ordinis prouincias, Poloniæ quoque adscripta est in Capitulo Generali Lutetiæ. 1227. a Beato Iordane Magistro, cæterisque patribus grauissimis. Interfuisse perhibetur huic congregationi, Diuus Hyacinthus, cum B. Gerardo postmodum prouinciali Poloniæ, & F. Martino Sandomiriensi, illo qui grati animi ergo, Beati Iuonis Episcopi secundo peregrinantis ad vrbem, sacras exuuias Mutinæ humatas, de assensu eiusdem ciuitatis Episcopi, Cracouiam vsque detulit, inque medio choro Ecclesiæ SS. Trinitatis, honorifico funere decorauit anno post decimo salutis 1237. Primo tunc lectus est in Senatui Ordinis, Diffinitor, vt vocant, Poloniæ, ad deffiniendum decernendumque, de rebus ad religionem spectantibus. Cathalogus hic est Conuentuum prouinciæ Poloniæ, ex antiquo M. s. chronico Ordinis, Bononiæ in Bibliotheca Secretiori reperto; cum adiecto tempore erectionis.

M. s. Acta C. Paris.

Miechou. li. 3. c. 57.

ctionis, fundatoribusque munificentissimis, quantum iniuria temporis reliquit, aliundè excerptus.

In Palatinatibus Minoris Poloniæ.

Cracouiensis SS. Trinitatis. anno dom. 1223. fundat. ab Iuone Episcopo Cracouien. Odrouãsio, & Lesco Albo Principe Poloniç. *Priuil. Iuonis.*

S. Egidij domus Cracouien. a Generoso D. Fœlice Czerski Iudice terrarum Cracouien. & Ioanne Comite de Tenczyn, oblata, & decreto Gregorij XIII. Pont. Max. Conuentui SS. Trinitatis, cum omnibus bonis per Bullam, ex controuersia incorporata. *Bulla Grego XIII.*

Sandomirien. S. Iacobi extra muros, Conuentus ab Iuone Episcopo Cracouien. ex derelictis Adleidæ sororis Lesci Principis, circa annum dom. 1224. *Crom. lib 7.*

S. Mariæ Magdalenæ domus Sandomirien. intra muros. a Lesco Albo Principe Poloniæ, sub idem tempus.

Lublinensis S. Stanislai Martyris Conuentus. a Cazimiro Magno Rege Poloniæ. anno dom. 1342. fundatus.

Petricouiensem S. Dorotheæ Conuentum, Cazimirus Rex Poloniæ erexit, & supellectili Ecclesiæ & domus vsuaria, abunde ditauit. ann. dom. 1370. *Micchou. li 4. cap. 21.*

Opatouicen. Thomas Abbas Tineccen. ad instantiam Principis Lesci Nigri, in oppido sui Cçnobij fundauit, & nonnullos agros fratribus pro prædio, & cultura dedit anno dom. 1282. *Idem 4. sup.*

Osuiecimen. S. Crucis Ioannes Dux Osuiecimen. cum Eufrosina Consorte, paulo post Cracouien.

Bochnen. SS. Virginis Heduigis Regina Poloniæ Ludouici Regis Hungariæ F. ad instantiam Ciuium Bochnensium, intercedente Gregorio XI. per litteras missas Episcopo Cracouien. sub annum domin. 1375. tempore Ioannis Bręgen. Prouincialis. *M. S.*

Smigroden. SS. Virginis. Illustres Domini Stadnicij, suasu & iussu Ioannis XXII. Põt. Max. cuius in eã rem diploma extat in Archiuis prouinciæ. Is Conuentus, nouiter per Magnificum D. Andream Stadnicium restauratus, possessionibusque nonnullis & censibus auctus est.

In Ducatu Silesiæ superioris & inferioris.

Vratislauiensem S. Adalberti. erexit Laurentius Episcopus Vratislauien. ann. dom. 1223. primus qui pręerat Conuentui fuit B. Ceslaus frater & Socius S. Hyacinthi.

Ratiboriensem S. Iacobi. Dux Opollien. & Ratiborien. Vladislaus cum matre *Priuileg.*

matre Vigiola, & fratre Miescone, olim suasu Innocentij quarti Pont.Max. & fama sanctitatis D.Hyacinthi permoti, inchoatum solemni ritu dedicarunt. Thoma Episcopo Vratislauien. Comitibus & Palatinis atque nobilibus multis præsentibus. anno.domin.1258.18.Kalend.Maij.

Priuileg. Opolien. S.Georgij & Adalberti. Vladislaus alter Dux Opolien. ann. 1399.adiuncta villa Lubostice dotauit Ioannes & Ludouicus Duces Opolien.alijs bonis auxerunt.

Suidnicen. Conradus Dux circa tempora S. Hyacinthi.

Glogouien. Duces Silesiæ.

Opauien. S.Venceslai. Nicolaus Dux Opauiæ. anno. dom. 1291. kal. Septembris Ecclesiam consecrauit Ioannes Episcopus Olomucen. Legatus de Latere. ann.dom.1336. in festo Omnium Sanctorum. In ea Nicolaus Dux vna cum fratre suo quiescit.

Miechou li 4 cap.72. & lib 3.c 58.

✠ Boleslauien.
✠ Leuinen. 1382. Duces Silesię
✠ Bregen.
✠ Legnicen. Boleslaus Caluus Dux, in eoq; sepultus. 1278.
✠ Thessinen. Præmislaus Dux reparauerat ibi. sepult. 1477.
} desolati ab hæreticis.

In Maiori Polonia & Palatinatibus eius.

Miechou. li. 3 ca.36 & 43. Posnaniensem Conuentum S.Dominici, Paulus Episcopus Posnanien. de consensu sui capituli, primum in oppido iuncto Ciuitati, dicto Srodlea, ad Ecclesiam S.Margaritæ fundauit, anno dom. 1231. 11. kal. Nouemb. Præmislaus tandem Dux Maioris Poloniæ, cum fratre suo Boleslao, consentiente Bohuphalio Episcopo Posnanien. inde transtulit, in ciuitatem ad Ecclesiam Parochialem S. Gothardi, quæ successu temporis a nobilibus & ciuibus reędificata, S.Dominici nomen & titulum accepit.

Miechou li. 3.c.56. Siradien. Cazimirus Dux Cuiauien. Lancicien. & Siradien. circa annum. 1260. accitis fratribus ex conuentu Cracouien.

Bresten. Idem Princeps Cazimirus fundauit, & in eo fratres ex conuentu Cracouien. collocauit, supellectili varia pro sacrario & officinis abunde dotauit. sub annum domini 1264.

✠ Vronecen. desolarunt hæretici.

Zenenen. Archiepiscopi Gnesnen.

Costenen. Ciues ipsi anno dom. 1410. de beneplacito Bonifacij PP. XI. Albertus Episcopus Posnanien. eius Ecclesiæ, angularem lapidem iecit. Andreas Episcopus Theodosien. suffraganeus Gnesnen. Ecclesiam sub inuocatione S. Mariæ Magdalenæ consecrauit. nostro tempore, Mathias a Costen Presbyter, gratus beneficiorum quos

pauper olim, stipemque mendicans a Conuentu receperat, multo argento ad vsus sacrarij, apparatu diuite & raro pro Ecclesiastico ministerio, necnon & libris Ecclesiasticis cōscriptis sumptibus maximis, demum & consensu perenni empto pro victu, & amictu fratrum, amplificauit. Functus officio procustodis Sacrarij Ecclesiæ Cathedralis Cracouien.

Sreden. Domum F. Ioannes Episcopus Chelmen. a Ladislao Iagellone Rege Poloniæ accepit.

In Ducatu Masouiæ, Palatinatibusque eius.

Plocen. S. Dominici. Conradus Dux Masouiæ. 1234. *Miechou. li. 3. ca. 30. & 43.*

SS. Trinitatis. Idem Conradus Dux. 1244. fundauit, illicque fratres ex Conuentu SS. Trinitatis euocauit. Alexādra soror Ladislai Iagellonis Ducissa restaurauit, & copiosa atque pretiosa supellectile sacrarij ornauit 1405.

Lancicien. Cazimirus Rex Poloniæ ędificauit; eidemque calices, Cruces & libros, iuxta magnificentiam Regiam donauit anno 1370. aduocatis fratribus ex conuentu Cracouien. *Miechou. li. 4. cap. 21.*

Vracen. S. Stanislai. Troidenus & Boleslaus Masouiæ Duces ann. 1279. Semouitus Dux, prouentus ex Theloneo addidit. *Priuileg.*

Sochaczouien. Duces Mazouię.

Louicien. Nicolaus de Curoro Archiepiscopus Gnesnen. circa annum dom. 1400.

Ianouien. Stanislaus Gomolinski Episcopus, Luceorien. ann. 1602.

Varsauien. S. Hyacinthi F. Albertus Secouius prouincialis, ex eleemosynis piorum erigit. Generosus D. Christophorus Szymanoroski, villa dicta Seroki auxit. Cœptum opus anno domini 1603. Prid. Kal. Iunij. In oratorio extemporaneo Diuina officia absolui inchoata. Quinto non. Nouemb. anno. eodem. Lapis primarius in fundamenta Ecclesię nouæ consecratus & coniectus tertio Kalen. Martij 1. Dominica Quadrag. anno. 1605. ab Illustrissimo D. Laurentio Gosliki Episcopo Posnanien. Primus qui Domui & Conuentui indignus præfuit, F. Abrahā Bzouius, peccator infirmus. *Martyrol.*

In Ducatu Prussiæ & Palatinatibus adnexis.

Gedanensem S. Nicolai. Suentopelcus Dux Pomeranię, de consilio & consensu Michaelis Vladislauien. Episcopi. anno. domin. 1227. die 20. Ianuar. *Miechou. li. 3. c. 32.*

Culmen. Hermannus a Salicen. Magister Ordinis Teutonicorum, suasu eiusdem Michaelis. 1228.

Thorunen.

Miech.lib.3. c.56. Thorunen. Hanno de Saygerhausen, septimus magister Prussiæ. quarto non. April. 1263. super fluuium Balca fundauit. pro dote conferens fratribus libertatem piscandi in omnibus, fluuijs lacubus & stagnis.

Idem lib. 3. c.65. Dersouien. SS. Virginis. Msczugius Dux Pomeraniæ. 8. Kalend. Maij. 1289. concedens fratribus in toto suo Principatu ligna scinden. & lapides seccandi, necnon in flumine Vistula piscandi, & naulum non soluendi, licentiam.

* Caminen. Suentepelcus Dux Pomeraniæ 1224. } desolarunt hæretici.
* Elbingen. Magistri Prussiæ.

In Magno Ducatu Lituaniæ.

Vilnensem S. Spiritus. Alexander Rex Poloniæ. ann. 1501.
Seinen. S. Hyacinthi. Magnificus D. Georgius Grodzinski, omnibus bonis suis acquisitis Conuentui & Ecclesiæ relictis. 1603.
Mercen. S. Hyacinthi Oppidani & nobiles quidam erigunt. 1605.

In Ducatu Russiæ & Palatinatibus adiunctis.

Cromer. lib. 7. Miechou. lib. 3. c. 36.
* Leopoliensem Corporis Christi.
* Iaslouicen. SS. Virginis.
* Kijouien.
* Halicien. 1238. Fratres e Polonia acceperunt, a Tartaris exustus est.
* Camenecen.
} Fideles, temporibus S. Hyacinthi, erexerunt, successores ex concessione Gregorij XI. Lepoliensi, pagos adiecerunt. D. Nicolaus Iazlouecius Capit. Sniatinen.

* Mosticen.
* Rubei Castri. Hi sex dempto Halicien. a Prouincia seiuncti nuper a fœl. rec. Papa Clemente VIII. in nouam Congregationem in Russia erecti sunt, extincto titulo Prouinciæ a quibusdam affectato.

Præmislien. SS. Deiparæ Mariæ. Fideles circa tempora S. Hyacinthi.
Priuilegia. Belsen. Semouitus Dux Masouiæ. 1394.
Luccorien. Alexander Vitoudus M. Dux Lituaniæ cum Ladislao Iagellone fratre Rege Poloniæ. 1393.
Volodimirien. Alexander Dux Mag. Lituaniæ postmodum Rex. Poloniæ. 1497.
Colomien. Ladislaus Rex Poloniæ, de consensu Matthiæ Episcopi Præmislien. 1413.
Samborien. Relicta Elisabeth Spitlionis Palatini Cracouien. de assensu eiusdem Matthiæ Episcopi. 1406.
Succamien. Petrus de Cedron. circa annum dom. 1476. Acceptarunt illum Patres in Capitulo Sandomirien. ann. 1477.

Hrodlen.

Hrodlen. Ladislaus Dux Masouiæ, ex confirmatione Cazimiri Magni Regis possessionibus ditauit ann. 1476.

Hrubiesouien. Frater Ioannes Episcopus Chelmen. recepit, a Ladislao Iagellone Rege Poloniæ, circa annum dom. 1416.

Smotricen.

Treboulen.

Lancuten. Domini Stadnicij. ijdem hæretici desolarunt.

Sororum Claustralium Posnanien. S. Catherinę Monasterium Pręmislaus Dux maioris Poloniæ, fundauit, anno dom. 1283. eidemque tres villas in dotem donauit. *Miechou. li. 3. c. 61.*

Sororum Claustralium Rethiborien. S. Spiritus. Præmislaus Ratiborien. & Opauien. Dux fundauit ann. 1236. proque dote villas Ducales, molendina, & plures libertates dedit B. Euphemia', Domicilla Princeps soror, eiusdem ordinis, oppidum Iauorono cum septem villis, pro eodem monasterio, ratione dotis debito sibi emit. Ecclesia hęc insignis è sepultura Ducum Ratiborien. & huius Beatæ Virginis Euphemiæ, de qua inferius. De Pręmislao Duce hęc Miechouius. In eodem Monasterio sepelitur Dux Præmislaus, ann. dom. 1293. tali visione recreatus. Deuotissimus erat Beato Stanislao Episcopo Cracouiensi, cui in extremis laboranti apparuit, monens ipsum vt se ad festum eius celebrandum prępararet, & cereum album, excedentem staturam eius, prout quotannis consueuerat, a Castro in monasterium deferret. Et illo interrogante, quomodo id faciam, cum sim valetudinarius. Sanctus Dei respondit. Ego te adiuuabo. Mortuus in profesto ipsius, creditur intercessione eius adiutus esse apud altissimum. *lib. 4. c. 22. & ante c. 3.*

Sororum Claustralium Vratislauien. Duces Vratislauien.

Sororum Tertij habitus	Cracouien. Vratislauien. Posnanien.	Pręmislien. Plocen.	} Ciues & Nobiles plerique.

CAPVT SECVNDVM.

De Apostolis inter gentes, fidei Christianæ propagatoribus; ex prouincia Poloniæ Ordinis Prædicatorum.

NOS quia iam originem & quasi cunabula quædam prouinciæ Polonię patefecimus, actus illustres maiorum nostrorum persequemur. Inter quos primi sese offerunt gentium Apostoli & Saluatores, quorum præcipuum fuit studium, Barbaras efferasque nationes in castris Satanæ militantes, spreto vnico creatore Deo, idolis sacrificantes, pietatique furenter aduersantes, Christo lucrifacere.

Nicolaus Hussorinus in lib de vita & miraculis S. Hyacinthi.

Sanctus Hyacinthus prouinciæ Poloniæ conditor, non me præterit, cui Principatum hoc in genere laudis assignari oportet. Nescio, aiebat quidam, an cuiusque in hoc regno, maiora eius meritis extent, qui doctrina, exemplis, miraculis, & maximis suis laboribus, rem Polonam in Christianitate, non satis tunc adulta, idolatriæ plena, ritibus monstrosis, non tantum vicina sed & ipsa infecta, ita stabiliuerat, ita in fide Christi firmauerat, vt in omnibus statibus, altissimæ virtutis exempla inuenirentur. Quid fieri potuit Boleslao Pudico Cracouiensi; Quid Colomanno Halicien. Duce absolutis? qui tempore Diui Hyacinthi, in ætate florentissima, in turbido diuitiarum, & magnæ potentiæ strepitu, habentes ex regia stirpe coniuges, vt genere ita forma insignes, suam & ipsarum perpetuam virginitatem seruare, & hæredibus mori, quam illecebris duci mundanis maluerũt. Tantum illius doctrina & sanctimonia profecere. Nec tam suo tempore, quam toti posteritati Diuus Hyacinthus robur ingenerauerat. In horrenda enim rerum vertigine, inque miserrima temporum conditione, quæ mortem eius secuta est, tam firma fuit religio, diuinus cultus tam frequẽs, & feruens, vt tum quoque Sancti viri, Sanctæ fœminæ, & Sanctæ virgines, maxima etiam edentes miracula non deessent. Tantum Diui Hyacinthi doctrina, in omnes Regni, partes diffusa, constantiæ dabat. Hæc Hussorianus de Hyacintho.

Quæ omnia quando, & qua ratione Diuus Hyacinthus præstiterit, operæ pretium est scire. Et in primis quidem, memoriæ proditum est, quod Sancto Hyacintho tantum desiderium, non solum obseruandæ, sed etiam amplificandæ fidei christianæ fuit, vt eam sudore fere sanguineo, laboribusq; immensis, non solum defenderit, verum etiam magna Asiæ & Sarmatiæ Aquilonaris parte peragrata, mirifice propagarit, sublataque spurcissimorum Dæmonum & idolorum cultura, ipsam veri Dei agnitionem, pietatis & religionis amorem, mentibus humanis inseuerit. tantaque pro dilatatione fidei gesserit, merito vt in gloriosum Apostolorũ chorum referatur.

Officio prouincialis defunctus, cui sponte ex humilitate in Capitulo Parisino cessit, ad maiora semper aspirans, de Ruthenis, Dacis, Moschouitis & Tartaris, alijsque vel schysmate præcisis, vel idololatria ab alienatis, conuertendis, magis ac magis cogitare cœpit. Russiam igitur ingressus, partim Præmisliensibus, partim Leopoliensibus, partim Haliciensibus, deinceps, & Liuoniensibus insuper & Valachis, Moldauis, Peloponnesique populis, tam ipse quam per fratres submissis concionari cœpit, magnos vt fructus laborum suorum referret. Breui temporis spatio, Danielem Principem Ruthenorum, ad vnionem Ecclesiæ amplectendam permouit. facile vt postmodum, a Gregorio IX. Pontif. Maximo, regium diadema promereretur. Colomannum cum Salomea Duces Haliciæ, voto perpetuæ continentiæ seu virginitatis illibatæ se adstringere induxit. Archiepiscopum Haliciensibus vnum ex suis B. Bernardum, sicut & alijs, B. Gerardum, pri-

mum

mum Episcopum Ruthenorum ab eodem Gregorio IX. præfectum aspexit. Tartarorum quendam Regem, vna cum procerum ipsius maxima multitudine domi fidem edoctos, a fratribus illius & quibusdam ab ordine S.Francisci, ad Concilium Lugdunense, baptizandos transmisit. Paleologum Constantinopolis & totius Orientis Imperatorem, post decimum tertium schisma, ad vnionem ineundam Ecclesia orientalis cum occidentali ad idem Concilium per fratres suos impulit. Argumentum huius rei sunt plenęque Innocentij IIII. ad prouincialem Poloniç, literç quibus ei subsidium Imperij Constantinopolitani delegatur & committitur. Primum vero Gregorij Noni, qui auctoritate Apostolica prouinciali Poloniæ iniungit & præcipit vt fratres zelo Dei incensos dirigat ad conuersionem Ruthenorum schismaticorum & idololatrarum. Ijsdem, fratribus prouinciæ Poloniæ in Russia prædicantibus plurimas gratias & priuilegia indulget, inter quæ, in litteris quarum initium est. *Dilecto filio Priori prouinciali Poloniæ & fratribus ordinis Prædicatorum commorantibus in Russia. Vt fidei nostræ puritas &c.* Dat. Anagniæ Idibus Martij. Pontifi. ann. 6. concedit, omnibus qui ad solemnem prędicationem eorundem, quamdiu fuerint in Russia, accesserint, possint quadraginta dies indulgentiarum, de iniunctis pœnitentijs relaxare. Item pauperes, debiles, infirmos, in Russiæ partibus constitutos, qui propter incendium vel violentam iniectionem manuum in Clericos sæculares, vel regulares, in canonem sententiæ latæ, inciderunt, nec ad sedem Apostolicam accedere possunt, dummodo damna & iniurias passis resarcierint, facultatem absoluendi. Et quia intellexerat, plurimos Clericos, & Apostatas vagos ab ordinibus, fratribus prædictis Euangelizantibus inter gentes Ruthenas, plurimum infestos esse, propter quod verendum erat, ne ipsorum exemplo, nisi eorum reprimerentur excessus, alij religiosi in similem deducerentur errorem. Iisdem prouinciali & fratribus, concedit authoritatem Apostolicam contra tales procedendi. datis alijs litteris eodem anno & loco, quarum initium est. *Ex parte coram &c.* Perceperat, deinde, ipsos Duces Christianos Poloniæ, inter se digladiari, socialiaque arma in inuicem exercere. aduocatis in subsidium Saracenis & Ruthenis, inimicis ecclesiæ catholicæ, qui ecclesias diruebant, & horribilius quam deceat exprimi, SS. Domini corpus tractare non verebantur. ideo monet prouincialem Poloniæ, vt prædictos Duces ad pacis & concordiæ gratiam reducere satagat, neque illis permittat, eiusmodi subsidia belli aduocare. Sin pergant odijs certare, Sarracenosque & Ruthenos vocare; per censuras & pœnas ecclesiasticas, appellatione omni remota, cogat his abstinere. Initium litterarum est. *Sibi graues, & molesti proximis esse Duces Poloniç referuntur* &cæt. Anagniæ, 3. Kal. Martij. Pontif. ann. 6. Idem summus Antistes Gregorius. IX. recreatus conuersione horum infidelium, datis ad eos, Reate quint. Id Iunij, Pōtificatus anno 6. litteris Apostolicis plumbo signatis, miris laudibus ef-

Vide inferius.

In biblioth. Vatican Regest. Bullar. Greg. Papa IX.

1.

2.

3.

Gregor. IX. Bulla.

4.

fert promptitudinem obedientiæ fidei Ruthenorum. Initium earum est. *Quid præmij mereatur obedientia fidei.* Authrographum illarum seruatur in archiuio prouinciæ.

Rutheni a Diuo Hyacintho Christo Ecclesięque sub id tempus fęliciter subacti, cum intelligerent, multum sibi ad dignitatem atque vtilitatem conducere posse, si ad instar aliarum prouinciarum, ad formam vnius Ecclesiæ redigerentur, absque vno Pontifice dirigerentur; suplices ab eodem Gregorio IX. flagitarunt sibi pręfici Pręsulem aliquem vitæ sanctimonia & administrandæ Ecclesię fide & dexteritate insignem. Gregorius nonus postulationem eorum lubens audiuit & quia res maximi oneris & momenti fuerat, Iacobo prouinciali & F. Domaslao Ordinis Pędicatorum (nam S. Hyacinthus regimini prouincię cesserat, conuersioni gentium intentus) prouinciæ Poloniæ committit auctoritatem inquirendi statum, circunstantiasque gentis & regionis Ruthenorum. cæteraque omnia quæ ad creationem Episcopi spectare videbantur. Datis ad eum literis sub plumbo. Interamnę quarto Kal. Maij Pontificatus anno 6. quarum initiũ est. *Significante dilecto filio Gneznensi electo &c.* Qui re diligentius ex commissione Apostolica considerata, omnibusque ad Episcopi inaugurationem & Diœceseos distinctionem pertinentibus exploratis, totum Summo Pontifici retulerunt. Is F. Beati Gerardi, nuper prouincialis, probitate & acerrimo zelo perspecto, genti Ruthenorum, primum illum prætulit Episcopum. Quem antequam præfecisset, prouinciali & fratribus ordinis Prædicatorum prouinciæ Polonię, facultatem amplissimam concessit. Causas matrimoniales in Russia emergentes discutiendi, matrimonia non rite contracta dirimendi, inhibendi, dispensandique a peccatis enormioribus sedi Apostolicæ reseruatis, Ruthenos absoluendi, auctoritatem eidem cum fratribus elargitur, diplomate suo, quod incipit. *Quæque nobis erronea displicent &c.* dato Anagnię. sexto kal. Martij. Pontif. anno. 6. Christi. 1232. Sponte incitato Diuo Hyacintho, fratribusque eiusdem, prouinciæ ad conuersionem gentium, additum est aliud calcar, a Gregorij noni successore Innocentio quarto Pontif. Max. Qui primo Pontificatus sui anno, Dominicæ autem incarnationis 1242. prouincialem Poloniæ, fratresque eius curæ subiectos Ordinis Prædicatorum, pro officio pastorali, ad Ruthenorum aliarumque nationum Barbararum conuersionem hortatur & transmittit, datis innumeris Priuilegijs, gratijs, indulgentijs, exemptionibus & immunitatibus. Literarũ ad Prouincialẽ datarum sub plumbo 11. kalend. April. Pontif. anno primo initium est. *Patri luminum &c. Laterani anno.* 1242. cum facultate amplissima absoluendi defraudantes subsidia Imperij Constantinopolitani, per literas datas Lugduni Idibus Febr. Pontif. anno 3. Comittit quoque prouinciali Poloniæ negotium, colligendi ex eleemosynis subsidia, pro Imperio Constantinopolitano a Saracenis defendendo cum promulgatione potestateque imponendi indulgentias

[Margin notes: 5. — *M. s. B. Gerardus 1. Episcopus Ruthenorũ. Miechou putat esse Cisterc. sed hallucinatur: nam M. s. antiq. prouintia liber ordinis Prædicatorũ esse asserit.* — 6. *Innoc. IIII. Bulla.* — 1. — 2.]

gentias

gentias quæ pro subsidio terræ sanctæ, distribui solent præcipue quoque ex fænore acquisitis pecunijs, dum is non reperitur, cui restitutio fieri debeat. Extant duo diplomata eius commissionis plumbo signata, in Archiuio prouinciæ. Alterum habet initium. *Inter cætera desiderabilia cordis nostri.* Lugduni quarto Kalen. Octob. Pontificatus anno tertio. Alterum quoque incipit. *Cum tibi in virtute obedientiæ.* Lugduni 10. Kalend. Ianuarij. Pontif. anno quarto. 3. 4.

Hortatur deinde & iubet, priorem prouincialem Poloniæ, velit fratres, qui opportuni essent ad conuersionem Liuonum & Prutenorum, iuxta ait, formam quam fel. rec. Gregorius Papa prædecessor noster, & nos etiam tibi olim tradidisse dignoscimus, in dies mittere. datis literis sub plumbo. quarum initium est. *Pro negotio fidei, quod in Liuoniæ & Prussiæ partibus agitur. &c.* dat. Perusij idib. Ianuarij anno nono. 5.

Postremo ad negotium Prædicationis fidei, Ruthenis, Scythis, & alijs Orientalibus, vrget eundem prouincialem Poloniæ ordinis Prędicatorum, per literas, Datas Assissij sub plumbo 10. Kalend. Augusti, Pontificatus anno. 11. quarum initid est. *Cum hora diei vndecima* quibus omnibus, & inprimis, vocationis suæ memoria permoti, quantum pro dilatatione fidei in partibus Orientalibus, & Aquilonaribus laboris & solicitudinis impenderint, indicio est primum, quod idem Pontifex, primum Episcopum Lituanis, non nisi discipulum S. Hyacinthi Beatum Vitum, Liuonibus etiam primum B. Mainardum eiusdem disciplinæ concesserit. 6.

Indicio est deinde, quod fratres Apostolico hoc munere tunc apud Barbaros fulgentes, amictu peculari, Cardinalibus S. Romanæ Ecclesiæ tunc proprio vtebātur. Idem enim Innocentius quartus Pontif. Max. qui Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus pileum roseum concessit, fratribus prouinciæ Poloniæ inter gentes peregrinantibus indulserat, vt rubeo quoque galero, rubeis scandalijs, ocreis & chirotecis rubeis, caput, manus & pedes tegerent. Visebantur nostro quoque tempore, pleræque fratrum imagines in Conuentu Leopoliensi antiquitus, artificio non vulgari, ad eum modum depictę: nuper etiam in sepultura quadam abditiore, frater quidam, a multo tempore humatus, talibus vestibus seu ornamentis rubescens imputris repertus est. Hoc enim purpureo capitis ornamento, significabant legati Apostolici fratres Prędicatores prouinciæ Poloniæ; mortibus deuota gestare capita, igneq: ardentissimo exęstuare, ad pręparationem Euangelij pacis. *Volater. lib. 22 Genebr. lib. 4.*

CA-

CAPVT TERTIVM.

De Cooperarijs Sancti Hyacinthi, Fratribus Prędicatoribus inter gentes, ex prouincia Poloniæ.

VT olim Moysi spiritum, in septuaginta seniores Deus partitus est, pro administratione Reipublicę ex gentibus selectę, ita Hyacinthi quoque gratiam deriuari voluit in discipulos ipsius, pro vtilitate gentium. Crescente numero Fratrum, succreuit in plurimis zelus vulgandi Euangelij apud eos, qui bus nondum fuerat annunciatum. Inter eos, proximus occurrit Hyacintho, Beatus Anselmus, cum B. Alexandro, B. Alberto & B. Simone anno Domini 1245. ab Innocentio quarto, ex Concilio Lugdunen. ad magnum Cham Tartarorum Principem cæterasque barbaras nationes Christo deuinciendas transmissus. Quidam enim Tartari proceres religionem Christianam a fratribus prouincię Polonię antea domi edocti, Lugdunum ad generale Concilium vna cum Rege suo venerant, nouum spectaculū mundo, ingentisque lętitię materiam patribus prębentes, sacro baptismate abluti sunt a Summo Pontifice Innocentio quarto. Horum precibus fatigatus Pontifex; nupera etiam clade Polonię & regionum viciniorum a Tartaris alijs, nondum Christiana fide imbutis adactus; si quomodo barbarorum animos verbi Diuini suauitate demulcere, atque a cędibus auertere posset; recẽtem operarium Anselmum Legati a latere officio ornatum, vna cum ijs sodalibus, & aliquot etiam ex ordine S. Francisci, eis submisit. Qui multum quoque glorię, acquisierunt, quod Hyacinthum in prædicatione Euangelij imitari valuerunt. Innumeros siquidem, laboribus immensis exantlatis, Christo nomina, fidemque dare coegerunt. Refert Gagneus apud Genebr. quod Diuo Ludouico ad Cyprum cum classe appellenti, ann. dom. 1249. occurrerunt Tartari quidam, ab Erchaltao Principe cum literis missi; ex quibus cognouit Cham Tartarorū Imperatorē, Christi fidem, anno ab inde tertio recepisse, & baptizatum fuisse, cum magnatum & plebis multitudine maxima, instructumque habere militē, quem in fidei hostes duceret. Literarum ipsarum exemplar, a Legatis exhibitarum, superest apud Belluacensem.

B. Anselm. B. Alexan. B. Albertus B. Simon. Naucler. Gen 42. Flau. Blon. Martin. lib. 2. cap. 1. Fernand. Castil.

Li. 7. Geneb.

Vinc. lib. 13. cap. 91.

Tandem in Persidis intimos sinus Anselmus secundo penetrans; dum idololatras ab idolorum cultura auertit, multis perlatis pro Christo cruciatibus, vitam cum sanguine simul cum socijs profudit. Visitur a Martino Barone, Iconæ Beatissimæ Virginis Claromontanæ adscriptus, cum ea nomenclatura B. Anselmus ordinis Prędicatorum, F. Ioannes de Plano, & F. Benedictus ordinis S. Francisci, Nuntij Apostolici in Perside, multa pro Christo passi, & alij pro Christi fide occisi.

Martin Baron. in Icon. Częstochou. Roma excus.

Ne fratris quidem Henrici (qui olim Albertus Armacanus, cum Religionis

F. Henricus Archiepiscopus Culmē.

gionis togam sumpsit, vocabulum Henrici adeptus est) ex Prouinciali Poloniæ, ex speciali prærogatiua, & benignitate sedis Apostolicæ Archiepiscopi Culmensis, memoriam ab his separare debemus. Qui ab eodem Innocentio Pont. Max. dignitate Archiepiscopali ornatus, anno 1249. tanta animi virtute Danielis Ruthenorum Regis, & Mendegonis Lituanorum Principis, ijsque subiectarum gentium conuersionem ad fidem Christianam, Pontificio iussu curauit, vt Mendegonem Christi latice sacro ablueret, inque Regem Lituanorum sacro oleo inungeret, diademateq; & alijs Regijs insignijs redimiret: Daniele Russiæ Rege, sæpe ad vomitũ redeunte, Apostolicæ fidei desertore, quænas Apostasiæ meritas in sua temeritate luente. Idem Henricus, cum Præmislao Boemiæ Principe, contra Barbaros in Prussiam, cum alijs Cruce signatis descendens, in Prouincia Sambiensi, Prutenos deditionem facientes, Christi dogmate instruebat, salutaribusq; aquis perluebat anno Christi 1255. Inter alios quoq; Regni Præsules, ad Synodum Vratislauien. iussu Pontificis Clementis Quarti, per Guidonem tit. S. Laurentij in Lucina Cardinalem Legatum a Latere, coactos, Fr. Henricus Culmensis, Cruciatæ, vt vocant, pro subsidio terræ Sanctæ indictæ subscribit anno 1267. omnemq; lapidem mouet, Crucis Christi contra Barbaros prædicandæ adiunctis sibi fratribus Prædicatoribus prouinciæ Poloniæ, ad eorundem infidelium Prutenorum illustrationem, quos iam Vrbanus Quartus Pont. Max. ad id munus obeundum destinarat, per literas datas Viterbij x. Kal. Ianuarij Pontificatus anno I. quarum initium est. *Inter multa discrimina*. Autographum illarum est in Conuentu Thorunen. Eæ literæ redditæ sunt fratribus, per Anselmum Episcopum Varmiensem Apostolicæ Sedis Legatum, insertæ suo instrumento publico, in Brod, anno Domini 1263. pridie idus Martij. Quantum operæ illic fratres prouinciæ Poloniæ impenderint, religiosissimæ olim Prussiæ & Liuoniæ, templa innumerabilia magnifico sumptu elata, monasteria virorum & virginum erecta & ditatá, ad diuini cultus splendorem & ornatum vasa aurea, & argentea, nullibi terrarum, vt apud Prutenos & Liuones, opere, materia, pondere & numero multiplicata, testantur. Tanto ardore illi exceperant semina vitæ, sparsa a fratribus Prædicat.

Miechou li. 3. c. 51. 53. 56. & 57.

Vrbani IIII. Pont. Max. lit. ad Priores Prouin. Poloniæ per Boemiã, Morauiam, Liuoniam, Curoniam & Prussiam, ac per Rigen. Gnesnen. & Salcburgen. Prouincias degentes.

De eodem quoque Henrico refert Miechouius, quod in die festo B. Mariæ Magdalenæ 1251. Ecclesiam suam de sæculari, cum esset Frat. ordinis Prædicatorum, tunc Episcopus Culmen. in regularem transtulit, & Collegium Canonicorum regularium, in illa, mensam, domicilium & bona temporalia in communi habentium constituit. & paulo infra. Non contentus, inquit, Henricus Fr. ordinis Prædicatorũ Culmen. Episcopus, quod suam Culmensem Ecclesiam, in regularem Canonicorum regularium S. Augustini transtulisset, iterum illam in Cruciferorum ordinem, ad instantiam Magistri & Cruciferorum transmutauit consentiente & gratificante Anselmo Varmien. Episcopo Apostolicæ Sedis in Prussia Legato 1264.

Eiusdem

B. Vitus I. Episcopus Lituanorum. Eiusdem temporis & virtutis Beatus Vitus ordinis Prædicatorum, a sacris Confessionibus Boleslai Pudici Principis Poloniæ, strenuam cũ Henrico alijsq; gessit operam, in Lituanorum gentilium conuersione. Quamobrem ab eodem Innocentio Quarto, eidem genti recens per eam baptizatæ, primus Pontifex preficitur. A quibus, non multo post ad vomitũ & idololatriam cum Rege Mendegone redeuntibus, atrocibus iniurijs calamitatibusq; oneratus, quin & vulneribus affectus, tandem sede pulsus, Cracouiam redijt. celebritatiq; ei, dum sancti Stanislai Episcopi & martyris, nuper ab Innocentio Quarto in album Sanctorum relati, sacrę corporis reliquiæ sollemni pompa de sepulchro leuabantur, & hominum venerationi exponebantur, cum Archiepiscopo & Gerardo, cæterisq; Episcopis interfuit 1254. Tandem Cracouiæ agens, dum regressum ad gregem commissum meditatur, in grauissimam incidit infirmitatem, & vitæ termino præcognito, sanctissimis Sacramentis ritu Christiano præmunitus, de terrena ad cœlestem patriam migrauit, non sine maxima opinione sanctitatis, quam ingentibus miraculis, ad eius sacras reliquias, humi in Ecclesia SS. Trinitatis Cracouiæ antea conditas patratis, demonstrauit. Anno si quidem Incarnationis 1277. filia Illustrissimi Sulconis Castellani Cracouien. ope medicorum destituta, animam spiritumque vltimum agens, Patre illius, vota sancto Hyacintho & Beato Vito pro ea fundente, statim voce sonora, in laudes Dei & Sanctorum, pristinæ sanitati inuocatione eorum reddita; Gratias, inquiebat, ago Domino Deo meo, & sanctis eius Hyacintho & Vito confessoribus, quia eorum meritis, a mea infirmitate, mortisque periculo sum liberata. Vislaus quoque nobilis ex acutissima febre ad extrema deductus, anno 1280. vbi implorasset Diui Hyacinthi & Viti patrocinium, illos in admirando decore aspexit, alterum quidem Pontificali amictu fulgentem, alterum religioso Prædicatorum, atque ab eis, hæc in verba curatus est. Vislae fili, in nomine Domini nostri Iesu Christi, curamus te ab infirmitate quam pateris, Surge & cum matre tua, ad nostra sepulchra, vota pro te facta completurus perge. Dobroslauæ etiam Thomæ Comitis de Brzezie vxori, diuturno pedum cruciatu ex podagra afflictæ, vna cum Diuo Hyacintho, simili specie apparens, anno Domini 1289. in die S. Bernardi, eam in pedes erexit sanam & incolumem.

M. s. & Crõ. lib. 9. Miechou. li. 3. c. 52.

M. s. Process. Canoniz. S. Hyacinthi.

Multis postmodum miraculis clarescentis, atque suauissimum ex virgineis membris odorem spirantis, e terra iam olim effossæ sacræ reliquiæ, & vna cum S. Hyacinthi per Thomam a Szyczon Prouincialem repertæ, in altari S. Petri martyris, theca plumbea conclusæ, atque inde per Illustr. S. R. E. Radiuilum Cardinalem, in Sarcophago S. Hyacinthi, sub eius statua alabastrina, cultui hominum expositæ sunt 1594.

Reddendus esset nunc alijs innumeris fratribus, inter gentes verbum vitæ, maximo cum fructu seminantibus, debitus honos & gloriæ titulus, si eorum

si eorum nomina & acta, temporis iniuria, an forte etiam incuria antecessorum non obliterasset. In dies a succedentibus summis Ecclesiæ Pontificibus, monebantur Prouinciales Poloniæ officij sibi commissi, de submittendis fratribus ad Paganos instituendos. Alexander Quartus, per literas Dat. Viterbij Idib. Feb. Pontificatus an. quarto, quarum initium est. *Cum hora vndecima sit diei.* Nicolaus Quartus, Dat. Reate tertio nonas Septembr. Pontificatus anno I. quarum itidem initium est. *Cum hora.* Clemens etiam Quartus, per literas quæ incipiunt. *Cum messis multa.* Prouinciales Poloniæ adhortabantur muneris delegati.

Bulla Alexandri 4. Nicolai 4. Clementis 4 ad Prouinciales Poloniæ in Archiu. Prouinciæ.

Præstat inter alias, adscribere Alexandri Quarti Pont. Max. diploma monitorium, plumbo signatum, Prouinciali Poloniæ directum. ne quis vagus fratribus Polonis inter gentes pro Christi gloria amplificanda peregrinantibus, promeritam præripiat laudem. Cuius series talis est ad verbum ex Authographo deprompta.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei.

DILECTO filio Priori Prouinciali Fratrum Prædicatorum in Prouincia Poloniæ, salutem & Apostolicam benedictionem. Cum hora vndecima sit diei, vt exeant ad opus, vsq; ad mundi vesperam deputati. & illud Apocalypsis eulogium, cito creditur, cum matris Ecclesiæ consolatione complendum. videlicet oportet viros spirituales, vitæ munditiā & intelligentiæ gratiam cum Ioanne sortitos, populis, gentibus, linguis, Regibusque multis denuo prophetare, quia non sequetur reliquiarum Israel per Isaiam prophetata saluatio, nisi iuxta Paulum Apostolum, prius introeat plenitudo gentium. Nos licet immeriti, super Apostolicæ sedis speculam constituti, fideliter ac prudenter disponendis Dei ministerijs, & operibus coadunandis intendimus, & vrgente plenitudine temporis, post pia priorum studia, in vineam Domini Sabaoth, nouos & pene nouissimos, qui sapientiam longum didicere per otium, operarios mittere procuramus. Sane quia inter alios Propugnatores fidei Christianæ, Fratres ordinis tui, iuxta professæ Religionis officium zelus comedit animarum ex eis ad gentes quæ Christum Dominum non cognoscunt, & ad subtractionis filios, qui Sacrosanctę Romanę Ecclesię non obediuit, decreuimus aliquos destinandos. Quocirca discretioni tuę per Apostolica scripta mandamus, quatenus aliquos ex Fratribus tibi commissis, quos præpotentes videris in opere & sermone, ac fidei ampliandæ zelo feruentes, ad terras Ruthenorum, Paganorum, & ad quascunque infidelium nationes, Authoritate nostra transmittas annunciaturos illis in virtute Dei, Euangelicam veritatē. Quos tibi amouere liceat, aliosq; substituere, cum videris expedire. Quibus vice nostra, in peccatorum omnium remissionem iniungas, vt seminaturi super aquas multas, in illo tantum, qui dixerat mundum se vicisse, confisi, ad il-

luminationem cæcæ multitudinis, & exterminium hæreticę falsitatis, ad confirmandum nutantium animos, & fidelium confirmandos in luce sermonis, & certitudine operis, propositum sibi iter, sine qualibet offensione percurrant. Vt autem ministerium ipsorum honoretur plenius, & honorabilius impleatur, eiusdem Fratribus quos ad hoc miseris, pręsentium Authoritate concedimus, vt in Terris, quæ adhuc Sedis Apostolicę magisterio non intendunt, proponere verbum Dei, & constitutis ibidem, non obstante, si aliqua sunt excommunicatione ligati, in verbis, officio, & cibo, ac alijs secure communicare, & ipsos seu etiam alios conuerti ad veritatem Christianæ fidei cupientes, recipere, baptizare, & aggregare Ecclesiæ filijs valeant, & Presbyteri ex eisdem Fratribus ipsos aggregatos, possint insignire charactere clericali & ipsos ad Acolytatus ordinem promouere. Liceat quoque Fratribus, ibidem, redeuntibus ad obedientiam dictæ Sedis, qui sunt excommunicatione ligati, absolutionis beneficium iuxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo dispensare cum ipsis, qui sacros receperunt ordines, & Diuina celebrarunt officia sic ligati. Hoc ipsum sit ijsdem Fratribus licitum, circa illos de Terris eisdem, qui temporibus indebitis, vel infra ætatem legitimam, aut qui omnes eadem die, vel superiores prætermissis inferioribus conferre seu recipere ordines pręsumpserunt; si tamen in hoc seruata talis forma extiterit, per quam ordines recepissent. Ipsis quoque Fratribus dispensare liceat, vt hi qui ad Ecclesiæ Catholicæ redierunt vnitatem inter suos habitent, eisq; communicent. necnō quod Clerici nationum ipsarum, publice ad obedientiam Sedis redeuntes, eodem gaudeant Priuilegio Clericali. Sit etiam eisdem Fratribus licitum, omnium fidelium in Terris prædictis confessiones audire, & ipsis iniungere pœnitentias salutares; & excommunicatos a Canone, vel in alio modo iuxta formam Ecclesiæ absoluere. dummodo iniuriam & damna passis, satisfaciant competenter. Cum irregularibus autem partium earundem, in casibus in quibus solent Legati Sedis Apostolicæ dispensare. ac etiam cum Clericis ipsarum partium, patientibus defectum natalium; dummodo non sint de adulterio, vel incestu, vel Regularibus procreati, sit Fratribus præfatis dispēsandi facultas. Quam circa illos similiter habeant, qui ab vnitate Ecclesię Catholicę, seu religione, vel Clericali ordine discesserunt, si humiliter redire voluerint, & digne satisfacere de commissis; ita quod ipsi Religiosi ad sua loca, salua disciplina ordinis resumantur, & illos de iam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt adstricti, iuxta pręmissam formam, & prędictę satisfactionis modum absoluere valeant. & cum irregularibus ex eisdem, sicut est expressum superius dispensare. Ad hoc, sit memoratis Fratribus absoluendi facultas occisores clericorum & religiosarum personarum, in prędictis partibus constitutos. Fundandi de nouo ibidem Ecclesias, & reconciliandi ipsas, quæ sunt casu aliquo profanatæ, ac de nouo fundatis, Rectores idoneos prouidendi. & illis de gentibus schismaticis nouiter sunt conuersi, dandi licentiam, vt vxores suas primas, cum quibusuis gradibus, a lege Diuina non

pro-

prohibitis contraxerunt, valeant retinere. De causis matrimonialibus, quas in partibus illis, ad audientiam ipsorum deferri contigerit, legitime cognoscendi, ac discordantes inter se ad inuicem, quod ad pacem & concordiam redeant; necnon quod inordinate viuentes, de suis excessibus, sicut iustum fuerit satisfactionem adhibeant, compellendi per Censuram Ecclesiasticam, ipsis Fratribus libera sit facultas. Insuper in locis, in quibus eos hospitari contigerit, vel in locis partium earundem, in quibus residentiam facient, missam & cætera celebrandi officia, & in eisdem partibus cemeteria benedicendi, ac dandi Indulgentias, commutandi vota, liberam licentiam & plenam, etiam eos qui ad Paganos res prohibitas detulerunt, vel detulerint, absoluendi habeant potestatem. Cæterum Fratribus præfatis concedimus, quod a Catholicis Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis possint ordines, & alia Ecclesiastica sacramenta suscipere, ac vestes Sacerdotales, altaris pallas, corporalia, necnon Altaria, per eos qui ex Fratribus ipsis sunt Presbyteri, cum eis necesse fuerit benedicere, vbi Catholicorum Episcoporum copia non habetur, necnon alia facere, quę ad augmentum Dominici nominis, & ampliationem Catholicę fidei, & reprobationem ac irritationem illorum quę sacris Traditionibus contradicunt, sicut pro loco & tempore viderint expedire. Non obstantibus aliquibus literis, vel Indulgentijs, cuiuscunque, sub quacunque forma, vel verborum expressione concessis, vel in posterum concedendis, de quibus oporteret in nostris literis plenariam fieri mensionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrę concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Viterbij, Idibus Februarij, Pontificatus nostri Anno Quarto, salutis, 1259.

Monitorio Alexandri Quarti, Frater Stanislaus, qui tum Prouinciæ Poloniæ præerat, qua par est reuerentia exosculato, ipse & postmodum succedentes Prouinciales, his & alijs aliorum summorum Pontificum literis exciti, plurimos quotidie operarios, ad vineam Christi plantandam & auerruncandam dirigebant. Qui muneris Apostolici memores, non ipsis tantũ Russię, vel Scythiæ, aut Moschouiæ limitibus se continebant, verum ad viciniores Dacos, Bulgaros, Cumanos, Bosnenses, Grçcos, imo & ad lungissimis tractibus remotos Sarracenos, Aethiopas, Syros, Iberos, Alanos, Gazaros, Gothos, Zileos, Iacobitas, Nubianos, Nestorianos, Georgianos, Armenos, Mostelitas, Achęmenios, quin & ad extremos Indos Orientales, quasi Gigantes efficacissimi lacerti, exultantes ad sternendam, parandamque viam Domino excurrebant. Nulla vt fuerit gens ad Orientem Solem, & gelidum Septentrionem, quę radijs splendidissimis, & ardentibus, sparsis a noua luce mundi, Fratribus Prædicatoribus ex Prouincia Polonię, non fuerit illustrata, & incalefacta. In quos rite quoque vsurpari potest illud Psaltis. In omnem Terram exiuit sonus eorum, &

in fines orbis terræ verba eorum. Nomina eorum scripta sunt in libro vitæ,& dum nostra neglexit, superior illa cœlestis Ecclesia, laudem eorum sibi nunciat; demiratur,& attollit. Innumerabiles fuisse hos althletas, ex prouincia Poloniæ,*per ducentos triginta quattuor annos*,submissos s. ab ann. 1222. adusque 1456. de societas extincta est, ad quam etiam prouinciales Poloniæ fratres dirigebat censemus, qui inter hostes natura barbaros, moribus efferatos,impietate sacrilegos, vitam degentes sanctissimam, multis calamitatibus & crucibus onerati, sanguineo roseo per martyrium fuso purpurascentes, semen Christianorum sparserunt. Et his in antiquo ordinis chronico præcipui nominantur, breui concisoque titulo expressi.

Lean. in Vit. Prad. M. s. in 8. & in fol. antiquis.

B. Bereng. B. Berengarius Episcopus Cracouiæ tunc designatus, dum nihil cogitante Pontifice latus dextrum transfossus, pro Christi fide apud gentiles, occubuit.

B. Bernard. B. Bernardus Archiepiscopus Haliciç, antequam sedes Leopolim transferretur, serra per medium dissectus quasi alter Propheta, inque ignem postmodum coniectus, a Turcis exustus est, alij tradunt, a Scythis, crudelissimo hoc mortis genere, pro fide exanimatum.

B. Adrianus cum 26. fratribus. B. Adrianus magister cum sex & viginti fratribus, ab eisdem hostibus Christiani nominis, palis infixi præacutis, martyrio coronati sunt.

Triginta duo martyres. Bosniç triginta fratres & duo, Polonico idiomate qui & Sclauonico similis est, populo illi prædicantes, submersi in flumine a Turcis, martyres Christi effecti sunt. Ad eorum gloriam ostendendam; quolibet anno passionis eorum, triginta duo luminaria Cœlitus demissa, radiare consueuerant, in loco vbi fuerant demersi.

B. Albertus & B. Dominicus ad Boristenem a Tartaris occisi, alij in captiuitatem abducti.

Ibidem nonaginta fratres, alij gladio, alij sagittis, alij lanceis interfecti alij ignibus concremati, ad regnum cœlorum transierunt.

Alij quoque plures, alibi locorum, diro mortis genere, ab immanibus Paganis sublati, cęlitum Concilio adiecti fuere, quorum memoriam ille qui etiam vitam, extinctam esse voluit, Sathanas osor Christiani nominis & splendoris.

F. Ioannes & F. Nicolaus Vezik. Cromer. apud Stricouingn. Miechou lib. 4 cap. 46. Dũ etiã Volinen. Rutheni, Samagitæ, Liuones, & Lituani, sępe a Religione Christiana desciſſerent, F. Ioãnes nũcupatus Episcopellus prouincialis Poloniæ, & postmodum, Ladislao Iagellone Rege, cui a sacris confessionibus fuerat, contendente, ad Episcopatũ Chelmensem in Russia primus euectus, Frater Nicolaus quoque magister, Vezikorum familia ortus, eiusdem Ladislai Regis Poloniç Ecclesiastes disertissimus, illum pientissimum Monarcham, summis laboribus viuere, vt idololatræ, & schismatici illi populi, hi ad vnitatem Ecclesię, illi autem ad puritatem fidei reducerentur. Amborum prædicatione feruentissima, innumera Lituanorum Samagitarumque millia conuersa, agminatim distincta, more Apostolico, Baptismatis

majis

matis Lympha abluta, tūc esse perhibentur. Ita Cromerus. Cum, inquit, immensi laboris esset, singulos sacro fonte tingere, nobilioribus hic tamen honor habitus, reliquum vero vulgus, turmatim distributum, aqua lustrali, siue sacra a sacerdotibus conspersum est. vnumque nomen cuique turmæ, tam virorum quam mulierum inditum. De altero eorum hęc reliquit Miechouius. Contigit, inquit, in prima plantatione, dum Samagitæ per magistrum Nicolaum Vezyk fratrem ordinis Prædicatorum Regium prædicatorem, per interpretem instruerentur in fide, de creatione mundi, & lapsu primi hominis Adæ, vnus Samagitarum sufferre sermonem prædicantis non valens, in hæc verba prorupit. Mentitur, inquit, Illustrissime Rex, sacerdos iste. Asserit mundum creatum fore, quum sit homo non longæuæ ætatis. Sunt enim inter nos plures, annorum numero seniores, & centenarium numerum supergressi, qui nullius creationis meminerunt. sed Solem & Lunam cæteraque sydera, super eisdem motibus luxisse referunt. Tum Rex Vladislaus, interpretis nimirum officio fungens, nobilem silere iussit. Magistrumque Vezyk creationem mundi non asseruisse, in diebus suis cępisse, sed longe ante declarauit, puta ante sex millia annorum, vel paulo post Diuina ordinatione processisse.

Eo animo, conuersionis paganorum & schysmaticorum Ladislaus Rex, Episcopatum Chelmen. inter Ruthenos erigi curauit. primumque dignitate Episcopali creari a Summo Pontifice postulauit, prædictum F. Ioannem Opatouicensem prouincialem Poloniæ. fundatis in ijsdem partibus aliquot Conuentibus prouinciæ Poloniæ, ad instantiam eiusdem Episcopi, qui vna cum fratribus, obstinata animi præstantia conabatur, vt e Sathanæ manibus, misere captiuas animas extorqueret, Crucisque salutari vexillo apud barbaros erecto, trophea de idololatria & schysmate statueret. *Episcopatus Chelmen & aliquot Monasteria.*

Inter hęc præcipuum fuit, Ioannis Episcopi Chelmen. & Michaelis Kiiouien. & fratrum Cœnoby Kiiouien. studium, vt schysmatici illi reduces essent ad ecclesiam. Et quia in Isidoro Metropolitano summam rei con stitutam perspiciebant, quippe cuius extremo, cæteri Rutheni & Græci ritus Episcopi, & ipse Orientis Imperator, (apud quem summæ existimationis fuerat Isidorus, propter ingenij doctrinam & morum probitatem) facile Ecclesiam pro matre & Summum Pontificem Romanum, pro vniuersali Pastore agnituri essent, cum eo totis viribus egerunt, concionibus, disputationibus, colloquijs priuatis illicientes, se vt Ecclesiæ submitteret, corpus Christi ne scinderet, fasces supremas Christi in terris vicario collatas in Romani pręsulis manibus exoscularetur, alios sui ritus in eandem sententiam trahat, Ecclesiasticam vnionem complectatur, Imperatori orientis idipsum studeat, fœlici labore perfecerunt, vt Isidorus cum Imperatore ad Concilium Florentinum Oecumenicum accederent, sublatoque schismate sese in vnitatem corporis Christi insererent, ann. dom. 1439. *M. sanctiq.*

Nostra quoque ętate F. Michael Mosticen. S. T. magister, tunc prior Luceorien.

ceorien. non frustraneos subijt labores in conuersione Ruthenorum ad gremium Ecclesię. Quamdiu ille Lectoris doctissimi munus obijt Vilnę in conuentu S. Spiritus, plurimos schismaticorum & hęreticorum in sui admirationem pertraxerat, acrimonia docendi & disputandi. In gratiam quoque Ducum Radiuiolorum, pręsertim vera pientissimi illius Stanislai, cuius auspicio conuersio prædictorum agebatur, se insinuauit. qua propter cum illo frequens erat successiuo opere in hoc labore. Prioris autem officium administrans in conuentu Luceoriensi, contracta familiaritate cum Ipatione Prototheonio Episcopo Volodimirien. Brestensique, nec non cum Cirillo Terleczki Exarcha Metropoliæ Kiouien. Episcopo Luceoriensi Ostrosiensique: atque imprimis cum Michaele Metropolita Kiouien. Halicien. & totius Russiæ, ritus Græcanicę Ecclesię, nunc priuatis persuasionibus, nunc doctissimis disputationibus cum eis habitis, plurimum egit, vt vniuersi Episcopi Russię vna cum populis, suę curę subiectis, schismate post Concilium Florentinum ab Ecclesię corpore præcisi, ad eadem, postliminio redirent. Consilio enim inter se illi communicato in Synodo indicta, de renouanda vnione cum Ecclesia Romana P. Michaeli suasu Legationem instituendam ad Sedem Apostolicam decreuerunt. Hinc fidei formula, ad veterem normam Ecclesię, concepta & pręscripta, atque ab eodem P. Michaele ad antiquam amussim examinata, Legationis munus Ipationi & Cirillo Episcopis, ad Clementem octauum Pontificem Maximum iniunxerunt. Qui mandatis acceptis, a prędicto Metropolitano totius Russiæ, atque ab alijs Coepiscopis, nempe, Gregorio Archiepiscopo Polocen. Vitebscensique. Dionysio Zbiruski Episcopo Chelmen. Belsensique. Leontio Peleczieczki Episcopo Pinscensi, Turouiensique Iona Hohol Archimandrita Kobrinen. Ecclesiæ S. Saluatoris, Vrbem accedentes, die 23. mensis Decembris anni domini 1595. in Aula Constantiniana Palatij Vaticani coram ipso Summo Pontifice Clemēte VIII. & S.R.E. Cardinalibus, alijsque diuersi ordinis, diuersarumque dignitatum insignibus proceribus, in publicum Auditorium admissi, Pontifice conspecto in terram se venerationis ergo prosternentes, & ad thronum eius accedere iussi, eiusdem pedibus humillimo cultu & reuerentia exosculatis, litteras Legationis a supradictis Episcopis subscriptas & signatas, Pontifici in confirmationem obedientiæ præstitæ, legendas obtulerunt, mox fidei Catholicæ Professionem in scriptis editam, suaque manu subscriptam, coram ipso Summo Pontifice recitarunt, repetitisque iuramentis procuratorio & proprio nomine, & subscriptionibus confirmata, ad Ecclesiæ communionem admissi sunt, maxima totius Ecclesiæ gratulatione & lætitia. Eiusdem legationis & vnionis Ruthenorum acta, sunt apud Baronium, tom. 7. ad calcem.

CA-

CAPVT QVARTVM.

De Societate Peregrinantium inter gentes propter Christum, quæ fuerit quo tempore, a quo, qua ratione instituta: quid egerit, & quando desierit.

FRATRIBVS ex prouincia Poloniæ, iam a temporibus S. Hyacinthi, nimirum ab ann. 1222. inter gentes peregrinantibus, exemplo eorum pellecti, prælati aliarum prouinciarum, vires suas, illorum coniungebant viribus, fratresque suæ curæ subiectos, his adiungebant Coadiutores, qui eadem fiducia & constantia, vna cum Poloniæ, fratribus, verbum vitæ, annunciabant gentibus, multosque & vberes fructus Euangelij, referebant laborum suorum, lucratas scilicet animas Creatori & Redéptori Deo. Hi ergo inter infideles multiplicati, quo in vnum quasi corpus coalescerent, vt facilius ab immediato aliquo præside suo dirigerentur, & acrius ad opus inflammarentur, Ioanni vigesimosecundo Pontif. Max. supplicarunt; vellet eos in vnam societatem redigere, vicariumque aliquem generalem præficere. cuius opera & solicitudine huic vni curæ incumberent, vt gentiles, possint a tetra caligine idololatriæ, ad veritatis lucem traducere.

Fratres Gètibus prædicātes ab anno. 1222.

Id munus iniunxit Ioannes Pontifex, magistro generali totius ordinis. F. Hugoni Campano per litteras dat. ann. domini 1324. quarum initium est. *Gratias agimus* &c. vt præfatum vicarium super fratres peregrinantes possit instituere, & cum necesse esset destituere. Hoc anno originem habuit in ordine Prædicatorum societas peregrinantium inter gentes. Nullos tamen conuentus sibi specialiter designatos, sicut nec vllum certum numerum fratrum sibi assignatum, habebat cum prouinciales diuersarum, iuxta informationem Vicarij generalis], ex ordinatione Diuionen. 1333. Capituli generalis, eidem societati fratres subministrarent; qui ad illos Conuentus, tam quo ad suffragia ferenda in electionibus, quam ad suffragia mortuorum (vt vocant) quæ scilicet solent in ordine recitari myssæ, psalteria, & id genus alia officia pro anima defuncti fratris, conuentui aliquo assignati, vel in eo recepti) capessenda & participanda, ex præscripto constitutionem spectabant, atque ad eos fessi ex labore remittebantur, ex quibus assumebantur.

Institutio societ. peregrinan. anno. 1324.

Tandem anno Domini 1378. Gregorio XI. Pontif. Max. & Magistro ordinis Helia disponentibus, decem Conuentus, a tribus Prouincijs, nempe a Prouincia Poloniæ, Leopolien. Camenecen. & Smotricen. a Prouincia Hungariæ Cereten. Pansuten. & Primicellen. a Prouincia Græciæ, Chien. Caphen. Trapesuntinus & Peyræ, mutuo concessi, eidem Societati Peregrinantium decreti sunt. Eo fine, vt ad hos Conuentus, siue infirmitate deiecti, siue labore defatigati, vel senio confecti fratres tanquam sub vmbonem

Sine conuentibus per annos 54. scilicet ad ann. 1378. stetit societas.

bonem confugerent. Deinde vt longius ab oculis Pastorum suorum euolantes ijdem, faciliore via & ordine (vt est lubrica statio Religiosi extra claustra) in claustris proximioribus officij sui a Vicario admonerentur. Et ne quis rerum tunc & eo modo gestarum fidem somnijs suis eleuet. Habent Annales expeditiones Prouincialium Poloniæ vetustissima monumenta, commento hominum somno oppressorum & inscitia laborantium maiora, dispositionis trium illorum Conuentuum Prouinciæ Poloniæ, aliorumque in Russia, a Prouincialibus Poloniæ, adusque, imo supra tempora literarum Gregorij XI. requisitionis eorundem Conuentuum pro societate, vt intelligamus etiam tum, non vsquequaque illos a Prouincia secretos fuisse, cum ab ijsdem Prouincialibus Poloniæ, Fratres quotidie submitterentur in societatem. Ioannes enim Bregensis Prouincialis Podoliæ, instituit Vicarium suum in quibusdam Conuentibus Russię, inter quos recensetur Leopoliensis, Fratrem Luppoldum Lectorem Cracouiensem, per literas datas Vratislauiæ die 3. Octob. anno 1372. Idem Prouincialis, Fratrem Stephanum Priorem Conuentus Leopoliensis ab officio amouet, & Fratrem Nicolaum Tolcberg super eundem Conuentum, & totam Russiam instituit Vicarium suum generalem, indicta Fratri Petro Sobumel, F. Stephano, F. Venceslao, antiquioribus in ordine & alijs fratribus, die noui electionis Prioris, nec multo post fratrē Ioannem Leopolien. electum Priorem instituit Vicarium suum generalem in Conuentu Leopolien. Camenecen. & in omnibus alijs qui tunc fuerant nationis Russiæ, cum facultate recipiendi fratres ad ordinem, assignandi, constituendi, corrigendi, absoluendi, reformandi, Conuentus nouos acceptandi, per literas Dat. Thessim 11. Maij 1375. Petrus autem Vasserhab Prouincialis, pro officio suo, Priorem Conuentus Lepolien. monet seuere, ad obseruantiam Constitutionem & Capitulorum tam generalium, quam Prouincialium, si velit pœnas ordinis euitare, hortaturque eum ad imitationem P.F. Dominici Prioris eiusdem Conuentus, nuper defuncti. Aduertatis, ita scribit, (sic habet exemplar in Regesto relictum) sinceritatem eius, quam ad vos & vestrum Conuentum habuit, & cum quanta honestate rexit, & in quali honore dimisit, vt & vos similia faciatis. Contributionem deinde solitam pro duobus annis ab eo exigit, Dat. literis Suidniciæ 2. Ianuarij anno 1393.

M s in tit expedit. offic. Prouinc. Polon antiquissimi.

Prouincialis Poloniæ regit Conuētus in Russia anno 1372.

Post annum igitur Dominicæ Inarnationis 1378. & vltra, tres illi Conuentus Prouinciæ Poloniæ Societati adiungi cęperunt, mutua concessione Prouincialis Poloniæ. Extat diploma permissorium Gregorij XI. Pōt. Max. Dat. Romæ quinto Kalen. Febr. Pontificatus eius anno octauo, cuius initium est. *Super cuncta desiderabilia, &c.*

Opera Societatis.

Initio initæ huius Societatis, iunctis viribus fratres illi, indefesso labore fidei Christianæ vexilla ad longe dissitas Barbarorum Prouincias & Regna intulerunt, multas easq; efferas gentes Christi iugo subdiderunt

suoq;

Moq; sanguine abundè pro Christi nomine fuso, plurimos Ecclesiæ filios, fœliciter pepererunt; Acta eorum omnium tempore interierunt. Innumerabiles fratres ex diuersis Prouincijs submissos, illum laborem subijsse, coniectura est, quod ijdem peregrinantes disiuncti postmodum essent, in eos quos vocabant Vnitos & Armenos, quibus ad instantiam F. Ludouici Pisani Vicarij, ab Eugenio IIII. nonnullæ concessę fuerant gratiæ per literas Florentiæ datas, anno Domini 1439. Pridie Idus Augusti, Pontificatus eiusdem anno nono, quarum initium est: *Plantatus, &c.*

Perstitit ea Societas peregrinantium in decem enumeratis Conuentibus, sub regimine vnius Vicarij generalis, adusque annum Domini 1456. quo in Capitulo generali ordinis Prædicatorum apud Montempessulanũ extincta est; cum propter alias grauissimas causas, solis Patribus ordinis optime perspectas, & olim in antecedentibus alijs Capitulis generalibus discussas, tum vero etiam propter recens a Turca immani captam Asiam. *Extincta Societas, quando & quare.*

Anno siquidem Domini 1450. facta est totius Peloponnesi, misera vastatio per Mahumetem Amurathi F. Qui trucidato Paleologo Costantino Orientis Imperatore, noua Roma Constantinopoli, Lesbo, Chio, Peyra, atque fere tota Asia potitus, innumeros Sacerdotes & religiosos internetione deleuit. Hinc monasteriorum clades secutæ. Hinc socij peregrinantes a cæde residui, ad suas prouincias palantes reuersi, hinc societas dispersa, necessum vt fuerit Patribus ordinis in Capitulo generali Montispessulani anno Domini 1456. illorum decem Conuentuũ administrationem decernere prouincijs, a quibus seiuncti fuerant, tali Edicto. Quia Conuentus terræ peregrinantium, non possunt per Vicarium sicut hactenus gubernari, committimus Conuentus Russiæ Prouinciali Poloniæ, illos iurisdictioni & regimini eius submittendo. Et similiter Conuentus contratæ Moldauiæ & Valachiæ maioris & minoris, prouinciali Hungariæ, reliquos vero Conuentus Gręcię, & Conuentum Caphensem, prouinciali Græciæ. Roborarunt hoc edictum in alijs duobus subsequentibus Capitulis generalibus, videlicet Nouiomagi an. 1459. & Senis anno 1462. quod etiam in vim perpetuæ Constitutionis transiuit. Celebratum est tunc temporis Posnaniæ Capitulum Prouinciale, scilicet anno Domini 1458. In quo tertij Diffinitoris munus & dignitatem sustinebat Fr. Nicolaus Cingulatoris, Prior Conuentus Leopolien. In eo Capitulo, denunciatur Patribus, illa dispositio de Conuentibus Russiæ, in hæc verba.

Denunciamus vniuersis fratribus nostræ prouinciæ, quomodo in proxime præterito Capitulo generali Montispessulani, in festo Pentecostes, de anno dom. 1456. celebrato, per Reuer. Magistrum ordinis F. Martialem Auribelli de Auinione S.T. professorem, & Reuerendos patres Prouinciales & generales Diffinitores, in eodem Capitulo existentes, contrata Russiæ Prouinciæ nostrę Poloniæ est adiuncta, & perpetuo adscripta, quam omnes eiusdem contratæ Patres & fratres, tanquam filij obedientiæ, rea-

liter & cum effectu assumpserunt, subijcientes se vltra regimini prouincialis Poloniæ, sicut & cæteri Conuentus eiusdem prouinciæ. In eodem Capitulo, creatur Prædicator generalis, idem F. Nicolaus Cingulatoris. Conuentui autem Leopolien. pro Lectoris & Concionatoris Polonorum officio, F. Nicolaus Siemenscius, pro Ecclesiaste Theutonum F. Nicolaus Halbemarg. pro studentibus F. Nicolaus Delfini, F. Clemens Sartoris & alij sex.

Resuscitare tandem eandem societatem quidam priuati fratres nitebantur, diplomate Eugenij IIII. per fratrem Ioannem Fatinanti Genuensem excitati. Qui conatus eorum, quia minus vtilitatis, magis vero damni posse videbantur inferri Religioni, Magister ordinis Martialis Auribelli, de communi bono Religionis sollicitus, literas alias a Sede Apostolica implorauit, inque Capitulo generali Nouiomagi Patribus publice recitare iussit, & iuxta earundem seriem, Capituli Montispessulani de Societate peregrinantium antecedens Decretum innouauit, imposito silentio his qui per speciem zeli, præter scitum ordinis prædictam Societatem erigebant. Inter hos prædictum Fr. Ioannem Genuen. & F. Nicolaum Cingulatoris Priorem Leopolien. auctores, idem Mag. ordinis cum Patribus, in eodem Capitulo generali, ab officijs suis amouit. Anno postmodum 1462. post Senense generale, celebratum est Prouinciale Capitulum Glogouiæ, in quo ter iam repetita auctoritate ordinis, coacti patres Prouinciæ, curam earundem Conuentuum Russiæ susceptam, denunciarunt Commissionem eandem factam per Reuerendissimum Magistrum ordinis, & Capitulum generale prouinciæ de Conuentibus Russiæ, per tria Capitula generalia immediata esse ratificatam, approbatam & confirmatam. Ibidem Conuentui Leopolien. assignatur Fr. Andreas de Conuentu Cracouien. alijs autem alij fratres tam prouinciæ Poloniæ, quam illorũ Conuentuum filij.

Surrexit interim F. Christophorus Viterbien. prouinciæ Romanę, qui auctoritate priuata rursus excitare eandem Societatem curabat per literas apud Pium Secundum, rerum ordinis ignarum, tunc contra Turcas expeditionem parantem, itinerique se Anconitano accingentem, alijs curis obrutum obtentas. Instituebatur ab eo Pontifice Fr. Christophorus Vicarius societatis peregrinantium iam extinctæ, ab obedientia ordinis, vna cum successoribus tam Capitibus quam membris exemptus, non generali Magistro, non Capitulis generalibus, non disciplinæ Religionis cõmunis subiectus. Soli sacrosanctę Sedi Apostolicę, non vero ordini addictus. Dabantur ei amplissimæ facultates, pro societate, Capitulorum generalium decretis & statutis, inscio & inuito ordine, qui Bullam subreptitiam reuocauit. Conuentus item Lituaniæ, qui tunc nulli erant adhuc, Russiæ Yppodoliæ, Valachiæ maioris & minoris, imo & Congregationis Vnitorum & Armenorum, socijs iam dispersis atq; extinctis attribuebantur,

Pij II. Bulla qualis.

buebantur per literas Dat. Romæ, in procinctu ipso itineris, pridie Idus Iunij anno Domini 1462. Pont. anno 6. & vltimo. Earum initium est. *Dum leuamus, &c.*

Et quia id euenire in periculũ Religionis fratrumq; videbatur, aduerso pectore, se huic concessioni opposuit ordo in Capitulo generali subsequenti Nouarriæ anno 1465. & in Romano 1468.

In quo omnes gratiæ & literæ earundem atq; exemptionum sub quacunque forma verborum, a quocunque inscio & inuito ordine cuicunq; concessæ reuocantur & annihilantur. Et ne id in posterum fiat, in Capitulo Auinionen. anno 1470. seuere inhibetur, proposita censura excommunicationis in contrafacientes.

Veritus hoc anathema F. Christophorus Viterbien. Vicarius Societatis per Pium Secundum institutus, in eodem Capitulo Auinionen. coram patribus Vicarij officio se abdicauit.

Cæterum frater ille Ioannes Genuensis, iterum eandem Societatem redintegrare orsus est. Et Sixto Quarto Pontif. Max. eodem peregrinationis titulo imposuit, ab eoque confirmationem Bullæ Pij Secundi obtinuit. Percellunt illum Patres in Capitulo generali Basileen. 1473. omnesque Vicarios in terris infidelium officio amouent, auctoritate Pontificia & ordinis, seueris in posterum propositis pœnis, contra Bullarum similium importunos exactores. Interim tres illi Conuentus Russiæ, vna cum alijs prouinciæ Poloniæ, dispositioni prouincialis obtemperabant, nequicquam curantes, quidquid alij a Pio Secundo, & Sixto Quarto obtinuissent. In Capitulo, namque Sandomirien. anno 1465. inter patres quos vocant Diffinitores, interfuit F. Mathias Goscz Sacræ Theol. Lector Prior Leopolien. In Capitulo Varacen. anno 1468. assignatur Leopolien. Conuentui pro Lectore artium Fr. Clemens Belsen. vero, Rubiesouien. Rodlen. Lancuten. Camenecensi, Smotricen. Mosticen. Kijouien. Colomien. & Nouogrodensi alij fratres designati fuerunt.

Sixti IIII. Bulla qualis.

Capitulum quoque prouinciale celebratum est a Patribus Leopoli anno 1470. in quo Diffinitoris munere fungebatur Fr. ille Nicolaus Cingulatoris, atque ad illum Conuentum, vt & ad alios Russiæ auctoritate prouincialis & Patrum prouinciæ Poloniæ assignati sunt fratres.

Sic postmodum longa serie annorum, in diuersis Capitulis prouincialibus eiusdem prouinciæ Poloniæ, nempe

Siradien. ann. 1473.	Lancicien. an. 1486.	Posnanien. ann. 1505.
Stolpen. ann. 1475.	Varacen. ann. 1489.	Sandomirien. anno. 1507.
Sandomirien. anno. 1477.	Plocen. ann. 1491.	Snenen. ann. 1510.
Lublinen. ann. 1478.	Siradien. ann. 1494.	Bochnen. ann. 1512.
Plocen. ann. 1480.	Lublinen. anno. 1496.	Louicien. ann. 1514
Sãdomirien. an. 1483.	Louicien. ann. 1498.	Siradien. ann. 1517.
	Thessinen. ann. 1501.	

d 2 Culmen.

Culmen. ann. 1519.	Bochnen. ann. 1548.	Lublinen. ann. 1570.
Petricouien. 1524.	Varacen. anno. 1551.	Cracouien. ann. 1574.
Lancicien. an. 1528.	Sandomirien. an. 1552.	Leopolien. ann. 1577.
Varacen. ann. 1531.	Leopolien. anno. 1556.	Præmislien. ann. 1580.
Lublinen. ann. 1534.	Plocen. ann. 1558.	Sãdomirien. ann. 1583.
Siradien. ann. 1536.	Siradien. ann. 1561.	Louicien. ann. 1586.
Posnanien. ann. 1540.	Louicien. ann. 1567.	Cracouien. ann. 1590.
Cracouien. ann. 1543.	Bresten. ann. 1568.	Lublinen. anno. 1593.

In his inquam omnibus Capitulis prouincialibus, prouinciales Poloniæ simul cum Diffinitoribus capitulorum prouincialium successiue, auctoritate & iurisdictione sua ordinaria conuentus omnes Russiæ moderabantur, illis vicarios generales contratæ, non autem iam extinctæ societatis præficiebant, priores instituebant, confirmabant, deponebant. Magistros, Baccalaureos, Lectores, & prædicatores generales postulabant & ex commissione creabant. ad diffinitionem admittebant, Questores, confessores, studentes, & alios fratres, ad illos & ex illis conuentibus assignabant, Pœnas iisdem pro criminibus infligebant, aliaque omnia & singula exequebantur, quæ ex re conuentuum & fratrum illorum, & ex occasione ad regimen externum spectare videbantur. Donec nostro tempore (quo tredecim fratres, filij cõuentus Leopolien. officio prioratus fungentes in insignioribus prouinciæ conuentibus reperti sunt) quidam ex eis se a prouincia seiungere, prætextu eorundem, priuilegiorum, nihil ad suum ius spectantium, conati sunt. Re hac ad sedem Apostolicã delata, Clemens VIII. Pontif. Max. primum auctoritate commissa sacræ congregationi S. R. E. Cardinalium, super negotijs Episcoporum & regularium, deinde per Illustrissimum D. Camillum Burghesium tunc S. R. E. Cardinalem, nunc fœliciter modernum Pontif. Paulum V. & Illustrissimum itidem Cardinalem D. Pompeium Arrigonium, quibus postremo cognitionem causæ anno. 1601. demandauerat, ipse intellecta, priuilegia Pij II. & Sixti IIII. aliorumque Romanorum Pontificum prædecessorum suorum pro hac societate peregrinantium iam olim extincta abrogauit & annullauit. vt est videre in decreto facto auctoritate Apostolica & delegatis tribus iudicibus ex religione deputatis. & in diuersis litteris tam sacræ Congregationi prædictæ, quam eiusdem Papę Clementis VIII. & postremo in denunciatione capituli generalis Vallisoletani anno 1605. de quibus cap. 20. in, quo patres excommunicationis sententiam innouarunt & tulerunt in omnes qui directè vel indirectè hæc priuilegia vtpote fomenta litium suscitare niterentur. Denunciatione tertia. Successus & repullulantes radices societatis istius, vel satius sub specie illius, ex his Pauli quinti Pontificis Max. fœlic. moderni litteris quisquis es conijce. quarum tibi seriem ad verbum ab origine insero.

Paulus

Paulus Papa Quintus, ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVM Pontificem saluti vniuersorum prospicientem, aequitati par est, quosdam gratijs & fauoribus specialibus prosequi, vt exinde nulla turbatio pacifici status communitatis, nullumque praeiudicium iuris & iustitiæ aliorum sequatur. Quapropter, si aliquando contingit, ab eodem innumeris occupationibus præsso, aliquas litteras, in aliquorum praeiudicium, emanare, mirandum non est, si ipso praeiudicio cognito, litteras huiusmodi quamprimum reuocet, aliterque disponat, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Sane die septima, mensis Ianuarij proxime præteriti, ad supplicationem dilecti filij Alexij de Leopoli, Congregationis nouæ in Russia, ordinis fratrum Prædicatorum, confirmaueramus quædam priuilegia, dudum a fel. record. Innocentio IIII. Gregori XI. Pio II. & Sixto IIII. prædecessoribus nostris, societati Peregrinantium inter gentes, vt dicitur, concessa, quatenus tamen essent in vsu & non essent reuocata, neque sub aliquibus reuocationibus compræhensa, vt scilicet, fratres eiusdem Congregationis, nuper, vt idem Alexius asserebat, restitutæ, a Tartaris inuitati, & apud Valachos, iam vt narrabatur, verbum vitæ disseminantes, possent in ijs & in alijs partibus infidelium, vexillum Sanctæ Crucis leuare ad gentes, quæ Iesum Christum non cognoscunt, & quæ Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non obediunt. At quia postmodum, tum ex relatione dilecti filij fratris Ludouici Ystella Vicarij generalis in absentia magistri totius Ordinis Prædicatorum, aliorumque professorum eiusdem Ordinis, tum etiam reipsa a nobis recte examinata, intelleximus, quod hæc societas Peregrinantium a superioribus eiusdem ordinis, in Capitulis generalibus, de anno domini 1456. apud Montempessulanum, & 1459. apud Nouiomagum, & 1462. Senis extincta & suppressa fuerit. Quodque nihilominus quidam Fratres, Societatis peregrinantium huiusmodi nouam erectionem a prædictis Pio II. & Sixto IIII. prędecessoribus cum aliquibus Priuilegijs obtinuerint, ac successiue de anno 1473. in Capitulo Generali Basileæ ab ordine Prędicatorum, auctoritate Apostolica, ab officijs Vicariatus Generalis, super Fratres in terris infidelium absoluti essent. Deinde quod etiam anno Domini 1596. quidam Fratres Conuentus Leopoliensis Prouinciæ Polonię ordinis Prędicatorum, in Capitulo Generali Valentię celebrato, diuisionem Conuentuum Russiæ, Tppodolię & Lituanię a Prouincia Polonię, & ex eis erectionem nouæ Prouinciæ sancti Hyacinthi de Russia eiusdem ordinis annuerunt, fueruntque occasio multorum malorum propter quę dictus Clemens VIII. Prędecessor noster, literis carissimi in Christo Filij Sigismundi Tertij Regis Polonię & venerabilium Fratrum Archiepiscoporum & Episcoporum, vniuersorumq; Principum Regni Poloniæ adductus, primo per Henricum Caietanum S.R.E. Card. suum & Sedis Apostolicæ in Regno Poloniæ Legatum de Latere, deinde per Congregationem S.R. Ecclesię Cardinalium super negotijs

Episco-

Episcoporum & Regularium deputatorum, & ex eiusdem Congregationis, imo verius Sedis Apostolicæ commissione, per tres fratres ex ordine Prædicatorum Iudices deputatos, ac postremo etiam per nos cum de numero dictorum S.R.E. Cardinalium essemus, & dilectum filium nostrum Pompeium Arrigonum tituli S. Balbinæ Presbyterum Cardinalem, re controuersa, examinata & iudicata, dictam erectionem nouæ prouinciæ Sancti Hyacinthi de Russia, cum omnibus iuribus, dictis Priuilegijs Pij II. & Sixti IIII. aliorumque Romanorum Pontificum litteris nequaquã obstantibus reuocauit, suppressit & extinxit, & in locum eius, propter bonum pacis, congregationem nouam in Rusia instituit, non autem societatem illam peregrinantium restituit, assignatis eidem Conuentibus, Leopolien. Camenecen. Kijouien. Masticen. Rubei castri & Iazlouien. Alios vero omnes in Russia, Ypodolia, & Lituania ad prouinciam Poloniæ, vna cum Priuilegijs eorundem in conuentu Leopolien. olim depositatis, ad eandem prouinciam Poloniæ restituere mandauit, silentiumque perpetuum sub pœnis & censuris, vtrique parti imposuit: prout plenius continetur in litteris eiusdem in forma breuis dat. Romæ 30. Iulij. anno 1601. quę incipiunt: Ex pastoralis nostri muneris, & in alijs dat. sub plumbo. anno dom. 1604. nono Kal. Maij. & rursus alijs, eodem anno sub anulo die. 23. Aprilis. Quamobrem ex his & alijs euidentibus documentis clarè perspeximus, prędictum Alexium Procuratorem & fratres dictæ Congregationis in Rusia, qui societatem Peregrinantium paucis ab hinc annis esse restitutam minus recte asserebant, ad diuisionem de nouo prouincię Poloniæ Conuentuũ anhelare. Ideo nos, quibus cordi, vt Pax & tranquillitas inter Religiosos sit & conseruetur, quique per prædictas nostras confirmatione dictorũ priuilegiorum, ad talem qualis nobis data fuit, informationem concessas, nemini pręiudicium inferri posse suspicabamur, & licet ipsa confirmatio a nobis, addita illa clausula, quatenus sint in vsu, nec sint reuocata, aut sub aliquibus reuocationibus comprehensa satis limitata videatur, & forsan nihil operetur, nihilominus oriri ex illa aliqua dubia inter fratres prouinciæ Polonię et nouæ Congregationis in Rusia, & ex hinc aliquod præiudicium eidem prouinciæ Polonię vel Congregationi, seu aliqua scandala aut tumultus occasione earundem oriantur. Neue quispiam, cuiusque conditionis & status, vigore earundem litterarum prętendat separationem aliquam, alicuius ex Conuentibus prouincię Polonię, de mandato Clementis VIII. prędecessoris nostri restitutis & debitis, aut ex eis erectionem forte illius extinctæ prouintię Sancti Hyacinthi de Rusia, vel etiam societatis peregrinantium inter gentes restitutionem. ideo prædictas nostras litteras, quarum initium est, iniuncti nobis Apostolici &c. imo & pro potiori cautela, & pace inter dictos fratres prouinciæ & congregationis prædictę firmanda, quantum opus est de nouo, etiam prædictorum prędecessorum nostrorum litteras, videlicet Gregorij XI. quę incipiunt. Super cuncta desiderabilia. Romę 5. Kalend. Februarij. Pontif. anno octauo. & Pij Secundi; quarum tenor incipit. Dum leuamus. Pridie idus Iunij.

Iunij. Pont. ann. 6. & Sixti quarti, quæ incipiunt, Apostolicæ seruitutis officium. Romæ Kal. Aprilis. Pont. anno secundo; necnon aliorum Romanorum Pontificum priuilegia societati Peregrinantium concessa, tenores eorum perinde ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes, ac omnia & singula in eis contenta, & earum vigore quæcunque hactenus attentata, vel forsan secuta, quin & ipsam societatem peregrinantium, ab & in ordine Prædicatorum, iam olim extinctam, motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione, ac de plenitudine potestatis Apostolica, tenore præsentium perpetuo extinguimus, cassamus, reuocamus, irritamus & annullamus. Nullumque robur præsertim quoad prætensionem diuisionis Conuentuum prouintiæ Poloniæ, qui sunt in magno Ducatu Lituaniæ, Russiæ & Yppodoliæ, atque dictæ Congregationi in Russia applicationis, ac si nunquam emanassent habere volumus; ac præsentes nostras litteras, nullo vnquam tempore de subreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu etiam intentionis nostræ, aut quopiam alio defectu, etiam ex eo quod dictæ Congregationis in Russia fratres, seu alij in præmissis interesse forsan habentes, vel habere quolibet prætendentes ad hoc vocati non fuerint, notari seu impugnari, vel ad terminos iuris reduci. Sicque per quoscunque Iudices & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, etiã de Latere Legatos, ac causarum palatij Apostolici auditores, sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, vbique iudicari, ac deffiniri debere. ac irritum & inane decernimus, si secus super his, a quoquam, quauis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Leopolien. Episcopo Præmislien. Luceorien. Camenecen. Chelmen. & Kyouien. per præsentes mandamus, quatenus ipsi vel vnus eorum pro parte prouincialis & fratrum prouintiæ Poloniæ requisiti, præsentes litteras solemniter publicantes, in præmissis efficacis defensionis præsidio eisdem assistant, neque permittant eosdem prætextu prædictarum litterarum in possessione Conuentuum pacifica molestari. Contradictores quoslibet & rebelles per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo. Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, ac quibusuis Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Societatis, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, priuilegijs quoque ac indultis & litteris Apostolicis eidem societati concessis, quibus omnibus, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat, specialiter & expresse derogamus. cæterisque contrarijs quibuscunque. Non denegemus tamen fratribus dicti ordinis tam prouinciæ Poloniæ, quam nouæ Congregationis in Russiæ, a suis superioribus deputatis accedendi ad partes infidelium illosque ad fidem Catholicam conuertendi, facultatem. Quibus omnibus & singulis, non tamen vigore priuilegiorum

Societatis

Societati Peregrinantium, concedimus, vt in locis in quibus nulla subest commoditas Ecclesiarum consecratarum, etiam in Oratorijs, & vbi necessitas vrget, in Altaribus portatilibus myssas celebrare, ac dum inter infideles & schysmaticos demorati fuerint, a casibus, etiam Episcopis reseruatis, quoscunque Christi fideles, in illis locis tantum in quibus Episcopi & eorum officiales non fuerint, aut iurisdictionis exercitium minime habuerint, absoluere. Domos & Ecclesias prouinciæ & Congregationis huiusmodi, cuiusuis licentia super hoc minime requisita, in illis tamen locis, in quibus Episcopi vt supra non fuerint, ædificare, libere & licite, possint, authoritate & tenore præsentis concedimus. Cæterum in locis in quibus Episcopi fuerint, istos Regulares venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs inferiorum Ecclesiarum Prælatis commendamus, vt cum alicuius Ecclesiæ seu monasterij erectionem postulauerint, illis pro eorum iuribus prompte faueant, ac in omnibus adiuuent & protegant. Volumus autem vt præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, fidei adhibeatur eadem quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitę vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die 10. Iunij. 1606. Pontif. nostri ann. secundo.

Octauianus Vestrius Barbianus.

Hæc de Societate Peregrinantium ex authographis scripturis, quorum monumenta asseruantur in Archiuio prouinciæ Poloniæ.

CAPVT QVINTVM.

De Viris Sanctitate vitæ Illustribus ex prouincia Poloniæ Ordinis Fratrum Prædicatorum.

EGREGIIS Fratrum prouinciæ Poloniæ operibus, sanctimonia vite se oculis hominum subijcit, ornamentumque virtutis in medium procedere iussit. Producam igitur in hoc theatrum viros moderatione animi insignes. qui mentes suas impotenti temeritatis incursu transuerti & ferre non passi sunt. Sed ad eam morum compositionem se finxerunt, quæ reprehensionis morsu est vacua, & laudis quæstu opulentissima. quique id dies noctesque voluebant, qua ratione pressa terrena mole, deuinctisque corporeis malorum incentiuis, ad Cęlitum similitudinem transirent Diuinæ consortes naturę. Ea vitę sanctimonia in clarissimis viris, aspice quam mirifice resplendeat.

B. Ceslaus & socius S. Hyacinthi. Primus itaque ab Apostolis, in Albo eorum occurrit Beatus Ceslaus, arctissimis sanguinis, dignitatis & Religiosi instituti sub Magisterio D. Dominici vinculis, Sancto Hyacintho fratri vterino adnexus. Huius ortum vitæque pręgressum ex annalibus Vratislauien. Ecclesię, antiquitas non

non compto quidem sed ingenuo sermone complexa est, in prælectionibus matutinarum precum festiuitatis eiusdem Beati.

Beatus Ceslaus filius Eustachij Comitis de Konslue, de domo Odrouansiorum in prouincia Oppoliensi tunc Regni Poloniæ, diœcesis Vratislauiensis ortus, Sancti Hyacinthi frater natura, socius institutione religiosa fuit. Cui tale nomen Ceslaus in baptismo, non sine quodam præsagio & instinctu inditum esse videtur. Nam ex Polonico interpretatum, honorem & gloriam significat. Qui iuxta nomen suum, Deo & sibi, ex incorrupto bonæ conuersationis odore, & ex piorum conatuum venustate, omnique Sanctarum virtutum genere, honorem & gloriam procurare satagens, non solum nobilitatis suæ lineam, verumetiam totam suam patriam, & circumuicinas regiones decorauit, & splendore affecit illustriori. Tenerioribus annis innocenter decursis, Theologiæ iurisque diuini & humani scientia assecuta Bononiæ Diuo Hyacintho non inferior, ab Iuone Patruo in Canonicorum numerum, adiuncta prælatura custodiæ Sandomiriensis Ecclesiæ cooptatur. Qua in dignitate, velut lucerna super candelabrũ positus, sanctitate vitæ, & pietatis exemplo, alijs longe præluxit. *Ex officio B. Ceslai antiquo Vratislauiæ recuso an. 1601.*

Religionis postmodum toga, vna cum S. Hyacintho, in Monasterio S. Sabinæ indutus, sub B. Dominici Patriarchæ disciplina tantos profectus fecit, vt in vigilijs, ieiunijs, carnis maceratione, orandi studio, pijs meditationibus & contemplationibus, ac demum in ipsa humilitate, feruenti prædicatione, denique in ardentissima erga Deum & proximum charitate, verus esse dignosceretur imitator & filius Beatissimi Patris Dominici. Ad Septemtrionem delegatus cum Hyacintho, cũ primum eius iussu Pragam Metropolim Boemorum, siue ex itinere, siue e Cracouia dimissus, accessisset, verbo vitæ ignita acrimonia prædicato, simul cum B. Henrico Morauo itineris & laboris comite, multorum animas Christo lucrifecit, & Monasterium ad S. Clementem, pietate Principis & Episcopi, breui temporis spacio fundatum accepit.

Silesiam appellens, in eius Metropoli Vratislauia, Ecclesiam S. Adalberti, munifica liberalitate Laurentij Episcopi suscepit. eique Conuentui, ex quo sanctitatis eiusdem fama vniuersam Silesiam peruagante, multa Monasteria Silesiæ constructa sunt, cum summa dignitate primus præfuit. Nam vestigijs patris sui Dominici insistens, totus Diuino ardebat igne, quo frigidissima mortalium pectora, ad cœlestium amorem incendebat. Miraculis innumeris viuens & vita functus, sanctimoniam virtutum illustrabat. Viuens, puerum aquis ab octiduo suffocatum, ad huius lucis vsuram reuocauit. Tres alios mortuos, vitæ reddidit. Tartarorum immaniter bacchantium, ferro flammis per Silesiam, longe lateq; populantium innumeram phalangem, supplici oratione ad Deũ fusa, a Vratislauiensi Ciuitate fugauit.

Globum igneum super caput Ceslai orantis, tunc ab hostibus obsiden-

tibus conspectum fuisse, referunt. Cromerus paulo aliter refert. Ceslaus, ait, vnus de comitibus Iuonis Episcopi Cracouien. Romæ Diui Dominici institutum professus, præerat Conuentui Vratislauiensi, apud Diui Alberti. Eo igitur iugibus precibus & lachrymis Dei misericordiam, & pręsentis periculi depulsionem implorante, ecce columna ignea Cœlitus apparuit, & statiua Tartarorum, omneque territorium, ingenti atque terribili fulgore collustrauit. Hoc miraculo Barbari perterrefacti, nihil cunctati, obsidionem soluerunt. Addunt Annales. Prophetiæ insuper spiritu Ceslaus dotatus, multa ventura prædixit, multa occulta patefecit. Turgentia aquis excrescentibus flumina, cappa supposita, siccis traiecit pedibus. Hominibus languidis, sanitatis desideratæ beneficia contulit. Vitæ tandem cursu sanctissime transacto, laborum suorum coronam & præmium lętus aspiciens, Beato fine quieuit. Anno salutis 1242. Vratislauiæ sepultus, inter Apostolos inenarrabili luce curruscans, a quadam sancta Moniali clare visus, ad nostra vsque tempora, miris splendet prodigijs. Non multis ab hinc annis, Vratislauia igne deflagrante, super aera conspicuum se ostendit, ab incendio protegens suæ requiei Depositorium, sancti Adalberti Monasterium.

B. Henricus & B. Hermannus socij S. Hyacinthi.

Cæterum vt neminem Ceslao prætulerim, ita Beatos, Henricum Morauum & Hermannum Teutonem socios merito illi comparauerim. Par institutum omnium par vitæ continentia, par contemptio terrenorum, & cœlestis Philosophiæ studium. Flammis diuini amoris ijsdem, æque exęstuans animus eodem zelo amplificandæ Christianę & Pręd icatorię Religionis flagrans desiderium. simili gradu pietatis, iustitiæ, innocentiæque decursa vitæ meta. Beatus Hermannus, multis Teutoniæ excitatis Monasterijs, Oppoliæ in Conuentu ordinis dicitur quieuisse anno Domini 1245. de quo hæc reliquit ex alijs monumentis Ferdinandus. Hermanni tota exercitatio & opus, cū ab opere externo vacaret Oratio & meditatio, præsertim vero passionis & mortis Christi, in quibus suauiter deliciabatur. Frequentissima illi erat in ore, ea formula quam Ecclesia pręscripsit, quam ipse poplite flexo, multis cum lachrymis promebat. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuā redemisti mundum. Eam ille semel, ex intimo corde eructans, videt extemplo Saluatorem se ante suos oculos, visibili specie præsentantem. Pauet ad Maiestatem Dei radiantis. Auet tamen adorare, & semet propius apparentis conspectibus sistere. Admouet eum suis vulneribus Christus, & e singulis, pretiosissimas sanguinis sui guttas anhelanti instillat. Mæro hoc inebriatus Hermannus, fel & venenum esse omnia mundi oblectamenta iudicat, fastidit, abhorret, nihilque illi pręter Deum, & eum crucifixum suauiat. Beatissimæ quoque Deiparæ Mariæ imago, eius semper obuersabatur obtutibus, cuius viscera cœlo capaciora demiratus, illis quod Deū immensum, nouem mensium spacio baiulassent; cordi virgineo quod su-

Antiquitat. Vratislau et M. s. antiq. in 8. Humber. in chronico ordinis M. s. Fernād Castil. 1. p. li. 2. cap. 24.

pra

pra humanum imo & Angelicum captum supracedentibus rebus fidem adhibuisset: vberibus quæ omnia largiter pascentem pauissent: manibus quæ amictum lumine fascijs cinxissent, brachijs quæ gestassent, ori quod balbutienti pusioni lauasset, Beatitudinem obuentam gratulabatur. adque singulorum pudicissimę Virginis membrorum, verecundam cōtemplationem, humilis, salutationem Angelicam pangebat. Ab imagine externa Virginis pulcherrimæ, ad longe venustiorē mentis eius ideam transferrebatur interim, & incredibilem fidem, demissam humilitatem, ardentissimum amoris incēdium, puritatem supra Angelicam, moderationem animi, iustitiæ robur, aliarumque ab intus manantium virtutum fulgetra vel potius lumina nuspiam in creatura quapiam visa, venerabatur, inque Paradiso isto in quo Trinitatis supernę pręcellentes personæ sua oblectamenta capiunt, cogitatione verebunda exspatiatus, ad singulorū mentis Virgineę ornamentorum nuncupationem, salutationem Angelicam dulciter ingeminabat eiaculans sępius. Iesu suauissime, dignare me meam & tuam Matrem super omnes speciosam ore laudare, corde admirari & imitatione operis insequi. Tantum Beatissimam cœlorum Reginam recreauit, eius ardentior deuotio, vt ipsa quoque se illi visendam, vna die Sabbatorum præbuerit, nouisq; gratiarum charismatibus eundem adauxerit. Præ contemplationis studio, non multum actioni vacabat. Quare totus absorptus in spiritu, & quasi extra se quoque raptus, aliorum saluti non adeo inuigilare satagebat. Quamobrem, a multis, pro ignaro & ignauo habitus, contemnebatur. Orationis quoque frequentior vsus quam communis, nonnihil alijs displicebat in eo; hinc despicientia, hinc murmur contra Sanctum oriebantur. Mouit ea res paulisper Sanctum, & Mariæ Martham, scilicet, contemplationis studio, agendi animarum salutem sedulitatem nectere cupiens, prosternit se in oratione.

Flagitat filium per Matrem dignetur illi, tantillum delectationis spiritualis ex delicio illo mentis interno detrahere, & tantundem intelligentiæ scripturarum remenso dono concedere. linguam deinde balbam, vt olim Moysis ex visione inuisibilis ardoris, dissoluere, & ad laudes diuinas perficiendas, adque destruendum inimicum & vltorem, instruendos vero amicos Cœlitum præparare, aut aliquo carbone supra mundano perurere. Percussit flammeo eloquio, præparauit & exsoluit, & instruxit mox, mentem os & fibras Hermanni Deus, ad prædicationem Euangelij Pacis, vt scientia infusa diuinitus, Theologos, eloquentia vero pone Paulina, Oratores innumeros post se relinqueret. Latino, Alemanno, & alijs sermonibus promptissimus in dicendo, fęlicissimus in capiēdo homine quouis ad frugem meliorem erat. In consilijs efficacia, claritate & facilitate tanta, innumeros vt praua iam obiecta mutare coegerit. Christo plurimis progenitis, Sancto fine decessit Oppoliæ. Morienti & ad cœlos migranti, Crux aureis radijs pellucida super Ecclesiam Sole lucente appa-

rens, insigne testimonium dedit sanctitatis eius, & Crucis Christi prędicatæ, atque ab eo iugiter in corpore delatæ.

Leand. li. 6. Beatus autem Henricus laborum Ceslai consors, in eodem Cœnobio Vratislauien. fertur diem clausisse vltimum. Sic de illo ante Leandrum Humbertus in Chronico ordinis. Henricus Polonus Cœnobij Vratislauien. vir Deo deuotus, & hominibus charus, ad extremam horam deductus, cum iam Eucharistiæ & extremæ vnctionis Sacramenta deuotè accepisset Crucem quæ ante se posita erat intuens, cœpit diligenter deficientibus iam viribus, finem huius Antiphonæ decantare. Securus & gaudens venio ad te: ita vt & tu exultans suscipias me discipulum eius, qui pependit in te. Cumque Frater qui aderat, ab eo quæreret. Quid videret? Ait. Video Dominum meum Iesum Christum, & Apostolos eius. Et quærenti. Vtrum eorum Collegio sociari deberet? Respondit. Et omnes, aiens, qui Patrum nostrorũ instituta seruant, eorum in ordine collocandi sunt. Et in Crucem defigens lumina, dulciter ridere, plauderecque manibus cæpit, vultu, oculis, manibusque gaudium ingens præseferens. Deinde post pusillum astantibus Fratribus & orantibus ait. Adsunt Dæmones, & adstant fidem meam subruere volentes. Sed ego, Credo in Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. Quibus dictis, spiritum emisit.

B. Florianus. B. Benedict. B. Godinus. Sequitur sanctum Hyacinthum, reor, prima in Propagatione spiritualis fętura. Florianus Benedictus & Godinus, Secretorum Hyacinthi conscij, charismatum meliorum æmulatores. Diuinarum apparitionũ & reuelationum oculati testes, miraculosè per rapidissimum largissimo amne fluentem Vandalum, super aquas tumentes strato pallio a sancto Hyacintho vecti. Quorum alter, scilicet Benedictus Monasterio Gedanensi, Godinus Kiiouiensi prælatus, Beatus vero Florianus, indiuiduus S. Hyacinthi comes, in Conuentu Cracouien. sanctam in manus altissimi efflauerunt animam. Beati Floriani, putatur esse illud incorruptum venerandi senis Bustum, quod nobis spectantibus, anno Domini 1589. in communi sepultura Patrum Conuentus Cracouiensis repertum est; dum cuidam ex Sacerdotibus peste sublato, locus humationis peruestigaretur.

Victorinus Condinus S. T. Bac. Prior Gedanen. olim. Beati autem Benedicti sacras reliquias, Gedani forte fortuna non ita pridem repertas fuisse, a furenti milite hæretico, maiores nostri, sua nostraq; memoria referunt. Eo enim tempore, quo Gedanum Stephani I. Regis Poloniæ sceptris subesse recusabat, & quo ingenti suorum emissorum strage obsidebatur, Præsidiarius miles a Gedanensibus pro statiuis destinatus ad Conuentum S. Nicolai fratrum Prædicatorum, vti misere diuexatos fratres prouinciæ Polonię inde pepulisset, inque sacram & vsualem suppellectilem monasterij manus impias iniecisset, in choro Ecclesiæ, reconditum fore thesaurum, tunsione parietum explorans & exquirens, in materiem muro obductam casu, per indicium notum incidit. Ea enim sono ad collisionem reboante, intus quippiam abditum portendebat. Aperitur

tur illico rupto muro maceria reperiunt cancellis ferreis, vitroque perlucido, protecta ossa hominis Beati. Adorandum alicuius, præcipuè vero Diui Benedicti corpus esse, signo honorificentissimæ sepulturæ côiectantes, illam pretiosam corporis glebam, in profluentem Motlauam, vt fertur homines phanatici proiecerunt. Nemo fuerat, qui inæstimabilis huius thesauri ignominiosam iacturam, vel sanguine mercaretur, Caluinia-no furore, omnia diuina & humana susdeque miscente.

Illos autem Religiosissimos Patres, Diui Hyacinthi discipulos, & virtutis paternæ æmulos, Benedictum scilicet, quem S. Hyacinthus adhuc superstes, accepit in monasterio Cracouiensi suum successorem & Prælatū: Boguslaum, vices Benedicti agentem, Hieronymum Aedituum & Ioannem dictum Zarych Lectorem, necesse est vt angusto orationis ambitu amplectar. Memoriam gestorum illorum, nobis inuidit illud ædax rerum tempus iniquum, ne forte plus æquo meritis & titulis prædecessorum attollamur. Quid nobis profert scire, quod in horum manibus, Hyacinthus spiritum purissimum suo Plasti reddidit: quod si oculis suis conspexere sanctam Hyacinthi animam, cœlestes sedes recta ascendentem, quod hi vltimæ voluntatis Hyacinthi fidi depositarij, quod coadiutores & administri fuere, quod trinos radios, alterum ad caput, alterū ad pedes, tertium ad pectus immaculatum ad sepulturam S. Hyacinthi superne delapsos, quod ad eandem Zegotas a morte ad vitam reuocatos, cæcos illuminatos, surdorum aures patefactas, manus aridas viuido humore irroratas, & alia sexcenta miranda apud idem Mausoleum sancti viri patrata, non sine maxima lætitia animi intuiti sunt. Præstaret & hęc delibasse scriptori illo, qui hæc reliquit: & expressisse satius quantam ex commertio Hyacinthi perfectionem sanctimoniæ & actionis assecuti fuerint. Fieri enim nequit, ne non summum euaderent, ex assidua communione eius, qui summum apicem virtutis attigerat. Benedictus (alter ab illo qui Gedani obijt) sacer, plus vigintiquatuor annos, Cœnobio SS. Trinitatis, adhuc superuiuente Hyacintho, non sine insigni documento sanctitatis præfuit. Boguslaus autem Supprior tanta opinionis apud Boleslaum pudicum Principē & proceres Poloniæ: vt ei cum reliquis Ecclesiæ Cracouiensis Prælatis, Boleslaus Princeps, Episcopus Cracouien. Ioannes Prandotha, Kunegundis sancta, & vniuersus cœtus Regni, munus Legationis bis iniungeret ad Innocentium Quartum, pro vrgenda Canonizatione S. Stanislai Præsul. Cracouien. & Martyris. Qua ille fęliciter assecuta, Cracouiam rediens, ab effusa populi multitudine, & ab vniuerso clero processionaliter extra męnia cum Episcopo & Principe prodeunte, mirum est quam lęto animo exceptus fuerit. Dlugostio teste.

B. Benedict. B. Boguslaus B. Hyerony. B. Ioannes Saruchius.

Ms pro Canonizatio. S. Hyacinthi.

Miechou. li. 2. cap. 51.

Dlugosius

At nescio, quomodo ab oculis nostris elapsi sunt, tres illi Frisacenses, prima propago Xyacinthina. Beatus Vlricus, Beatus Helgerus, & B. Conradus. Iungit illos nostræ Prouinciæ, eadem genitura sancti Hyacinti, eadem

Fernand. Castil. dem institutio religiosa,& necesse est dicere. tunc vnitas prouinciæ Poloniæ cum ea,in qua est Conuentus Frisacensis, in quo trinum hoc sydus irradiauit. Iungat igitur eos quoque & narratio,ex ea quę est apud Ferdinandum de illis relicta memoria.

B. Vlricus Frisacen. Beatus ergo Vlricus Frisacen. a prædicatione S. Hyacinthi, in amorem supernorum exardescens,se illius disciplinæ dedit. In ordinem Prædicatorum adscitus, præter alias virtutes, quarum ideam in Hyacintho expręssam imitabatur,contemplationi atque orationi intentus erat. Huius suffragio,quas non poterat prædicatione,curas circa salutem humanam supplebat, & quos nequibat verbi proloquio, profluuio lacrymarum, a peccatorum voragine abducebat. Ab eadem rerum Diuinarum contemplatione,sæpè extra se rapiebatur, sensuum ministerio & vsu destitutus. Quadam dierum feruentius orans, suauitate tanta perfusus fuit, vt sui oblitus,ac si saucius corde,tædere, & gaudere,& velut nix a solis radijs, ita ille a diuinis fulgoribus liquefieri videretur, & quod olim sponsæ, hoc Vlrico fœlicissime contigit. Fulcite me,aiebat,floribus, stipate me malis, quia amore langueo, quia ignis exæstuans charitatis,depascitur viscera mea. Deo meo diem in hac flama viuo,& ardesco,in me morior & tabesco. Fuit incendium cordis eius tunc adeo ebulliens in corpus,vt illud sensim debilitatum flaccidum, & spiritui iamiam exhalando proximum reddiderit. Sic ille nulla febre exustus, paralysi nulla dissolutus, nulla denique infirmitate prostratus,ab amore diuino,sternitur in mortalem lectulum.exinde animæ & corporis soluto nexu, igneo curru charitatis ferendus in Cœlum. Mirantur fratres citam mortem Vlrico imminere, mox poscenti, sacrum Eucharistiæ Sacramentum, postremamque vnctionem pro more ministrant. Recipit ea ille summo cum ardore, & in extasim rapitur. Immoto & sine sensuum officio decumbenti, illico facies splendore mirabili effulget. Stupescit ad hæc supprior, qui solus in cubiculo remanserat. Interrogat,aperientem paulo póst oculos, quid secum agatur. Nolentem fateri, vrget secundo & iterum, seueriori præcepto, narrare incipiat statum suum,nec aliquid reticeat. Conspexi, ait, Sanctum Paulum Apostolum,vna cum diuo Patre Dominico, me ad suum consortium inuitantes. qui & dixerunt,crastina luce, hora tertiarum me hinc e corpore discessurum, modo flagito, nemini retuleris visionem meam,adusque quo suum per Dei misericordiam sortiatur effectum. Illucescente tandem sequenti die, vocat Vlricus fratrem a seruitijs infirmorum, rogat,vt quam diligentissime verrat & ornet cubiculum; pro aduentu magnæ auctoritatis hospitum quorundam.Paret ille,& fratribus nunciat. Veniunt illi horę primę officio decantato.His circa lectulum demigrantibus promiscueq; orantibus,iubet. Date ait,locũ Saluatori meo Iesu, nunc nunc tecta hęc subintranti.Date & Sanctissimę Virgini Deiparæ,Sancto Ioanni Pręcursori, S.Paulo,& alijs Sanctis, (quos singulos ex nomine proferebat) me mise-

rum

rum inuisentibus. Date denique & Sanctę Agneti, S. Catharinę, S. Agathę, huic & illi & alteri Sanctę quas nominabat: Quę dum fratres prostrati in terram, plorantes audiebant, ad signum tertiarum ab Aedituo datum, Vlricus e vita excessit, aggregatus glorię Sanctorum quos fęlix aspexit. Obijt circa annum domini 1236.

B. Helgherus prior Frisacen.

Sequitur Beatum Vlricum Helgherus, sanguinis nobilitate, honoris & diuitiarum abundantia clarissimus, Comite insigni natus; sed ad amplissimam fęlicitatem ex religionis ingressu destinatus. In flore iuuentę, spretis illecebris sæculi, opibus, & fucata dignitate quam vęsani admirantur, calcata, Sancto Hyacintho se in disciplinam dedit. in qua progressibus innumeris factis, per virtutum gradus nexusque iter sibi ad Cęlitum fauorem & Beatitudinem pręstruxit. humilitate, modestia, continentia, probitate, abstinentia, ieiunijs, vigilijs, disciplinis, maceratione carnis, se ad eum modum excoluerat, vt omnes viuum exemplar virtutum illum suspicerent. Harum virtutum exercitio, laboribusque quos officio prioris fungens obibat confectus, migrauit ad Dominum, non sine miraculorum opificio. quę Deus circa mortem Sancti viri operari voluit, in declarationem Sanctitatis ipsius. anno domini. 1239.

B. Conradus Frisacen.

Non minoris meriti apud Deum, & existimationis apud homines fuit, in eodem cœnobio, Beatus Conradus Frisacen. multis miraculis illustris: nam tres mortuos fertur in vita sua suscitasse. Excessit e viuis, ad cęlestem patriam translatus, anno quo Beatus Helgherus suus prior. 1239.

B. Sadoch prior Sandomirien. cum quadraginta octo martyribus.

Stylum iam vertamus ad Sadochum priorem Sandomiriensem, octo & quadraginta socijs martyribus stipatum; in hoc virtutis theatrum prodeuntem. Infracta ille animi constantia, genus mortis crudele pertulit pro Christi laude, ab immanibus Scythis.

Cromer. li. 9. Miechou. li. 3. cap. 44. Martyrolog. antiq. tradit. PP.

Hi enim superioribus annis inescati, immani pręda capta e Polonia, dum Principes Poloni socialia arma in inuicem exerunt; Nogario & Celebuga ducibus, Russis ipsis perfidis adiutoribus & ductoribus, ingenti agmine in Poloniam erumpũt. Intercępta Lublinensi arce, Sandomiriam aduolant, incendunt, arcem die noctuque oppugnant, nullo defensoribus spatio dato respirandi. Ea denique fraude & dolo Ruthenorum dedita, in hominum cęde promiscua grassantur. Matronas tantum & puellas formosiores, ad contumeliam & libidinem explendam (vt est gens libidinosissima) adseruant. Defessi cędendo, reliquum vulgus hominum gregatim in Vistulam proturbant. Nocte antecedente cladem Cęnobij, Beatus Sadochus prior, deuotissimo fratrum grege vtrumque latus cinctus, in Ecclesia S. Iacobi Sandomiriensis, alij ferunt S. Mariæ Magdalenę, pro officio matutino media noctis hora interest. Pro antiquo more religionis, Tyro indiculum Martyrologij ad diem sequentem retinens, extemplo litteris aureis exaratos characteres videt, eum in modum. Sandomiriæ: Passio quadraginta nouem martyrum. Legeret, an silentio obuolueret? Ani-

mi

mi dubius fuerat. Timore tamen abiecto, cignea, licet trepidante voce occinit aureum edictum. Sandomiriæ, Passio quadraginta nouem martyrum. Lectione inaudita, obstupescit Sadochus, cæteri fratres rigent, ad titubantem vocem, interque fauces hærentẽ, vtcunque tamen intellectam, pronũciationem nouitij. Diariã illam lectionem postulat videre prior, cupiunt & reliqui pauore nimio perculsi sodales. Porrigit librũ Tyro, aureæ litteræ cum notis Sandomiriæ euanidescunt. Diuina hæc est, ait Sadochus, præmonitio fratres. Cęlitus delapsæ iste notę, non frustra oculis innocentis obiectæ sunt. Non in auram, voces istę ex ore balbutientis infantis, at nostris auribus insonuerunt. Auctor vitę & mortis, nos ad immortalitatem inuitat. Eia per gladios etiam ancipites post vocantem, indefesso pede eamus. Vitam nobis eripiet Scytha? Quam? Fluxam, calamitatibus obnoxiam, periculis vndique obiectam. Mortem inferet diram? At ea est nobis, in huius mundi fluctibus portus, in quem nos totis velis conuolare decet. At per eam, ad perpetis vitæ gloriam, nobis iter apertum, cõficere licet. Reuocate oro in mentẽ fratres, & si quos animo adhęrescẽtes habetis nęuos, sacra exomologesi auerruncate, expiate. Dulcissimo viatico roborate spiritum, mox fœlicissima syderea regna penetraturi. Sempiternæ laudis proposito ornamento, obnixo in omnes casus pectore, mucronibus iugulos vestros pręparate. Moriendum est. Sed alacri animo. Pro his aris sacratis, pro his imaginibus Christi & Sacrosanctæ Deiparæ, pro hoc incruento viuo sacrificio, fortitudo nostra per patientiam exercenda est. Animati fratres diuino Oraculo, quod superest temporis, totum impendunt pręparationi in Aduentum magni Dei. ex immo pectore suspirantes. O quando veniet optata illa hora, quę nos terris sublatos, reddet cœlis. Fęlices nos, dulces gladios, qui nos Beatorum spirituum cœtui afferent. Suauissime Iesu. Sacra spes suspirantium Maria. quando tandem? Putas nos absument? an intactos relinquent? Heu, quia noster incolatus protrahitur. Illuxit tandem illis exoptatissimus sol, quo terrena compage soluta, ex hoc carcere euolaturi essent. Truculentissimi Scythę, traiecta Vistula, Sandomiriam tandem populabantur, pars eorum magis cæteris efferata, templum S. Iacobi irruunt. Leones sanguinolenti, pastorem Sadochum, cum grege illo fratrum deuotissimo, in medio Ecclesię, velut cignos aliquos, extremam illam cantilenam Salue Regina, matri misericordię suauiter occinentes reperiunt Barbarica crudelitate, omnes nullo discrimine interimunt. Interruptum morte canticum Diuę Deiparę Virginis, cœlum petentes, longe suauiori harmonia prosecuti sunt, quam voces mortalium possint efformare. Hanc frater quidam, qui se in superiori parte Ecclesiæ abdiderat vt audiuit, illico descendens, sanguinolentis Scytharum gladijs se mactandum obiecit, comitemque se adiunxit fratribus in cœlum euntibus, & dulce melos tuum o Sanctissima Virgo personantibus. Miechouius ante Cromerum addit, quod hoc malum, dum Dole-

slaus

ſtaus Pudicus, & Prandotha Eccleſię Cracouienſis Pontifex, Alexandro quarto Papæ, per nuncios Bodzantam Decanum, & Albertum Canonicum Cracouien. declaraſſent; viſitantibus Eccleſiam S. Mariæ Sandomirien. (nam in eam illata erant Sanctorum corpora) parem Indulgentiam conceſſit Polonis & Peregrinis, quotannis die ſecunda Iunij, quam habet Eccleſia S. Marię ad Martyres, ſeu etiam maioris in vrbe. annus quo hæc clades facta eſt, fuit 1260.

Non indignabuntur prouinciæ noſtrę lumina, ſi poſt eorum eximium fulgorem, Ioannis quoque Iuanouis, eam quam apud hiſtoriographos reperi memoriæ conſecratam laudem, in medium protulero. Is dum ſęculo viueret, militari baltheo pręcinctus, fortitudinis bellicæ, fidei infractæ & amoris inſuperabilis erga Beatum Henricum Pium, diuę Heduigis filium, inſignem palmā tulit, eo in prælio quo Tartari eundem Principem, non ſemel pectore Ioannis protectum, occiderunt. Nam, vt Cromerus refert, Henrici Ducis equo a Tartaris, frequentibus iaculis confoſſo, Ioannes alteri ipſum impoſuerat. Pręit Ducem idem Ioannes, ac inſequentes & obuios barbaros ferro ſubmouet. Dum autem Henricus in prementem ſe maximè Tartarum ſublato brachio gladium vibrat, ab alio quodam ſub aſcella percuſſus, moribūdus de equo defluxit Ioānes impoſito in aliū equū Duce, ferro per medios ſibi atque Duci hoſtes aditū pateſaciens, ſaucius cum duobus miniſtris vix euaſit. Quā cum Tartari per vnum miliarium perſequerentur, nactus Luſmannum quendam, & ipſum cum duobus fugientem, conuerſus & ope eius fretus, octo de perſequentibus ſe Tartaris peremit, nonum captiuum abduxit. addit Miechouius, poſtea Ordinem Prędicatorum ingreſſus, Domino cœli a quo protectus erat, deuote famulabatur. anno dom. 1241.

B. Ioannes Iuanouius. *Ioan. Dlugoſſius.* *Lib. 3. ca. 38.*

Sine vllis imaginibus nobilitatis, religioſum animum & idem vitę inſtitutum ſecuti ſunt Beatus Sanctes pater cum filio Simone, quem a natiuitate cæcum ſuſceperat. Gaudebat plurimum ſibi natum eſſe filium. Sed & cruciatus ingentes perferebat, quia cæcum. Sexennio integro, nimijs doloribus angebatur, & cum finem tanti ac tam diuturni mali, nullo medicorum auxilio inueniri videret, vnicam remedij opem impetraturum ſe credidit, ſi ad diuos confugeret. Ad ſepulchrum igitur S. Hyacinthi accurrit, ducit ſecum Simonem cęcum, fuſiſque ad Deum ardentiſſimis precibus, interceſſionem ſancti viri depoſcit. Fidei tandem & ſpei plenus, Simonis faciem & oculos ſepulturæ Hyacinthi admouet, applicat. Mirum factu, in temporis momento, Simonis aperiuntur oculi, lumenque integrum ei reſtituitur. Non diuturna tamen fuit hæc lætitia Patri & Simoni, Deo vtrumque ad meliora, caſibus huiuſmodi vocante & trahente: domum reuerſus Simon, ſemeſtri euoluto ſpatio, febre acutiſſima correptus, agonizat animam. Sanctes in terram proſtratus, gemitu & eiulatibus omnia complet, & vbi eos in ventum profuſos videt, ad beneficium

B. Simon & B. Sanctes. *M. ſ. pro canoni. S. Hyacinthi.*

suum iterato reuertitur, eique tale votum pro filio nuncupat; O Sancte vir Dei Hyacinthe, dignatus es olim filium meum cęcum illuminare, digneris quoque nunc eundem, quem mihi mors eripere conatur, ab eius falce vindicare. Hunc si liberaueris ab hac qua premitur mortali infirmitate, eum tibi deuoueo, dedico & consecro. nec ipsum modo, sed & me pau perculum, si non dedignabuntur fratres sui religiosissimi, me tuę religioni nuncupo. Non incassum fusę preces Sanctis fuere. Pari studio petitum ac latum est præsidium. Qui iam vltimum efflabat spiritum Simon, mox miraculose e lecto incolumis prosilit, vota, gratique animi significationes Diuo Hyacintho, ad eius sepulturam exsoluit. Religionis veste vterque induitur, in qua religiosissimè & sanctissime, pluribus annis Deo militantes, ex hac vita ad cœlestem patriam demigrarunt. Miracula hęc patrata sunt, anno salutis, 1289.

B. Zegocius. M.s. superior liber. Referam etiam quod ante superiores annos nimirum anno 1274. factum, & suo sęculo cognitum, de Beato Zegocio, memoriæ traditum est. Is adhuc sæcularibus curię & mundanę conuersationis inuolucro licet de cleri numero esset, detentus, quadam die deuotionis ergo ad sepulchrum Diui Hyacinthi exosculandum accesserat, & dum nihil minus, quam religionis Prædicatoriæ ingressum voluit in animo; e mausœolis Sanctorum Hyacinthi & Viti, miram odoris suauissimi fragrantiam redolere, non sine maxima voluptate persensit. Persensit tunc & internam quandam Diuini spiritus energiam, qua ad dicendum vale rebus perituris pelliciebatur, & virtutis inuisę efficacia impellebatur. Annuit ille motioni supernę, datque manus Ordini in Conuentu Cracouien. Sanctissimę Trinitatis. In quo sępius consors & compos Cœlestium deliciarum, & sanctissimam vitam ducens, laudis summum tulit premium. Non semel, eandem odoris suaueolentiam, ex illibatis Sanctorum istorum corporibus, se sensisse, eademque toties recreatum fuisse, adiecto iuramento humili, pro eorundem non sua astruenda gloria, confitebatur.

B. Thomas. Leand. li. 5. Eminet quoque virtutis laude inter nostros maiores, Beatus Thomas de Grossis ex Borussia oriundus, vir ille, vt Leander monstrat, sane doctus & rectus, in oratione assiduus, atque meditationi totus intentus, & in actione sollicitus, plenus sanctitate ad Dominum migrauit.

B. Cõradus. An frater vterinus, an vero patruelis Thomę fuerit, Conradus de Grossis Prutenus, vir, narrat Leander, vitę commendabilis & famę laudabilis, pęnitentiarius Papę, insignis verbi Dei concionator, & animarum zelator præcipuus, ac iussu Raymundi Capuani generalis magistri, ad prouinciam Germaniæ missus, primus in eadem prouincia Ordinis nostri institutionum ac ceremoniarum instaurator, & per quem Dominus Magnalia operatus est. Post ingentes quos pro Christi Iesu gloria, proque reformatione regularis vitæ pertulit labores, ætate cõfectus, anno salutis 1426. apud *lib. 4. c. 3.* Monasterium Sororum in Stouemstembath sancto fine quieuit; & ante aram

aram maiorem sepultus est. De hoc Niderius in suo Formicario. Quidam miles, animam liuore vindictæ sauciam habens, ad se reuersus, confessorem prudentem adijt, videlicet fratrem Conradum de Prussia, nostri Ordinis primum reformatorem in Teutonia, virum omni laude dignum. Qui postquam intellexit animam confitentis esse vulneratam ad mortem, ait Domine, nisi demiseritis proximo delicta, rancorem scilicet, salua vestra iustitia, quam coram legitimo iudice prosequi iuste poteritis, nec vobis dimittere possum vestra peccata, suasit itaque pater animo quæ potuit, sed nihil vel modicum profecit, nisi quod reus se patienter sustinuit. Nam Confessor eum non absoluit, sed stigmatibus Christi quinque, & insignijs passionis ejus, pro gratia impetranda, quæ cor durum emollirent, quinque orationes Dominicas, quotidie dicere iniunxit. Recessit miles satis tristis & impęnitens. Et vix sex menses elapsi sunt, quando redijt compunctus & contritus, beneficium Sacramenti pœnitentiæ ab eodem Conrado postulans.

Patrum quoque nostrorum vetus traditio nobis prodidit, Cęnothaphijq; tabula expręsserat, tres illos Beatos in oratorio Sanctiss. Rosarij placide in Domino quiescentes, post Sanctissimi Sacramenti refectionem, ad fruitionem cęlestis voluptatis, vno horæ momento sublatos. Vno illi die habitum religionis sumpserunt, ij sdE institutis efformati, puritatis, sanctitatisque conspicuæ, illustria specimina dabant. vno quoque die Proparascheues, nempe feria quinta magna, ea qua par erat cordis innocentia, deuotionis ardore, lachrymarum imbre, dimissaque abiectione, Sanctissimo Eucharistiæ edulio recreati, dum pro antiqua prouinciç consuetudine, ante aram maiorem prostrati, gratias Deo persoluunt, exanimes fiunt. Terror maximus omnes subito incessit, ex repentina morte horum. Omnes fratres rebantur, illos contaminato ore, cum Iuda Proditore, Christi mensę communicasse, iustoque Dei iudicio tam cita morte percussos esse. Trahunt in eandem sententiam secum, suspiciosam maleque credulam plebem, quæ inopinato spectaculo plurima interérat. Itaque sine ecclesiasticis ceremonijs, sine sacra Myssæ oblatione, sine precibus priuatis, sepultura asini sepeliuntur. Sed non sinit ille, cuius consilia sunt abyssus imperscrutabilis, tam probrosa illos humatione mulctari, preciosaque eorum corpora, quę spiritu suo diuino repleuerat, despectui haberi. Permisit Beatis illis manibus, vt gloriam qua perfruuntur, in extasi amoris igniti ad eam translati, priori conuentus declarare possint. Apparent itaque priori vigili aliquoties, & vult quidem placido, effulgentiq;, animarum suarum splendorem illi demonstrant, sed hæsitantem, verbis acrioribus compellant, quod iudiciorum Dei ignarus, eos tanto & tali dedecore affecisset, ni eos cum honore sepeliat, reduces ex campestri loco, in quo proiecti fuerant, vereatur seueriorem diuinę iustitię animaduersionem. Tertio apparent, eidem priori titubanti & cunctanti, hosque sermones ad

Tres Beati. Ex tradit. Pot. pleraq. Fabian. Bircon.

f 2 cum

Martyrolog. Ratiborien. Tradit soror. M. S in f. expedit. Prouincial. Miechou.

Nisi flamma ædax, vna cum Conuentu Ratiborien. S. Spiritus, acta eiusdem incinerasset, relicta nobis esset plena relatio, de Beata sorore Euphemia, Domicilla Claustrali ordinis nostri, ex qua materiam haberent, viri laudandi Deum, qui in sexu quoq; fragili, mirabilis est: virgines Deo deuotæ, imitandi viuum exemplar omnigenæ perfectionis. Quæ tamen manauit pia traditione ad posteros, inq; monimentis antiquis Prouinciæ adumbrata est, eam accipe & suscipe. Nata Ephemia Domicilla Lesco Duce Ratiboriæ, ab ipsa ferme infantia, virginitatem suam, Christo virginum sponso consecrauit. Teneros pueritiæ annos, innumeris virtutum coronis ornauit, nempe orandi & contemplandi, in noctes vsque protenso studio, carnis per inediam, insomnia, duritiem lectuli, disciplinas vsque ad profusionem sanguinis, cilicij, imò & cathenæ ferreæ gestationem, perpetua maceratione, mentis humilitate demissa, pectoris munditia, cogitationum sanctimonia, cordis erga Saluatorem suum amore flagratissimo. vsu sanctissimi Sacramenti frequentissimo, mirabilique vitæ totius innocentia. Annum excedens duodecimum, in matrimoniũ expetita fuit, à Duce Brunsuicienſi & Marchione Brandeburgensi, quod illa constanti animo repudiauit, iam nobiliori, speciosiori, ditiorique sponso Christo olim deuota. Diuinis reuelationibus & apparitionibus, non semel dignabatur. Ante Religionis ingressum, in oratione vna noctium perseuerãs, & postmodum e fenestra cubiculi sui, versus Ecclesiã sancti Spiritus sororum claustralium Ratiboriæ prospiciens ab arce, trinos radios luminis insoliti vidit e cœlis descendere, supra illam Ecclesiam, inque medio radiorũ columbam niuei candoris, in cuius specie, diuinus ille spiritus sæpe descendere solet, introrsus monasterij tecta delabentem. Dum Religionis habitum inter missarum sollemnia susciperet, a tempore quo sacra hostia eleuata fuerat a Sacerdote, adusque sacram communionem, qua illa quoque reficiebatur, Angelorum concentus in aere, ab omnibus circumstantibus auditus est, lætitiæ index, quam cœlites de hac Diua cœlibe conceperant. Adiecta illi Religionis veste, adiecit quoque illa virtutũ exercitio, indefessos conatus. Dotis nomine opidum Iauorouum, cũ septem pagis sibi a parentibus relictum, religiosissimo illi monasterio donauit, quod indigne ferendo postmodum Ianussij Patrui sui filius Nicolaus Dux Ratiboriæ, bona hæc opulenta per scelus inuaserat, occupauerat, & propria sibi fecerat, nequicquam in eũ, & in filios ipsius Venceslaum & Ianussium, sceleris paterni complices, Apostolica excõmunicatione prolata. In summa pauperie & patientia cum alijs sororibus viuens Euphemia, miraculis multis præfulgens, & officio Priorissæ defungens, ad cupitos Iesu Christi complexus migrauit, 16. Kalend. Febr. anno Dom. 1359. In naufragijs, morbis, & necessitatibus quam maximis deuotè inuocata, plurimis miraculosè succurrens, magna apud Ratiboriensis in veneratione habetur. Ingruentes quosuis casus Ciuitati, vel Monasterio, sororum

riorum, sic etiam mortes earũdem Monialium ab interius aliquot diebus percusso lapide suæ sepulturæ, portendit & præmonet.

Simili sanctitate viguit soror, tertij vt uocant habitus, re & nomine Beata cuius corpus in Ecclesia SS. Trinitatis Cracouiæ in sacello stigniferæ Catherinæ Senen. conditum est. Aperto enim eius sepulchro, tam suauissimus odor, omnium nares perculit, vt aromatum apotheca, vel Libanus Balsami esse sentiretur. Obijt anno Domini 1508. *Petrus Thianen. Episcop. Thelesinus & suffraga. Ferraria. Martyrolog.*

CAPVT SEXTVM.

Archipræsules, & Præsules ex Prouincia Poloniæ.

AGMEN Præsulum, vt dignitate ita ferè tempore Prior, frater Martinus Archiepiscopus Gnesnien. ducit. Is in aula summorum Pōtificum, suo tempore facilè Princeps, ac supremus Pœnitentiarius, à Pontifice Max. Nicolao III. anno Domini 1278. Ecclesiæ Gnesnen. præficitur. Qui ad Ecclesiam suæ vigilantiæ creditam, ab vrbe regrediens, Bononiæ infirmitate correptus, diem obijt extremum. Ante chorum, pone capellam S. Thomæ Aquinatis à parte sinistra, ad maiorem aram ascenden. sepultus. Vir nobilitate generis, Stremporum, videlicet progenie illustris, virtutibus vero omnigenis, ingenij elegantia, & morum suauitate Pontifici, & Boleslao, ac Præmislao Principibus, in primis vero Ecclesiæ metropolitanæ Gnesnensis Prelatis, longe charissimus. In scripturis sacris, addo ex Trithemio, studiosus, & eruditus, & secularium rerum non ignarus, in declamandis ad populum sermonibus excellentis ingenij. Scripsit quędam pręclara opuscula, quibus sui nominis memoriam ad posteros transmisit. *Leand. li. 3. Dlugoss. Trithem. de script. Eccl.*

E quibus ego, vidi

Tabulam Decreti	lib. 1.	Inter alia quęcunque si.
Chronicam succinctam	lib. 1.	Quoniam scire tempora summo:
Sermones de tempore	lib. 1.	Scientes quia hora est:
Sermones de sanctis	lib. 1.	Ore fit confessio ad salu.
De diuersis miraculis	lib. 1.	Quidam Paterfamilias:

De Schysmate Ecclesiæ Gręcorum. in Bibliotheca Vatic. & Historiam de Guelfis. ibidem.

Alterius metropolitanæ Sedis Halicien. tunc, antequã Leopolim transferretur, Archipręsul B. Bernardus Martyr.

B. Berengarius martyr designatus Episcopus Cracouien. *Leander M.s.*

B. Gerardus ex Prouinciali primus Episcopus Ruthenorum.

B. Vitus primus Antistes Lituanorum } M.s. & Miechou. vbi supra.

B. Meinardus primus Episcopus Liuonũ } Martyrolog. antiq. Craco.

Fr. Gregorius S. Th. Magister & Ioannis Alberti Regis Polonię Ecclesiastes *M s. & acta Capit. Prou.*

dem institutio religiosa, & necesse est dicere, tunc vnitas prouinciæ Poloniæ cum ea, in qua est Conuentus Frisacensis, in quo trinum hoc sydus irradiauit. Iungat igitur eos quoque & narratio, ex ea quę est apud Ferdinandum de illis relicta memoria.

Fernand. Castil.

B. Vlricus Frisacen.

Beatus ergo Vlricus Frisacen. a prædicatione S. Hyacinthi, in amorem supernorum exardescens, se illius disciplinæ dedit. In ordinem Prædicatorum adscitus, præter alias virtutes, quarum ideam in Hyacintho expręssam imitabatur, contemplationi atque orationi intentus erat. Huius suffragio, quas non poterat prædicatione, curas circa salutem humanam supplebat, & quos nequibat verbi proloquio, profluuio lacrymarum, a peccatorum voragine abducebat. Ab eadem rerum Diuinarum contemplatione, sæpè extra se rapiebatur, sensuum ministerio & vsu destitutus. Quadam dierum feruentius orans, suauitate tanta perfusus fuit, vt sui oblitus, ac si saucius corde, tædere, & gaudere, & velut nix a solis radijs, ita ille a diuinis fulgoribus liquefieri videretur, & quod olim sponsæ, hoc Vlrico fœlicissime contigit. Fulcite me, aiebat, floribus, stipate me malis, quia amore langueo, quia ignis exæstuans charitatis, depascitur viscera mea. Deo meo diem in hac flama viuo, & ardesco, in me morior & tabesco. Fuit incendium cordis eius tunc adeo ebulliens in corpus, vt illud sensim debilitatum flaccidum, & spiritui iamiam exhalando proximum reddiderit. Sic ille nulla febre exustus, paralysi nulla dissolutus, nulla denique infirmitate prostratus, ab amore diuino, sternitur in mortalem lectulum. exinde animæ & corporis soluto nexu, igneo curru charitatis ferendus in Cœlum. Mirantur fratres citam mortem Vlrico imminere, mox poscenti, sacrum Eucharistiæ Sacramentum, postremamque vnctionem pro more ministrant. Recipit ea ille summo cum ardore, & in extasim rapitur. Immoto & sine sensuum officio decumbenti, illico facies splendore mirabili effulget. Stupescit ad hæc supprior, qui solus in cubiculo remanserat. Interrogat, aperientem paulo post oculos, quid secum agatur. Nolentem fateri, vrget secundo & iterum, seueriori præcepto, narrare incipiat statum suum, nec aliquid reticeat. Conspexi, ait, Sanctum Paulum Apostolum, vna cum diuo Patre Dominico, me ad suum consortium inuitantes. qui & dixerunt, crastina luce, hora tertiarum me hinc e corpore discessurum, modo flagito, nemini retuleris visionem meam, adusque quo suum per Dei misericordiam sortiatur effectum. Illucescente tandem sequenti die, vocat Vlricus fratrem a seruitijs infirmorum, rogat, vt quam diligentissime verrat & ornet cubiculum; pro aduentu magnæ auctoritatis hospitum quorundam. Paret ille, & fratribus nunciat. Veniunt illi horę primę officio decantato. His circa lectulum demigrantibus promiscueq; orantibus, iubet. Date ait, locũ Saluatori meo Iesu, nunc nunc tecta hęc subintranti. Date & Sanctissimę Virgini Deiparæ, Sancto Ioanni Pręcursori, S. Paulo, & alijs Sanctis, (quos singulos ex nomine proferebat) me mise-

rum

rum inuisentibus. Date denique & Sanctę Agneti, S. Catharinę, S. Agathę, huic & illi & alteri Sanctę quas nominabat: Quę dum fratres prostrati in terram, plorantes audiebant, ad signum tertiarum ab Aedituo datum, Vlricus e vita excessit, aggregatus glorię Sanctorum quos fęlix aspexit. Obijt circa annum domini 1236.

Sequitur Beatum Vlricum Helgherus, sanguinis nobilitate, honoris & diuitiarum abundantia clarissimus, Comite insigni natus; sed ad amplissimam fęlicitatem ex religionis ingressu destinatus. In flore iuuentę, spretis illecebris sæculi, opibus, & fucata dignitate quam vęsani admirantur, calcata, Sancto Hyacintho se in disciplinam dedit. in qua progressibus innumeris factis, per virtutum gradus nexusque iter sibi ad Cęlitum fauorem & Beatitudinem pręstruxit. humilitate, modestia, continentia, probitate, abstinentia, ieiunijs, vigilijs, disciplinis, maceratione carnis, se ad eum modum excoluerat, vt omnes viuum exemplar virtutum illum suspicerent. Harum virtutum exercitio, laboribusque quos officio prioris fungens obibat confectus, migrauit ad Dominum, non sine miraculorum opificio. quę Deus circa mortem Sancti viri operari voluit, in declarationem Sanctitatis ipsius. anno domini. 1239. *B. Helgherus prior Frisacen.*

Non minoris meriti apud Deum, & existimationis apud homines fuit, in eodem cœnobio, Beatus Conradus Frisacen. multis miraculis illustris: nam tres mortuos fertur in vita sua suscitasse. Excessit e viuis, ad cęlestem patriam translatus, anno quo Beatus Helgherus suus prior. 1239. *B. Conradus Frisacen.*

Stylum iam vertamus ad Sadochum priorem Sandomiriensem, octo & quadraginta socijs martyribus stipatum; in hoc virtutis theatrum prodeuntem. Infracta ille animi constantia, genus mortis crudele pertulit pro Christi laude, ab immanibus Scythis. *B. Sadoch prior Sandomirien. cum quadraginta octo martyribus.*

Hi enim superioribus annis inescati, immani pręda capta e Polonia, dum Principes Poloni socialia arma in inuicem exerunt; Nogario & Celebuga ducibus, Russis ipsis perfidis adiutoribus & ductoribus, ingenti agmine in Poloniam erumpũt. Intercępta Lublinensi arce, Sandomiriam aduolant, incendunt, arcem die noctuque oppugnant, nullo defensoribus spatio dato respirandi. Ea denique fraude & dolo Ruthenorum dedita, in hominum cęde promiscua grassantur. Matronas tantum & puellas formosiores, ad contumeliam & libidinem explendam (Vt est gens libidinosissima) adseruant. Defessi cędendo, reliquum vulgus hominum gregatim in Vistulam proturbant. Nocte antecedente cladem Cęnobij, Beatus Sadochus prior, deuotissimo fratrum grege vtrumque latus cinctus, in Ecclesia S. Iacobi Sandomiriensis, alij ferunt S. Mariæ Magdalenę, pro officio matutino media noctis hora interest. Pro antiquo more religionis, Tyro indiculum Martyrologij ad diem sequentem retinens. extemplo litteris aureis exaratos characteres videt, eum in modum. Sandomiriæ: Passio quadraginta nouem martyrum. Legeret, an silentio obuolueret? Animi *Cromer. li. 9. Miechou. li. 3. cap. 44. Martyrolog. antiq. tradit PP.*

mi

mi dubius fuerat. Timore tamen abiecto, cignea, licet trepidante voce occinit aureum edictum. Sandomiriæ, Passio quadraginta nouem martyrum. Lectione inaudita, obstupescit Sadochus, cæteri fratres rigent, ad titubantem vocem, interque fauces hærentē, vtcunque tamen intellectam, pronūciationem nouitij. Diariā illam lectionem postulat videre prior, cupiunt & reliqui pauore nimio perculsi sodales. Porrigit librū Tyro, aureæ litteræ cum notis Sandomiriæ euanidescunt. Diuina hæc est, ait Sadochus, præmonitio fratres. Cęlitus delapsæ iste notę, non frustra oculis innocentis obiectæ sunt. Non in auram, voces istę ex ore balbutientis infantis, at nostris auribus insonuerunt. Auctor vitę & mortis, nos ad immortalitatem inuitat. Eia per gladios etiam ancipites post vocantem, indefesso pede eamus. Vitam nobis eripiet Scytha? Quam? Fluxam, calamitatibus obnoxiam, periculis vndique obiectam. Mortem inferet diram? At ea est nobis, in huius mundi fluctibus portus, in quem nos totis velis conuolare decet. At per eam, ad perpetis vitæ gloriam, nobis iter apertum, cōficere licet. Reuocate oro in mentē fratres, & si quos animo adhęrescētes habetis nęuos, sacra exomologesi auerruncate, expiate. Dulcissimo viatico roborate spiritum, mox fœlicissima sydereæ regna penetraturi. Sempiternæ laudis proposito ornamento, obnixo in omnes casus pectore, mucronibus iugulos vestros pręparate. Moriendum est. Sed alacri animo. Pro his aris sacratis, pro his imaginibus Christi & Sacrosanctæ Deiparæ, pro hoc incruento viuo sacrificio, fortitudo nostra per patientiam exercenda est. Animati fratres diuino Oraculo, quod superest temporis, totum impendunt pręparationi in Aduentum magni Dei. ex immo pectore suspirantes. O quando veniet optata illa hora, quę nos terris sublatos, reddet cœlis. Fęlices nos, dulces gladios, qui nos Beatorum spirituum cætui afferent. Suauissime Iesu. Sacra spes suspirantium Maria. quando tandem? Putas nos absument? an intactos relinquent? Heu, quia noster incolatus protrahitur. Illuxit tandem illis exoptatissimus sol, quo terrena compage soluta, ex hoc carcere euolaturi essent. Truculentissimi Scythę, traiecta Vistula, Sandomiriam tandem populabantur, pars eorum magis cæteris efferata, templum S. Iacobi irruunt. Leones sanguinolenti, pastorem Sadochum, cum grege illo fratrum deuotissimo, in medio Ecclesię, velut cignos aliquos, extremam illam cantilenam Salue Regina, matri misericordię suauiter occinentes reperiunt Barbarica crudelitate, omnes nullo discrimine interimunt. Interruptum morte canticum Diuę Deiparę Virginis, cœlum petentes, longe suauiori harmonia prosecuti sunt, quam voces mortalium possint efformare. Hanc frater quidam, qui se in superiori parte Ecclesiæ abdiderat vt audiuit, illico descendens, sanguinolentis Scytharum gladijs se mactandum obiecit, comitemque se adiunxit fratribus in cœlum euntibus, & dulce melos tuum o Sanctissima Virgo personantibus. Miechouius ante Cromerum addit, quod hoc malum, dum Dole-

slaus

slaus Pudicus, & Prandotha Ecclesię Cracouiensis Pontifex, Alexandro quarto Papæ, per nuncios Bodzantam Decanum, & Albertum Canonicum Cracouien. declarassent; visitantibus Ecclesiam S. Mariæ Sandomirien. (nam in eam illata erant Sanctorum corpora) parem Indulgentiam concessit Polonis & Peregrinis, quotannis die secunda Iunij, quam habet Ecclesia S. Marię ad Martyres, seu etiam maioris in vrbe. annus quo hæc clades facta est, fuit 1260.

Non indignabuntur prouincię nostrę lumina, si post eorum eximium fulgorem, Ioannis quoque Iuanouis, eam quam apud historiographos, reperi memoriæ consecratam laudem, in medium protulero. Is dum seculo viueret, militari baltheo pręcinctus, fortitudinis bellicæ; fidei infractæ & amoris insuperabilis erga Beatum Henricum Pium, diuę Heduigis filium, insignem palmā tulit, eo in prælio quo Tartari eundem Principem, non semel pectore Ioannis protectum, occiderunt. Nam, vt Cromerus refert, Henrici Ducis equo a Tartaris, frequentibus iaculis confosso, Ioannes alteri ipsum imposuerat. Pręit Ducem idem Ioannes, ac insequentes & obuios barbaros ferro submouet. Dum autem Henricus in prementem se maximè Tartarum sublato brachio gladium vibrat, ab alio quodam sub ascella percussus, moribūdus de equo defluxit Ioānes imposito in aliū equū Duce, ferro per medios sibi atque Duci hostes aditū patefaciens, saucius cum duobus ministris vix euasit. Quā cum Tartari per vnum miliarum persequerentur, nactus Lusmannum quendam, & ipsum cum duobus fugientem, conuersus & ope eius fretus, octo de persequentibus se Tartaris peremit, nonum captiuum abduxit. addit Miechouius, postea Ordinem Prędicatorum ingressus, Domino cœli a quo protectus erat, deuote famulabatur. anno dom. 1241. *B. Ioannes Iuanouius. Ioan. Dlugossius.* *lib. 3. ca. 38.*

Sine vllis imaginibus nobilitatis, religiosum animum & idem vitę institutum secuti sunt Beatus Sanctes pater cum filio Simone, quem a natiuitate cæcum susceperat. Gaudebat plurimum sibi natum esse filium. Sed & cruciatus ingentes perferebat, quia cæcum. Sexennio integro, nimijs doloribus angebatur, & cum finem tanti ac tam diuturni mali, nullo medicorum auxilio inueniri videret, vnicam remedij opem impetraturum se credidit, si ad diuos confugeret. Ad sepulchrum igitur S. Hyacinthi accurrit, ducit secum Simonem cęcum; fusisque ad Deum ardentissimis precibus, intercessionem sancti viri deposcit. Fidei tandem & spei plenus, Simonis faciem & oculos sepulturæ Hyacinthi admouet, applicat. Mirum factu, in temporis momento, Simonis aperiuntur oculi, lumenque integrum ei restituitur. Non diuturna tamen fuit hæc lætitia Patri & Simoni, Deo vtrumque ad meliora, casibus huiusmodi vocante & trahente: domum reuersus Simon, semestri euoluto spatio, febre acutissima correptus, agonizat animam. Sanctes in terram prostratus, gemitu & eiulatibus omnia complet, & vbi eos in ventum profusos videt, ad beneficum *B. Simon & B. Sanctes. M. S pro canoni. S. Hyacinthi.*

suum iterato reuertitur, eique tale votum pro filio nuncupat, O Sancte vir Dei Hyacinthe, dignatus es olim filium meum cęcum illuminare, digneris quoque nunc eundem, quem mihi mors eripere conatur, ab eius falce vindicare. Hunc si liberaueris ab hac qua præmitur mortali infirmitate, eum tibi deuoueo, dedico & consecro. nec ipsum modo, sed & me pauperculum, si non dedignabuntur fratres sui religiosissimi, me tuę religioni nuncupo. Non incassum fusę preces Sanctis fuere. Pari studio petitum ac latum est præsidium. Qui iam vltimum efflabat spiritum Simon, mox miraculose e lecto incolumis prosilit, vota, gratique animi significationes Diuo Hyacintho, ad eius sepulturam exsoluit. Religionis veste vterque induitur, in qua religiosissimè & sanctissime, pluribus annis Deo militantes, ex hac vita ad cœlestem patriam demigrarunt. Miracula hęc patrata sunt, anno salutis, 1289.

B. Zegocius. M.s. superior liber. Referam etiam quod ante superiores annos nimirum anno 1274. factum, & suo seculo cognitum, de Beato Zegocio, memoriæ traditum est. Is adhuc sæcularibus curię & mundanę conuersationis inuolucro licet de cleri numero esset, detentus, quadam die deuotionis ergo ad sepulchrum Diui Hyacinthi exosculandum accesserat, & dum nihil minus, quam religionis Prædicatoriæ ingressum voluit in animo; e mausæolis Sanctorum Hyacinthi & Viti, miram odoris suauissimi fragrantiam redolere, non sine maxima voluptate persensit. Persensit tunc & internam quandam Diuini spiritus energiam, qua ad dicendum vale rebus perituris pelliciebatur, & virtutis inuisę efficacia impellebatur. Annuit ille motioni superne, datque manus Ordini in Conuentu Cracouien. Sanctissimę Trinitatis. In quo sępius consors & compos Cœlestium deliciarum, & sanctissimam vitam ducens, laudis summum tulit premium. Non semel, eandem odoris suaueolentiam, ex illibatis Sanctorum istorum corporibus, se sensisse, eademque toties recreatum fuisse, adiecto iuramento humili, pro eorundem non sua astruenda gloria, confitebatur.

B. Thomas. Leand. li. 5. Eminet quoque virtutis laude inter nostros maiores, Beatus Thomas de Grossis ex Borussia oriundus, vir ille, vt Leander monstrat, sane doctus & rectus, in oratione assiduus, atque meditationi totus intentus, & in actione sollicitus, plenus sanctitate ad Dominum migrauit.

B. Cōradus. An frater vterinus, an vero patruelis Thomę fuerit, Conradus de Grossis Prutenus, vir, narrat Leander, vitę commendabilis & famę laudabilis, pęnitentiarius Papę, insignis verbi Dei concionator, & animarum zelator præcipuus, ac iussu Raymundi Capuani generalis magistri, ad prouinciam Germaniæ missus, primus in eadem prouincia Ordinis nostri institutionum ac ceremoniarum instaurator, & per quem Dominus Magnalia operatus est. Post ingentes quos pro Christi Iesu gloria; proque reformatione regularis vitæ pertulit labores, ætate cōfectus, anno salutis 1426. apud Monasterium Sororum in Stouemstembach sancto fine quieuit; & ante

lib. 4. c. 3.

aram

aram maiorem sepultus est. De hoc Niderius in suo Formicario. Quidam miles, animam liuore vindictæ sauciam habens, ad se reuersus, confessorem prudentem adijt, videlicet fratrem Conradum de Prussia, nostri Ordinis primum reformatorem in Teutonia, virum omni laude dignum. Qui postquam intellexit animam confitentis esse vulneratam ad mortem, ait Domine, nisi demiseritis proximo delicta, rancorem scilicet, salua vestra iustitia, quam coram legitimo iudice prosequi iuste poteritis, nec vobis dimittere possum vestra peccata, suasit itaque pater animo quæ potuit, sed nihil vel modicum profecit, nisi quod reus se patienter sustinuit. Nam Confessor eum non absoluit, sed stigmatibus Christi quinque, & insignijs passionis ejus, pro gratia impetranda, quæ cor durum emollirent, quinque orationes Dominicas, quotidie dicere iniunxit. Recessit miles satis tristis & impœnitens. Et vix sex menses elapsi sunt, quando redijt compunctus & contritus, beneficium Sacramenti pœnitentiæ ab eodem Conrado postulans.

Patrum quoque nostrorum vetus traditio nobis prodidit, Cęnotaphijq; tabula expresserat, tres illos Beatos in oratorio Sanctiss. Rosarij placide in Domino quiescentes, post Sanctissimi Sacramenti refectionem, ad fruitionem cęlestis voluptatis, vno horæ momento sublatos. Vno illi die habitum religionis sumpserunt, ij sde institutis efformati, puritatis, sanctitatisque conspicuæ, illustria specimina dabant. vno quoque die Proparascheues, nempe feria quinta magna, ea qua par erat cordis innocentia, deuotionis ardore, lachrymarum imbre, dimissaque abiectione, Sanctissimo Eucharistiæ edulio recreati, dum pro antiqua prouincię consuetudine, ante aram maiorem prostrati, gratias Deo persoluunt, exanimes fiunt. Terror maximus omnes subito incessit, ex repentina morte horum. Omnes fratres rebantur, illos contaminato ore, cum Iuda Proditore, Christi mensę communicasse, iustoque Dei iudicio tam cita morte percussos esse. Trahunt in eandem sententiam secum, suspiciosam maleque credulam plebem, quæ inopinato spectaculo plurima intererat. Itaque sine ecclesiasticis ceremonijs, sine sacra Myssæ oblatione, sine precibus priuatis, sepultura asini sepeliuntur. Sed non sinit ille, cuius consilia sunt abyssus imperscrutabilis, tam probrosa illos humatione mulctari, preciosaque eorum corpora, quę spiritu suo diuino repleuerat, despectui haberi. Permisit Beatis illis manibus, vt gloriam qua perfruuntur, in extasi amoris igniti ad eam translati, priori conuentus declarare possint. Apparent itaque priori vigili aliquoties, & vult quidem placido, effulgentiq;, animarum suarum splendorem illi demonstrant, sed hæsitantem, verbis acrioribus compellant, quod iudiciorum Dei ignarus, eos tanto & tali dedecore affecisset, ni eos cum honore sepeliat, reduces ex campestri loco, in quo proiecti fuerant, vereatur seueriorem diuinę iustitię animaduersionem. Tertio apparent, eidem priori titubanti & cunctanti, hosque sermones ad

Tres Beati. Ex tradit. Pot. pleraq. Fabian. Bir. con.

eum constanter proferunt. E heus pater, ne mirere, neque deterius aliquid nobis accidisse suspicare, quod tam facili morte prærepti fuerimus. Abstracti a corpore, illico altissimas sedes petimus. Ab his aris, ad mensam cælestem locum obtinuimus. Te igitur monemus & hortamur, corpora nostra in Ecclesiam transferre cures, a qua per te immerito proscripti sumus. In cuius tamen communione, & superstites, & mortui gloriamur. Paruit tandem monitis pater, & in Sacellum tunc trium Regum, nunc Sãctissimi Rosarij titulo decoratum, cum maximo plausu populi intulit. Cogitantibus omnibus, temeraria iudicia hominum esse, de finibus præsertim bonorum.

Memorant Seniores, Bonam Sfortiadem, Sigismundi I. Regis Poloniæ coniugem, Sacellum illud pro deuotione, magna fœminarum caterua comitatam inuisentem, vnam inter eas cęteris petulantiorem duxisse, quę dum lapidi, quo Beatorum corpora teguntur parum reuerenter institit, nescitur a quo spiritu, vestibus pompaticis, in oculis omnium spoliatur, doceturque, domum Dei & Sanctos eius decere sanctitudinem. Vestis illa prodigiose, e petulca puella detracta, denuo recisa, sacris vsibus pro altaris palla cessit, perpetuum monimentum insolentię aulicæ, & cultus Sanctorum.

Nostro quoque tempore, diuinus ille Melchior prouincialis, dum noctu orationi instaret, in superiori S. Hyacinthi Sacello, per prominentem inferius fenestellam, locum sepulturæ eorum, lumine corusco radiare sæpæ sępius intuebatur. Sed & anno dom. 1601. dum nostra aliquali opera altare Sacelli transferretur, & pro Archiconfraternitate Rosarij locus ille adornaretur, & vt fit in motione lapidum grandiorum, lapis quoque sepulchri Beatorum, de sub gradibus altaris nonnihil commoueretur; a circumstantibus plurimis, odor quidam quasi rosarum aut liliorum flagrantissimus sentiebatur, ex sacro illo repositorio exhalare, index intemeratæ illorum castimoniæ atque integerrimæ probitatis. Scriptura Cœnotaphij a P. Melchiore exsculpta, paulatim exoleuit, terentium pedibus, qui locum illum frequentissimum esse volunt.

B. Stanislau Tradit. PP. & Cænotaphij tab. Extat diploma pergami.

Beatus quoque Stanislaus Kokoska S. T. Bac. vir erat, vt eruditione præstantissimus, ita & sanctitate vitę venerabilis. Plurimam tulit operam Innocentio octauo Pontif. Maximo, eiusque commissaro F. Alberto de Secinie prouinciali Polonię, anno domini 1489. in illa pia exactione Regnis Poloniæ, Boemiæ, Dacię, Suecię, & Noruegię, ac vniuersę Germaniæ indicta, contra perfidissimos Turcas & Tartaros. Erat iste pater, in cõcionibus feruidus vitiorum obiurgator: in oratione & contemplatione pernox, in custodia sensuum sollicitus, in mortificatione sui rigidus. Ante imaginem Redemptoris nostri in Cruce passi, quæ in Angi portu Ecclesię Sanctissimę Trinitatis, vt antiquitate, ita veneratione singularis prostat in altari, sæpius cum orasse tradunt. Supra cuius in oratione supplicis caput, sæpe

sæpè visebantur radij, in globum flammeum reuoluti, pignora splendoris illius, quo omnes qui Christi imaginem in se expressam referunt, perenni claritate illustrabūtur. Audiebantur & sermones durissimi ab imagine Crucifixi, quos Saluator orbis cum Stanislao miscebat, & feniles illas vitæ molestias, (annos quippe centenos vitæ suę numerabat) sollicitudinesque anxias, quas ex longo incolatu suscipiebat, suauiter leniebat. Is aliquando ante imaginem B. Virginis Deiparæ, quę in ara dormitorij extat, parum decenter indutus, orans, flagris ab Angelo admonitus est, vt maiori veneratione, columbinis pudicissimæ Virginis oculis, se in posterum sisteret. Aliquando etiā in angi portu secanda, quę tunc lignea erat, circa cisternam noctu obambulans, globosque precatorios voluens, audit singultientem quendam in cisterna, putat fratrem quempiam casu lapsum esse, vocat secundo, & iterum, nullus respondet, singultus tamen prętervolant aures eius. Spiritum aliquem insidias fratribus, vel sibi tendentem primo suspicatur. Verū vt erat, in hoc genere discretionis Geniorum probatus, signo Crucis fronti, ori, & pectori impresso, adiurat eiulantem, diceret, quinam esset: Cuius rei gratia illo loci delitesceret, subsideretq; quæ etiam causa singultuum? Anima sum, respondet, fratris illius, qui nuper obijt, officij sui parum memoris. Purgatorij pœnis hac in cisterna, iusto Dei iudicio deuota. Mirum putas, me in gelido fonte, flammis torreri? Paschasium illum vrbis Diaconum, in balneo quoque easdem pœnas exsoluentem, recogita, non mirabere. Secutus sum errantem, sequor erroris flagra olim sustinentem. Cęteras quibus respersus fui leuiores maculas, non tibi pando. hoc vnum scias, fratresque desides officij admoneas velim, me hic flammis Purgatorij ignis exuri, quod pro anima alterius fratris decedentis, psalteria consueta non recitauerim. Et quam, ait senex, grauis est vredo, qua torqueris? Ignes alij, respondet, aura est tenuis, comparatione ardoris quo discrucior. Experiri volo, infert Stanislaus, hoc in mortali corpore, cruciatum quem asseris, modo vt partem aliquam expendam suppliciorum, quæ demerui. Non potis est homo, respondet ille, infirmitate circundatus, hæc perferre. Tamen si peruicaci animo poscis, volam manus extende, guttulam sudoris mei excipe, me tuis sacrificijs iuua, fratribus suade, caueant, ne ob similes culpas, æqualibus plectantur pœnis. Protendit ille manum, igneam quandam lachrymulam excipit, qua perustus, doloris immensi impatiens, vociferans in terram prosternitur semimortuus. Accurrunt fratres, confabulantis sermonibus, nec non clamoribus dolentis excitati. Seniculum iam exanguem & fere emortuum reperiunt. crebris flatibus & fotura, fugientem animam reuocant, causam doloris & casus inquirunt. Non diffitetur ille in se reuersus, hæcque posteris inculcanda indidem monet. Annum superstes fuit, cruciatus Purgatorij in exhausto corpusculo persentiscens. Demum sancto fine quieuit, sepul-

tus

tus pone Crucifixi illam imaginem, cui toto pectore adhærescebat, atque deseruiebat.

F. Vincĕtius nouitius. Tradit P. Tulit insigne decus virginei candoris, F. Vincentius, Religionis Tyro, in Conuentu Cracouien. quem Patrum suorum memoria Pater ille Melchior Prouincialis, diem clausisse extremum memorabat, tanta animi innocentia & simplicitate, vt cochlearia mensæ Patrum numerare nesciret, puritate vero, ferè Angelica. Circa agonizantem fratrem quendam peruigilias ducens, dum putat illum esse mortuum, & post pusillum se attollentem videt, timore nimio correptus, animam niueo candore castimoniæ fulgentem efflauit, per manus Angelorum, virginum choris insertus. Nostra memoria, dum cuidam ex Sacerdotibus (erat is P. Lucas peste sublatus anno Dom. 1588.) brumæ insequentis tempore, in Conuentum ex Promnicensi prædio delato, sepultura quæreretur, in communi fratrum sepultura, ferè in ipso ostio monumenti, repertum est eius exiguum, sed integrum corpusculum, genis roseo colore rubentibus, miram quandam gratiam spirans. Hinc emotum, a quodam plus æquo curioso Fratre, qui caput a reliquo busto, frequenti auulsione conuellere nitebatur, sed frustra, in interiori parte sepulturæ, non a vermibus corrosum, neque tabo corruptum, sed integrum vt repertum fuerat, collocatum est. Admonet me quæsitura hæc sepulturæ, ne venerandi Patris Ludolphi sanctam memoriam, silentio prætercam. Nec plura de eo proferam, quam quod tunc multi conspexerunt, dum Patri Lucæ sepulturæ locus quæreretur.

P. Ludolphus Magister. Aperitur sepultura quædam in loco Capitularibus actionibus dedicato, in Conuentu Cracouiensi, de sub proximiori choro fenestra. Reperiuntur ibi duo viri semet, mutuis brachijs subascellis, post mortem prodigio amplexi, quorum vitæ propositum, cursum & exitum Epitaphij tabula, his pauculis verbis impressit, non vero quantum desiderabatur expressit. Hoc compressi lapide, Beati Manes requiescunt, vere Doctorum virorum; quorum alter Sarmata ex Secemino, Gnezen. Ecclesiæ Cancellarius, sacrarum literarum & V. I. Doctor. cui Dominico nomen: alter vero Ludolphus Germanica gente progenitus, S. Theologiæ & ordinis Prædicatorum professor, idem & prælatus Prouincialis. Vtrique par probitas, par dignitas, par virtutis studium, par vitæ sanctimonia atque innocentia fuit: & si quid corporis dotes ad eam rem faciunt, par corporis proceritas, par robur. vtrique inerat. Nisi quod dicendi flore Germanus anteibat Polonum Qui paululum antequam moreretur, profectus in Hierusalem sitibundo desiderio concupiuit videre, vbi positus erat Dominus. Congruebat reuera hic ambos deponere, vt quos una dies sustulerat, vnus locus tumularet. 20. die Martij 1519.

P. Melchior Varacen magister. Tuam quoque memoriam Melchior Magister Vareci, nostris refricare oculis cogimur. Pater iste nostra tempestate, pro contemplationis spiritu extaticus, ad eum modum extra se rapiebatur, ut præ dulcedine raptus, & in

& in oratione absorptus, nullius ex circumstantibus speciem uideret, aut loquentes uocem audiret. Maxime in res alienas lynceis oculis inquirens homo quispiam, nihil in eo aduertebat, præter orandi consuetudinem assiduam. Noctu diuq; in templo orationi uacabat; ex quo interdum gelu obrigescens, a Fratribus in cellulam efferebatur. Energumenos frequenter a Dæmonibus liberabat, utq; illis terrificus esset, quatuor dies in hebdomade toto tempore uitæ suæ, in pane & aqua ieiunabat. Plurimis annis Conuentui Vilnensi prælatus, uirtutum omnium ideam, sibi subiectis fratribus se demonstrabat.

Tandem uitæ cursu sanctissime transacto, ubi exitus sui ultimum terminum, diuina reuelatione sibi imminere sensisset. Hodie, ait sanus & incolumis ad fratres, cum Diua Barbara Martyre (huic deuotus extiterat) mea cenaturus sum fratres mei dilectissimi. Quamobrem oro, Patrem Suppriorem mihi ocius quærite, coram quo expiem meas maculas. Eundem nomine meo compellate, me ut sanctissimo viatico ad iter roboret, atque sacro oleo perungat. Mirantur fratres verba senis, sed corpore vegeti. nullo siquidem morbo tunc detinebatur. Aiunt ad eum. Non nos adhuc relinques pater suauissime, te enim robustiorem, nec aliqua infirmitate quassatum videmus. Repetebat tamen ille sæpius, Hodie, hodie cum Diua Martyre mea cenaturus sum. Interim adest Supprior P. F. Petrus Opatouiecn. Hic vigentem & lachrymas fundentem Melchiorem, auctoritate diuina pro more Religionis plenariæ absoluit, sanctissimoque Eucharistiæ Sacramento refecit. Hunc ille summa humilitate & ardore, prouolutus in genua suscipit. Extremæ deinde vnctionis Sacramentum instantius flagitat. Cunctanti Suppriori, Heus, ait, ne moras necte. En in secretiori armariolo cubiculi mei, habes sacram pixidem olei infirmorum (ipse sibi parauerat, præscius mortis horæ) quo me ex Apostolico decreto perungi conuenit. Habes ibidem & stolam, & libellum precibus vnctionarijs destinatum, & bombycem atque stuppam absterforiam, his vsibus a me preparatam. Age, ne meus spiritus flammis infernalibus vel absterforijs peruratur, iniunge hæc arida senilia membra. Cœleste hoc oleum cupio portare animæ meæ illitum, ne cum fatuis virginibus excludar a sponso meo. at mage cum Diua Barbara mea; mihi pateant portæ supernæ, propter hunc laticem exultationis. Sedentem in lectulo senem, inungit Petrus Supprior, ille alacri voce respondet ad singula, Psalmis quia pœnitentia nomen habent, alterne cum fratribus ante recitatis. Tandem his sacris deuote procuratus, Crucifixi imagine correpta, pieq; complexa, & non semel purissimis lachrymis irrorata; quæ circa agonizantem fratrem orationes recitari solent, fratribus coram astantibus, eas sibi ipse accinit. His omnibus exactis, illam cantilenam. Subuenite sancti Dei, occurrite Angeli Domini, suauissima voce sua, præcentoris officio functus incipiens, Spiritum Deo reddidit, in Conuentu Vilnensi, anno Domini 1602.

Nisi

Martyrolog. Ratiborien. Tradit foror. M. f in f. expedit. Prouincial. Miechou.

Nisi flamma ædax, vna cum Conuentu Ratiborien. S. Spiritus, acta eiusdem incinerasset, relicta nobis esset plena relatio, de Beata sorore Euphemia, Domicilla Claustrali ordinis nostri, ex qua materiam haberent viri laudandi Deum, qui in sexu quoq; fragili, mirabilis est: virgines Deo deuotæ, imitandi viuum exemplar omnigenæ perfectionis. Quæ tamen manauit pia traditione ad posteros, inq; monimentis antiquis Prouinciæ adumbrata est, eam accipe & suscipe. Nata Ephemia Domicilla Lesco Duce Ratiboriæ, ab ipsa ferme infantia, virginitatem suam, Christo virginum sponso consecrauit. Teneros pueritiæ annos, innumeris virtutum coronis ornauit, nempe orandi & contemplandi, in noctes vsque protenso studio, carnis per inediam, insomnia, duritiem lectuli, disciplinas vsque ad profusionem sanguinis, cilicij, imò & cathenæ ferreæ gestationem, perpetua maceratione, mentis humilitate demissa, pectoris munditia, cogitationum sanctimonia, cordis ergà Saluatorem suum amore flagratissimo: vsu sanctissimi Sacramenti frequentissimo; mirabilique vitæ totius innocentia. Annum excedens duodecimum, in matrimoniũ expetita fuit, à Duce Brunsuiciensi & Marchione Brandeburgensi, quod illa constanti animo repudiauit, iam nobiliori, speciosiori, ditiorique sponso Christo olim deuota. Diuinis reuelationibus & apparitionibus, non semel dignabatur. Ante Religionis ingressum, in oratione vna noctium perseuerãs, & postmodum e fenestra cubiculi sui, versus Ecclesiã sancti Spiritus sororum claustralium Ratiboriæ prospiciens ab arce, trinos radios luminis insoliti vidit e cœlis descendere, supra illam Ecclesiam, inque medio radiorũ columbam niuei candoris, in cuius specie, diuinus ille spiritus sæpe descendere solet, introrsus monasterij tecta delabentem. Dum Religionis habitum inter missarum sollemnia susciperet, a tempore quo sacra hostia eleuata fuerat a Sacerdote, adusque sacram communionem, qua illa quoque reficiebatur, Angelorum concentus in aere, ab omnibus circumstantibus auditus est, lætitiæ index, quam cœlites de hac Diua cœlibe conceperant. Adiecta illi Religionis veste, adiecit quoque illa virtutũ exercitio, indefessos conatus. Dotis nomine opidum Iauorouum, cũ septem pagis sibi a parentibus relictum, religiosissimo illi monasterio donauit, quod indigne ferendo postmodum Ianussij Patrui sui filius Nicolaus Dux Ratiboriæ, bona hæc opulenta per scelus inuaserat, occupauerat, & propria sibi fecerat, nequicquam in eũ, & in filios ipsius Venceslaum & Ianussium, sceleris paterni complices, Apostolica excõmunicatione prolata. In summa paupertate & patientia cum alijs sororibus viuens Euphemia, miraculis multis præfulgens, & officio Priorissæ defungens, ad cupitos Iesu Christi complexus migrauit, 16. Kalend. Febr. anno Dom. 1359. In naufragijs, morbis, & necessitatibus quam maximis deuotè inuocata, plurimis miraculosè succurrens, magna apud Ratiboriensis in veneratione habetur. Ingruentes quosuis casus Ciuitati, vel Monasterio, sororum

riorum, sic etiam mortes earũdem Monialium ab interius aliquot diebus percusso lapide suæ sepulturæ, portendit & præmonet.

Simili sanctitate viguit soror, tertij vt uocant habitus, re & nomine Beata cuius corpus in Ecclesia SS. Trinitatis Cracouiæ in sacello stigniferæ Catherinæ Senen. conditum est. Aperto enim eius sepulchro, tam suauissimus odor, omnium nares perculit, vt aromatum apotheca, vel Libanus Balsami esse sentiretur. Obijt anno Domini 1508. *Petrus Thianen. Episcop. Thelesinus & suffraga. Ferraria. Martyrolog.*

CAPVT SEXTVM.

Archipræsules, & Præsules ex Prouincia Poloniæ.

AGMEN Præsulum, vt dignitate ita ferè tempore Prior, frater Martinus Archiepiscopus Gnesnen. ducit. Is in aula summorum Pōtificum, suo tempore facilè Princeps, ac supremus Pœnitentiarius, à Pontifice Max. Nicolao III. anno Domini 1278. Ecclesiæ Gnesnen. præficitur. Qui ad Ecclesiam suæ vigilantiæ creditam, ab vrbe regrediens, Bononiæ infirmitate correptus, diem obijt extremum. Ante chorum, pone capellam S. Thomæ Aquinatis à parte sinistra, ad maiorem aram ascenden. sepultus. Vir nobilitate generis, Stremporum, videlicet progenie illustris, virtutibus vero omnigenis, ingenij elegantia, & morum suauitate Pontifici, & Boleslao, ac Præmislao Principibus, in primis vero Ecclesiæ metropolitanæ Gnesnensis Prelatis, longè charissimus. In scripturis sacris, addo ex Trithemio, studiosus, & eruditus, & secularium rerum non ignarus, in declamandis ad populum sermonibus excellentis ingenij. Scripsit quędam pręclara opuscula, quibus sui nominis memoriam ad posteros transmisit. *Leand. li. 3. Dlugoss. Trithem. de script. Eccl.*

E quibus ego, vidi

Tabulam Decreti	lib. 1.	Inter alia quęcunque si.
Chronicam succinctam	lib. 1.	Quoniam scire tempora summo:
Sermones de tempore	lib. 1.	Scientes quia hora est:
Sermones de sanctis	lib. 1.	Ore fit confessio ad salu.
De diuersis miraculis	lib. 1.	Quidam Paterfamilias:

De Schysmate Ecclesiæ Grecorum. in Bibliotheca Vatic. & Historiam de Guelfis. ibidem.

Alterius metropolitanæ Sedis Halicien. tunc, antequā Leopolim transferretur, Archipręsul B. Bernardus Martyr.

B. Berengarius martyr designatus Episcopus Cracouien. *Leander M. s.*

B. Gerardus ex Prouinciali primus Episcopus Ruthenorum.

B. Vitus primus Antistes Lituanorum } M. s. & Miechou. vbi supra.
B. Meinardus primus Episcopus Liuonū } Martyrolog. antiq. Craco.

Fr. Gregorius S. Th. Magister & Ioannis Alberti Regis Polonię Ecclesiastes *M. s. & acta Capit. Prou.*

sia stes, electione Capituli, & apud Alexan. Pont. Max. plurimum exposcentes Regis precibus, Episcopus Vladislauien. circa annum Domini 1490.

F. Paulus Episcopus Posnanien.

F. Vincentis Episcopus Posnanien.

F. Bernardus Episcopus Plocen. is qui Vratislauiæ consecrauit locum & altare Capituli fratribus.

F. Petrus Episcopus Plocen. ex prouinciali Poloniæ.

Miechouius & Dlugoss. F. Henricus ex prouinciali, Episcopus Culmen. Tenent alij Archiepiscopalem titulum obtinuisse ab Innocentio Quarto.

F. Ioannes Episcopus Culmen. in Conuentu Bresten. sepultus ex prouinciali Poloniæ.

F. Ioannes Gzodlant ex Episcopo Culmen. quam multis annis summa cum dexteritate administrauit, ad Hildersemen. postulatis cruciferorum translatus, plenus bonis operibus, migrauit ad Dominum, & in Ecclesia prædicta sepultus est.

B. Nicolaus Mag. ex prouinciali Poloniæ Episcopus Culmen. Hic bona Ecclesiæ suæ à Cruciferis erepta recuperauit, & plenus vitæ sanctimonia migrauit ad Dominum 1325. 6. Kal. Octob.

Cromer. lib. 15. F. Ioannes Opatouicen. a sacris Confessionibus Ladislai Iagellonis, Episcopus Chelmen.

F. Stephanus Armenus Leopolien. Episcopus Chelmen.

Leand. & Munster li. 3. F. Petrus summus Pœnitentiarius Nicolai Papæ Quarti, & Bonifacij Octaui temporibus, præsul Caminen. in Pomerania, dum ad Ecclesiam reuertit, Genuæ mortuus, in Ecclesia fratrum Prædicatorum sepelitur, anno 1598.

F. Vilelmus Episcopus Caminen. 1375.

M. s. antiq. F. Gregorius Episcopus Volodimirien. in Russia, antequam sedes fuisset translata Luceoriam. 1425.

F. Philippus Episcopus kijouien.

F. Michael Antistes eiusdem Ecclesiæ. 1439.

F. Ioannes Roza Episcopus Moldauiæ.

Martyrolog. antiq. F. Stephanus Zaiaczek Lector Episcopus Cereten. 1412. hic omnia sua conuentui Cracouien. reliquit.

F. Ioannes Sartorius de Cracouia, Episcopus Cereten.

Martyrolog. & Tabul. cenotaph. F. Albertus à Secinię Mag. ex prouinciali Poloniæ, & Commissario Innocentij Papæ Octaui, Episcopus Theodosien. & Metropolitanæ Ecclesiæ Gnesnen. suffraganeus, circa annum Domini 1502.

F. Ioannes de Radzieioco Magister Episcopus Theodosien. suffraganeus Gnesnen. post annum Domini 1505. multis in prouincia pro ordine & Ecclesia exantlatis curis.

F. Iacobus de Bydgoscza ex prouinciali Poloniç propter ingentes ani-

mi

mi dotes, Episcopus Laodicænus, & suffraganeus Cracouien. à Ioanne Conarski asciscitur.

F. Paulus Cracouien. Mag. ex priore Conuentus Cracouien. SS. Trinitatis, propter dicendi Leporem, quo aures Principum in Concione demulcebat ad Episcopatum Laodicen. & suffraganeatum Cracouien. assumptus, anno Domini 1470.

F. Marianus S. Th. Magister & hæreticæ prauitatis quæsitor ex prioratu Cracouiensi ob eximium virtutum fulgorem, Episcopatus Laodicæni, & suffraganeatus Cracouien. infula ornatur, ad instantiam Friderici Cardinalis Archiepiscopi Gnesnen. & Episcopi Cracouien. Extinctus est, ait Miechouius, Marianus suffraganeus Cracouien. Religiosus S. Dominici, Theologus acutus, lingua facundus, plura genera linguarum callens, & disertè pronuncians, Latinam, Slauonicam, Polonicam, Alemanicam & Hungaricam. claruit anno 1503. *Miechou. lib. 4. cap. 83.*

Fr. Dominicus Malochouius magister, nobilis genere, sed nobilior fide, & virtute, post insignes pro fidei catholica indefessos labores, Cracouiensisque conuentus dignam administrationem; ex priore Episcopus Laodicænus, & suffraganeus Cracouien. multis & egregijs conuentui Cracouiens præstitis beneficijs dierum bonorum plenus obdormiuit in Domino, & ante aram maiorem in Ecclesia Sanctissimæ Trinitatis repositus est, anno. 1544.

Fr. Vincentius magister apud omnes ob linguæ facundiam, morumque integritatem celeberrimus, à Paulo Papa secundo, Episcopus Ennensis & suffraganeus Andreæ Episcopi Posnanien. institutus 1469. 3. Idus Octobris. adusque annum dom. 1494. summa cum laude floruit.

Fr. Adrianus magister Sigismundo I. à sacris confessionibus, Episcopus Ennen. & suffraganeus Posnanien. 1539. obijt.

Fr. Albertus eiusdem Ecclesiæ Antistes suffraganeus Posnanien.

Fr. Valerianus magister, oratorum sui temporis facile Princeps, Episcopus margariten. & suffraganeus Vladislauien. 1538.

Fr. Iacobus magister Episcopus Lacedæmon. & suffraganeus Plocen. 1491.

Fr. Ioannes Cracouien. magister, fidei catholicæ acerrimus propugnator, concionator summus. ob vitæ, morumque probitatem ad eundem Episcopatum, & suffraganeatum Plocen. euectus est.

Fr. Fœlix magister Episcopus Metonen. suffraganeus Vilnen. 1554. 22. die Aprilis.

Fr. Cyprianus magister eiusdem Ecclesiæ Præsul. suffraganeus Vilnen. nostro tempore,

Eo quoque tempore, dum conuentus Soldinen. sub regimine prouinciæ Poloniæ erat, vt refert Genebr. lib. 4. ex cathalogo Episcopat. orbis. Quendam de Ordine Prædicatorum Archiepiscopum Soldinen. creauit *Genebr. lib. 4.*

Ioannes Pappa XXII. ei dato pro se, & successoribus pallio. Ad partes quoque Aquilonis, eiusdem ordinis fratres septem misit, pro Corepiscopis; siue suffraganeis.

Omnes hi non palpandi, neque ambitus vitio, sed neque etiam Plutonis claue aurea, sed virtutibus lectissimis, sed rara in dicendo venustate, & constantia, sed immensis pro Ecclesia Dei exantlatis laboribus, ad eas dignitates sibi parabant iter. His dignitatibus ornati, non religionis humilem, contemptamque togam deposuere, non absque arbitro, & conscio vitæ, socio ex eadem religione vixere; nil vnquam de rigore viuendi religioso remiserunt. eædem vigiliæ, orationes diebus, noctibusque iunctæ eædem, consuetudo diaria, puris cum lachrymis sacra offerendi eadem. idem in concionibus studium, idem veri, iustique, vel contra mortes sibi ab improbis, & peruicacibus obiectas inculcandi ardor. eadem animi infracta fortitudo, contra fidei, & fortunarum Ecclesiæ hostes, eadem viuendi parsimonia, contemptus opum, pompæ Aulicæ, illecebrarumque eius abdicatio, mentis humilitas, corporis castimonia, cordis sanctimonia, pectoris candor, totiusque hominis ad amussim Paulinam efficta forma. Basilios, Chrysostomos, Nazianzenos, sui sæculi è claustris cęnobiorum, siue magis a cęlis rediuiuos, superiori ordine censitos, omnes putabant, habebant, & summo cultu suspiciebant. Reminisci lubet eorum, quæ nō semel in publico consessu Illustrissimorum virorum, omnibus fere, lacrymis sanguineis, cladem Ecclesiæ Polonæ à Lutharanis, alijsque illatam deplorantibus, referebat, vt potestate amplissimus, ita doctrinæ candore, vitæque sanctitate Illustrissimus Stanislaus Carncouius Archiepiscopus Gnesnen. ille Antagonista contra hęresim se in Aulas Principum, imo & quorundam Pontificum Polonię inserentem, Referebat ille de Adriano, Valeriano, & Cipriano Episcopis, suffraganeis, cęterisque doctissimis, sanctissimisque patribus prouincię Polonię quòd ij soli contentione indefessa, concionibus doctissimis, disputationibus acutissimis, laboribus, & sudoribus immensis, fidei catholicę puritatem, & maiestatem, in Regno Polonię, hęresi Lutherana, Zuingliana, Suenckfeldiana, aliorumque monstrorum sexcentorum obruto, retinuerunt; Ipso Archiepiscopo Regni Primate tunc Iacobo Vchanskij, de hęresi, ob conciones à ministro hęretico (Frisius erat) suo in Palacio publice factas, suspecto; cæterisque nonnullis in fide orthodoxa nutantibus. Quinque tantum ex Episcopis Poloniæ, recte de catholica doctrina sentientes, memorabat Pius ille senex. Quin & Aulę sacratæ Sigismundi Augusti audenter se obtrudebat hęresis. Brentius & alij nouatores impij passim libros infanda hęresi scatentes, Regi obtrudere ausi, & postulare subscriptiones Principis, iam iam, ni a P. Melchiore firmaretur, pęne labantis. Plura pudor & dolor pręsertim de Archipręsule vetat scribere.

Et ne sacra illa Regum, Pontificumque limina prętergrederetur, vel etiam

etiam si forte per rimas illapsa esset pestifera heresis postliminio pelleretur Valerianus, Cyprianus Melchior & alij fratres prouintię Poloniç litteris Hosij Pontificis Varmien. & doctissimi Cardinalis, iussu summorum Pontificum Pij quarti, Pij quinti, aliorumque antecessorum datis commoniti, toto conatu aduigilabant. Vt tandem dormientibus, ne dicam conniuentibus Ecclesię Pastoribus à maligno hoste sparsum zizanium, ex agro Polono euellerent, triticumque purgatum fidei conseruarent totos conatus adhibebant. Narrat & pręter alios viros Illustrissimos is quem nunc omnes, propter summas virtutes ex Culmen. ad Varmien. & ex ea ad Vladislauien. & post ad Cracouiensem Pręsulatum euectum admirantur, Petrus Tylichzki quod Cyprianus, & Melchior, Lucas & Leonardus, cum alijs fratribus prouinciæ Poloniæ, iam iam labentem fidem catholicam, creberrimis, & feruentissimis laboribus suis erexerunt. Si fratres S. Dominici, ait frequenter in Regno Poloniæ tunc cum hęresis omnia tecta peruadebat, non fuissent, vix aliquod vestigium fidei orthodoxæ in Polonia superesset. Nondum enim submissi fuerunt cooperarij societatis Iesu, qui nunc cum indefessis ex labore, onus partiti sunt. De Cypriano Sreden. suffraganeo Vilnensi, ea adhuc recens ex ore hominum spirat memoria; quod is vicatim populo promiscue concionabatur. cum hæretici, peius angue, & cane Ecclesiam catholicam fugiendam esse iactabant; Proceresque mulcta graui indicta, eos ab ingressu templi arcebant. Hinc cachinnis, quandoque spurcissimis rebus, imo & lapidibus interdum ab hæreticis exceptis, eadem fortitudine animi, in plateas, forumque mercatille prodibat, seminaturus verbum veritatis; vir erat in dicendo liberrimus, & quod Sanctus Ambrosius, ob dicendi summam libertatem tulit elogium, tulit & Cyprianus, nullius vitia palliabat, quantumuis insignis esset ille, fuisset Theodosius, vel Augustus, si qui peccaret, sed libera voce increpabat. Quod autem in eo fuit admirandum, cum tanta facundia, scholasticam Theologiam iunxerat, vt abdita catholicæ fidei mysteria, facundo lepore contra hæresim pronunciaret. Acumine memoriæ tantæ fuit, vt in disputationibus contra hæreticos, integra capitula Augustini, Cypriani, & aliorum patrum referret memoriter, quasi nuper eos in thesaurum mētis collocasset. nostro æuo obijt, multis laboribus exhaustus, innumeros hęreticorum ad fidei veritatem reduxit. Vibrę sepultus quiescit.

Hæc partim ex cathalogo Episcopatuum orbis, partim ex Miechouio, Cromero, Leandro, Trithemio Actis capitulorum prouincialium, manuscriptis vetustissimis authographis, tabulis cenotaphiorum, & Illustrium personarum de posterioribus relatione accepimus.

CA-

CAPVT SEPTIMVM.

Prouinciales vigilantissimi prouinciæ Poloniæ Ordinis Prædicatorum.

PRAESTAT ante Indiculum prouincialium, pręfigere normam illam vere auream, à Santissimo Patriarcha nostro Dominico, prouincialibus, cęterisque fratribus prouincię Polonę pręscriptam. Apostolico certe spiritu dignam. dignam, quę nostris quoque oculis dies, noctesque obuersetur, eam ex vetustissimis prouinciæ annalibus descriptam profero.

M. s. in 8. antiquis.

Filijs & fratribus in Christo charissimis, vniuersis prioribus, & conuentibus ordinis Pręd̨icatorum, per prouinciam Polonię constitutis. Fr. Dominicus seruus humilis, in consolatione sancti spiritus, gaudium, & salutem.

Quotidiana de omnium vestrum profectu, & salute solliciti, & frequēti vos exhortatione admonere consueti, ecce iterum celebrato capitulo generali, quasi annum nostrę seruitutis tributum, vestrę charitati rependimus. charitatis debitum in hoc exoluen. quod quanto magis soluimus, plus debemus. Itaque fratres mei desideratissimi, & dilectissimi, gaudiū, & lætitia cordis mei, per Dei misericordiam obsecramus, ac per charitatem sancti spiritus contestamur; vt inter mundanas varietates, & fluctus feri maris, in quibus reproborum confusiones, vt cernitis deprimūtur, vos qui ad vitem religionis Dei aspirante gratia confugistis, ad portum cœlestis patriæ, inde continuis desiderijs, & indefessis laboribus contendatis. Intumescentes aduersitatum procellas, & tentationum varias tempestates, magna fide calcan. & ad Christum potestati maris dominantem, & motum fluctum eius mitigantem, confidenter, & alacriter properantes, festinate charissimi ingredi in requiem, qui alios festinare monetis. Estote vigilantes, qui alios ad vigilantiam excitatis. Estote omni puritate, & sanctitate conspicui, qui fideles ad sanctimoniam inuitatis. Calceati pedes in præparationem Euangelij, fraterna charitate estote concordes, humilitatis, & obedientiæ vero Dei patris filio, vos exhibete conformes, vt angelicum vestræ professionis officium condignis actibus honoretis, qui in salutis humanæ offitium missi estis. Diuinis aspectibus in omni loco reuerenter assistite, & proximorum ędificationi fideliter ministrate. Vt ignito prædicationis eloquio, & salutari in confessionibus consilio abundare possitis; scripturas diuinitus inspiratas, & legem Domini immaculatam conuertentem animas audiendo, meditando, scrutando, sectemini, studio semper vtilium insistentes, & curiositatis dispendium euitantes. Et quoniam linguam vestram sacratissimis eloquijs consecratam, decet exhibere orationem charitatis, non officium vanitatis. Sermo vester sit semper sale conditus, vt det gratiam audientibus; & resumpta censura silentij, quę iam

minus

minus reuerenter,& patēter à quibusdam vestrum noscitur esse proiecta, argentum vestrum, & aurum conflate, verbis vestris stateram iustam facite,& frenos rectos imponite ori vestro. Sit vobis sermo viuus, & efficax, omne vanum,& non planum respuens;& lingua placabilis, lignum vitæ, verbum sanctum,& irreprehensibile, quod aduersarius reuereatur; quo ædificetur proximus, & Dei gloria dilatetur. Ferueat in cordibus vestris animarum lucrandarum zelus ardens,& acutus; quem regat ratio, dirigat discretio, temperet conuersatio mansueta. Et quoniam vos in eminenti specula constitutos, oculi multorum conspiciunt;& à vobis, magis virtutum exempla requirunt; quam ornamenta sermonis: mittamus manum ad fortia, digitis mirham probatissimam distillantes, rigorem in operibus, perseuerantiam in aduersitatibus exhibentes, vt per patientiam, & consolationem scripturarum, spe concepta cęlestium, secura mente conuiuium prægustemus in terris, quo nobis est in æternitatis abundantia perfruendum. Valete, & vigeat fraternitas vestra in domino Iesu Christo, meque inutilem seruum vestrum cum socijs, habete vestris orationibus commendatum.

Antiqua consuetudine prouinciæ, diuina hæc Sanctissimi patris nostri epistola, aureis litteris exaranda, in communi refectorio, singulis septimanis, omnibus fratribus præsentibus, à lectore mensę die Dominico prælegebatur, vt ad eam prælati, cęterique Fratres facilius se cōponerent, quo sępius auribus eorundem inculcabatur, cordisque tabulis insculpebatur. fuere vigiles in suo officio prouinciales, Apostolici huius monitorij non immemores, quorum longam seriem aspicit,& imitari pergit, Fr. Albertus Secouius S.T.Mag. prouincialis Poloniæ.

Primus qui prouincię pręfuit, is qui superiores litteras primitus sua vita expressit Beatus Hyacinthus Odrouanzius, in capitulo generali Parisino, pro humilitate cordis, officio se abdicauit, vt eò magis, Apostolatus officio vacare posset. *Martyrolog. Crac.*

F. Gerardus sequitur natione Vratislauien. in eodem Capitulo generali, à Magistro ordinis Iordane, prælatus prouinciæ, ex quo officio Episcopus Ruthenorum consecratur, circa annum Domini 1234. Iam enim consuetudo inoleuerat in ordine, durationis prouincialium, ad quadriennium, quæ postea constitutione sancita est in Capitulo generali Bonon. 1242.

Proximus à Gerardo prouincialis Polonię integerrimus,& doctissimus Pater, is quem S. Hyacinthus Religioni ascripsit, a cœtu Cardinalis Legati Crescentij abstractum.

F. Iacobus Romanus. Huic Gregorius Nonus, committit auctoritatem inquirendi statum Ruthenorum circa creationem Episcopi, vt supra, c. 2. anno 1232. *Bulla Greg. XI.*

B. Ceslaus Odrouanzius frater Germanus S. Hyacinthi 1235.

Henri-

F. Henricus olim Albertus Episcopus Armacanus, ex priore Lipsien. prouincialis Poloniæ, postmodum Episcopus Culmen. in Prussia 1241.

F. Martinus is qui ossa B. Iuonis Episcopi cum patre Vincentio a Mutina Italiæ Ciuitate transtulit, ex priore Sandomirien. prouincialis Poloniæ 1247.

F. Nicolaus studens Parisien. 1249.

F. Stanislaus S. Theol. Magister Cracouien. 1255. Is ad quem Alexander Quartus Diploma plumbeum, supra relatum direxit, de submittendis Apostolicis inter gentes.

Michou. li. 4. F. Simon Mag. quem Vrbanus Papa Quartus, cum Volimiro Episcopo Vladislauien. instituerat authoritate Apostolica, suum Commissarium, pro examinatione vitæ, meritorum, ac prodigiorum Beatæ Heduigis, in anno Domini 1261.

F. Ioannes Boemus 1263.

F. Reinaldus Theuto. 1267.

F. Ioannes Sandomirien. 1271.

F. Nicolaus Lombardus 1275.

Ioan. Dlugossius. Huius temporibus horribile quoddam exemplũ accidisse narrat Dlugossius, circa quendam militem, hæc in verba, anno Domini 1276. Miles quidam Polonus sæuus, & impius in proprios subditos, & exteros, de vita futura nihil pensi gerens, cum assiduis præuaricationibus in Deum, confiteri, & pœnitere pro ludibrio ducens, iras in se cœlestium coaceruasset, in grauem incidit languorem. Sed nec tum quidem scelerum conscientia actus, quicquam sibi de impetranda propitiatione diuina, ratus se superuicturum, & suas transgressiones resumpturum, prospexit. Inualescente tandem morbo, fratres Prædicatores per consortem illius, pro sananda ægra mente acciti, Militem ad pœnitendum multifariè, per salutifera monita inducebant. Quibus miser homo commotus, serius, inquit, me ad pœnitendum impellitis; Serius confessionem, iudicato iam, & damnato, suadetis: cum pœnitentiæ, & gratiæ tempore effluxo confessionis, & pœnitendi spatio mihi subrepto, iusto Dei iudicio, in potestatem traditus sum spirituum tenebrarum. Vrgentibus deinde maiori instantia ægrum fratribus, & ne qua desperatione commissorum facinorum à confitendo, & pœnitendo abstraheretur, opem diuinam, si pœniteri, & confiteri vellet pollicentibus, extremam edidit vocem. Frustra, inquit ingeritis de confitendo monita, proprio exuto, & spoliato arbitrio, etiam in Dœmonum potestate consistenti: à quorum cateruis super imminentibus torquendus, & flagellandus iam appetor. Auditæ illico sunt percussiones horrendæ, ictus frequentes, & atrocissima ex sonitu, & collisione, atque reciprocatione flagellationum verbera, & in ægri corpore liuores, plagæ, vulneraq; à fratribus, & alijs circunstantibus visibiliter, ab inuisibilibus tortoribus illata, conspecta. Inter quæ ille infœlix, & execrandus

dus homo nec vocem, nec gemitum edens miserabiliter expirauit. In quo Beatissimi Augustini sermo, pro diuino oraculo cuilibet peregrinanti retinendus, impletus est. Hæc est, inquit, iustissima lex Dei, vt qui viuendo obliuiscebatur Dei, moriendo obliuiscatur sui.

F. Iacobus ex districtu Sandomirien. Prouincialis anno 1279.

F. Goslaus Vratislauien. anno 1283.

F. Boleslaus Lector Hradicen. Boemus 1287.

F. Aegidius Magister 1290. Is qui in Capitulo generali Ferrariæ celebrato, contra Latinum Vrsinum, & Hugonem Cardinales, pro libertatibus ordinis, vna cum cæteris Patribus, murum se ahæneum opposuit. Hi enim Cardinales, ex instinctu Nicolai Quarti Pont. Maximi de ordine Minorũ, & ex priuato quodam affectu (nepotem enim Latini, noluerat studijs vacare, generalis munio in Conuentu Parisiensi, sed alibi) Generalem munionem Hispanum volebant ab officio amouere, cum summo ipsius, imo & Religionis, cui non multum cupiebat Nicolaus, dedecore, & probro. Validum propugnatorem iustitiæ se cum Patribus demonstrat Aegidius, hunc in modum respondens Cardinalibus. Nouerint venerabiles Paternitates vestræ, quod cum accepissemus litteras vestras, antequã potuissemus super his deliberare, innotuerunt rumores apud fratres nostros, & ad eorum importunitates, coacti sumus literas in Capitulo legere, & tunc tanta fuit lachrymarum effusio, tantus gemitus, tantus dolor, omnibus clamantibus. Expositi sumus discrimini, expositi dissipationi. Multis, & magnis fratribus clamantibus, pro licentia transeundi ad alios ordines, coram toto Capitulo. Et si mors eis fuisset nunciata cœlitus, non fuisset forsitan maior doloris & mæroris expressio, in tantum, vt in corde suo vnusquisque nostrum diceret. Vt nobis, vt quid nati sumus, videre tantam ordinis nostri amaritudinem, & iacturam? *M. s. Acta Cap. Ferrar.*

F. Boleslaus Hradicen. Boemus secundo 1294. Hic diuisionem prouinciæ in duas, videlicet Poloniæ, & Boemiæ fieri procurabat, quæ quidem inchoata est, in Capitulo generali Meten. 1290. & Marsilien. 1300. & Colocen. 1301. *M. s. Acta Capitul.*

F. Ladislaus Cracouien. in Capitulo prouinciali Cracouiæ celebrato, electus, atque confirmatus 1298. electione Magistri generalis Alberti Genuen. interfuit, in Capitulo Marsilien. 1300. Is quia diuisioni prouinciæ repugnabat, in Capitulo Coloniensi anno Domini 1301. officio motus est. Infœlici enim omine videbat separandos esse illos Conuentus Boemiæ, à prouincia Poloniæ. Florebant illi, dum se à tam fœlici, & præstantissima prouincia, non secreuissent. Seiuncti, nomen vix retinent, illius pristinæ maiestatis, & dignitatis, imo & ab ordinis consortio abrepti, aliorum stuporem vsibus cesserunt. Fœlicissima illa B. Ceslai planta, Conuentus S. Clementis Pragen. à Presbyteris societatis Iesu occupatus, cæteraq; monasteria deformata, incusant Boleslaum Hradicen. suum diuiso- *Acta superiora & Prouincialia.*

rem. Suo enim quoque tempore, illico, vt diuisi fuerunt Conuentus Boemiæ, a prouincia Poloniæ, cæperunt experiri, quanto illis constaret, esse sub vno corpore. Quamobrem in Capitulo generali Genuæ celebrato, iterum ad vnitatem prouinciæ Poloniæ reducti fuerunt 1305.

F. Boleslaus Boemus tertio, post Ladislai motionem in Capitulo Genuen. 1305. officio priuatus.

F. Peregrinus prior Vratislauien. in Capitulo prouinciali Cracouien. electus, prima & altera vice in duobus Capitulis.

Scripsit nonnulla; e quibus ego vidi Sermones de tempore, & de Sanctis per totum annum.

F. Nicolaus Afri, abdicato officio in Capitulo Lugdunen. 1318. fit pœnitentiarius Ioannis Papę xxij. & ex eo officio, Episcopus Culmen. 1325

F. Petrus de Colomeis, postea pœnitentiarius eiusdem Pótificis, & exinde Episcopus Plocen. circa annum Domini 1327. floruit.

M. s. in 8. & Acta Capit. F. Mathias Cracouien. Is qui in Capitulo Valentino 1337. Benedicto Papæ xij. ordinem adnitenti totis viribus opprimere, & pessundare, se cum alijs Patribus obiecit, & in Curia Romana plurimos labores, pro integritate, & conseruatione ordinis cum cæteris sustulit.

F. Prybislaus Magister.

F. Stanislaus Cracouien. Magister.

F. Petrus Comessa Vratislauien. postea pœnitentiarius Papæ in anno Domini 1393. vixerat.

F. Ioannes Bregensis Silesius, dictus Szodlant. Is qui aliquot Conuentus Russiæ ad instantiam Gregorij XI. ex magistri Heliæ generalis, societati peregrinantium fortè cóceſſerat. 1378. & prouinciali Episcopus Culmen. 1383. & post Hilderſemen. Scripsit volumen de SS. Trinitate, & Sermones de Sanctis.

F. Petrus Vasserchab Theuto, electus & confirmatus ad annum Domini 1393.

F. Nicolaus Bresten. a Polonis electus, maximus illo tempore Prædicator, & hæreticæ prauitatis Inquisitor.

F. Ioannes Oparouicen. Mag. à sacris confessionibus Ladislai Iagellonis Regis Poloniæ in Capitulo Siradien. 1411. electus post officium prouincialatus Episcopus Chelmen. ab anno 1417. adusque 1440. illam administrauit Ecclesiam.

F. Nicolaus Vrsius de Pnieroy Mag. anno 1419. interfuit Capitulo generali Friburgi, vir doctissimus & eloquentissimus.

Tempore Leonardi Statij Florentini Magistri generalis ordinis. Eius antecessor Ioannes prouincialis, postquam Episcopali honore insignitus est, in Ecclesia Chelmen. nitebatur à cathedrali Ecclesia Cracouien. auellere Ecclesias, quæ in Palatinatu Sandomirien. & Lublinen. latissimo tractatu, ad Cracouien. Diocęsim pertinebant. Cui auulsioni vt viam ster-

neret,

neret, moliebatur primo diuidere prouinciam Poloniæ, authoritate generalis Leonardi. Conatibus illius in separatione Episcopatus Cracouien. opposuerunt se vniuersi Episcopi Poloniæ, tali data epistola ad Martinum V. Pontif. Max. cuius exemplũ est in Archiiuo Ecclesiæ cathedralis Cracouien. fol. 43. in qua hęc habentur. Non longe ante, idem frater agens in minoribus prouinciam Poloniæ ordinis Prædicatorum scissione, & diuisione similibus ita turbauerat, quod Regia Maiestas ope, & opera S.V. tũc in minoribus constitutæ, & demum ad apicem summi Apostolatus fœliciter assumptæ in Concilio Constantien. & ex post apud dictum ordinem Prędicatorum in Capitulis generalibus, cum difficultate, & labore graui, eandem prouinciam obtinuit, ad pristinam reduci vnitatem. Datur hęc epistola in Conuentione generali Siradien. ipso die conuersionis S. Pauli Apostoli 1425. Subscribunt Pręlati, Comites, Palatini, Barones, & Proceres, totaque Communitas vniuersitatis nobilium Regni Polonię, in dicto parlamento generali congregati. Ausis vero eiusdem Ioannis, in diuisione prouinciæ Poloniæ, se obiecit Nicolaus Vrsi successor. Et in Concilio Constantien. anno Domini 1417. sexta Iulij, sede vacante, à Ioanne Episcopo Hostien. S. R. Ecclesiæ Cardinali Vicecancellario, & Præside Concilij, qui postmodum in sede Apostolica Martini Quinti nomen obtinuit, impetrauit hoc ad libellum supplicem rescriptum; Audiat Episcopus Aprutinus, declaret, & reintegret, si, & prout de iure, & iustitia fuerit. Declarauit Marinus Episcopus Aprutinen. Sacriq; Palatij causarum Auditor, diuisionem illam prouinciæ Poloniæ attentatam, in vim cuiusdam mandati Domini Baltassaris olim Ioannis Papæ xxiij. Magistro ordinis Leonardo facti, nullam esse, nec debere aut posse, ob diuersa scandala ex ea orta subsistere. Quapropter eandem prouinciam auctoritate Concilij generalis, idem reuniuit, Magistro ordinis Leonardo data inhibitione, ne per se, aut alium, seu alios, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, quouis etiam quęsito colore, in prędiciũ prouinciæ, & in cõtemptum sedis Apostolicæ, prędictam prouinciam diuidere audeat. Commissionis, mandati, rescripti, inhibitionis, & executionis istius, extat publicum instrumentũ in Archiuio Conuentus Crac. signatum signo Petri Scultesi de Moleuuie clerici Vratislauien. Notar. publici. Quę autem & qualis diuisio prouinciæ tunc fuerit à Ioanne & Leonardo tentata, non liquet ad plenum, malitia temporum monumentis alijs vel perditis vel abditis.

Annales Crac. Eccle.

Instrumentũ public.

F. Ioannes Frakstenius prouincialis magister. Reformator conuentus Vratislauien. & per diocęsim Vratislauien. hæreticæ prauitatis Inquisitor. Scripsit nonnulla doctrinæ suæ monimenta egregia, videlicet lecturam super Genesim, Exodum, Leuiticum, Numeri, & Deuteronomium. Super quatuor libros Sententiarum, Sermones magistrales ad clerum de tempore, & Sanctis per totum annum, cum pluribus alijs. Tractatum de officio

Inquisitionis. Tractatum de imitatione Christi, & alia multa. obijt anno domini 1446. abdicato offitio.

F. Andreas Rutheni magister in vigilia Omnium sanctorum Sandomiriæ mortuus 1454.

F. Iacobus de Bydgoscza magister in capitulo Siradien. electus anno domini 1447. ex prouinciali Episcopus Laodicænus, & suffraganeus Cracouien. Hic 30. annis gloriosè rexit prouinciam. Eo anno quo creatus est suffrag. obijt 1478. 30. Maij.

Acta Capit. prouin. Mars. nota. F. Albertus de Secinię magister in capitulo Lublinen. anno domi. 1478. electus ex prouinciali suffraganeus Gnesnen. administrauit officiũ summa cum laude ad usque annum dom. 1501. obijt 1502.

F. Ioannes Aduocati electus in capitulo Posnan. 1505. ad vsque annum domini 1516.

F. Andreas de Parchouu. S. T. Baccal. prior prouincialis. exacto officio, ob vitæ integritatem, & morum maturitatem, tum scientiæ præstantiam, à sacris confessionibus Sigismundi I. Regis Poloniæ. obijt. 1540.

F. Ludolphus Theuto. Mag. de quo supra. obijt Crac. anno 1519.

F. Andreas Suientek, quinquennio tantum præfuit prouinciæ. Nam a pluribus annis exoleuerat in prouincia, constitutio illa cap. Bonon. 1242. a Patribus facta, de duratione prouincialium ad quadriennium, cum necessitate plerumque exoriente, ob prudentiam in administratione prouinciæ; cogebantur plerique patres, pondus, & decus officij ad mortem vsque sustinere, Inde aduitalitium esse cęperat officium prouincialium, quamuis nonnulli eo se abdicabant ex humilitate; nonnulli etiam ad prælaturas Ecclesiæ exinde assumebantur. Franciscus Ferrarien. reduxerat perpetem hãc durationem ad primęuum Bononiensem statum. Leo vero Pontifex eius nominis decimus, speciali diplomate, prorogauit ad sexennium.

Primus hic cępit agere apud eundem Leonem X. Pont. Max. pro canonizatione D. Hyacinthi.

F. Thomas à Szyczoco S. T. Magist. vir doctissimus, & morum grauitate venerandus 1528.

F. Andreas Suietek secũdo, propter vrgentissimas preces ab officio liber.

F. Martinus Sporn Vratislauien. S. T. Mag. à Clemente VII. Romæ, in capitulo generali, multa pro gloria D. Hyacinthi obtinuit. electus Siradiæ 1536. obijt 1545.

F. Thomas à Szycoro iterum Crac. 1545. electus. post multos labores pro canonizatione D. Hyacinthi, & pro fidei Catholicę, & religionis augmento expletos, Cracouię moritur 1557.

F. Gabriel Szadech S. T. Magist. in concionibus eloquentissimus, in capitulo Louicien. electus.

F. Paulus Sarbinius S. T. magist. primum Inquisitor hæreticę prauitatis, animi virtute, scientię acumine, dicendi facundia præstantissimus, in capitulo,

pitulo

pitulo Sandomirien. electus.

F. Melchior Mosticen. Mag. 1559. in capitulo Plocen. absens electus, prima vice.

F. Hieronymus Ciranus S. T. Magist. à sacris confessionibus Sigismundi Augusti Regis Poloniæ, prouincialis in capitulo Louicien. 1565. electus, dum pro restauratione religionis apud Gedanenses ciues hęreticos laborat, ab ijsdem hæreticis ciuibus, veneno extinctus, ibidem quieuit 1567. Succedit eidem nec semel, sed & iterum, atque tertio frater Melchior Mosticen. de quo inferius.

F. Fęlix Siradien. bis electus, primo quidem in capitulo Louiciensi 1586. deinde in capitulo Lublinen. 1593. omnium consensu ad idem officium assumptus.

F. Albertus Secouius S. T. Magist. in capitulo Plocen. 1599. electus, propter diuisionem conuentuum Russiæ, quæ ne fieret, plurimas vorauit molestias, multosque labores sustulit, in capitulo Neapolitano 1600. eius electionis scrutinio irritato; nihilominus authoritate Summi Pontificis Clemētis octaui, per litteras eiusdem sub annulo Piscatoris datas, ex vi electionis eiusdem Plocen. super omnia totius regni Poloniæ & Ducatus Silesiæ Monasteria prouincialis confirmatus 1600. die 20. Nouembris; fœlicissimis accessionibus Conuentuum, & reformatione vitæ regularis, administrabat prouinciam.

CAPVT OCTAVVM.

Censores fidei, & Inquisitores hæreticæ prauitatis ex prouincia Polonia.

EA semper fuit peruigil cura summorum Ecclesiæ Pontificum, in extirpandis hæreseon monstris; vt quoties alicubi illa enata, pullulare animaduerterent, toties viros doctrinæ eruditione acres, & eloquentia facundos, in eam rem deligerent. Qui zelo amplificandæ Ecclesiæ incensi, necnon dolore ob pereuntes, fraude hęreticorum animas; vehementissime commoti, totis studijs incumberent; vt errore profligato, fidei Catholicę maiestas, in suo candore ab omnibus amplecteretur. Industrios, doctrina præcellentes, eloquentia, zeloque, vix antiquis illis patribus secundos, patres prouinciæ Polonię ordinis Prędicatorum, semper iudicauit sacrosancta Sedes Apostolica. Quamobrem eius nominis Ioannes Papa XXII. prouincialem Polonię fratrem Petrum de Colomęis, virum dignum, cui postmodum Ecclesię Plocen. cura Pastoralis demandaretur (quamquam alij dicant F. Mathiam Cracouien. eius successorem) prouincialesque omnes in posterum iuxta seriem succedentes, censores fidei, & hęreticę prauitatis Inquisitores, vt vocant, natos, esse voluit ab eo tempore quo nonnulli Alemanorum hæ-

 resi.

resi imbuti pestifera, penetrare cupiebant in Ecclesiam Polonam. Eam ob causam, monet etiam Ladislaum Locticum Regem Poloniç; monet & Archiepiscopum Gnesnen. Regni primatem primumque principem, cçterosque omnes Episcopos, Palatinos, Regioque lateri quoscunque assidentes, Senatorij ordinis viros, vt prouincialem Poloniç, eiusque subdelegatos, quo poterunt maiori studio iuuent, vt errores si qui forte irrepserunt purgentur, deuij ad viam veritatis reducantur, pestifera dogmata vulgantes arceantur, corripiantur, igne quoque si opus erit a magistratu ciuili expientur. Extant diplomata Pontificia in Archęo prouinciç, e quibus hoc primum accipe, ad prouincialem Poloniç datum, plumboque signatum.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei.

DILECTO filio Priori prouinciali fratrum ordinis Prædicatorum in Polonia, salutem, & Apostolicam benedictionem. Inter alia quæ nobis ex Apostolatus incumbũt offitio, animarum pręcipue nos conuenit inuigilare saluti, vt eas Regi Regum, qui nos illarum licet immeritos voluit præesse regimini, lucrifacere, sua nobis cooperante gratia valeamus. Verum quia non est acceptũ apud Deum obsequium, quod sine fide præstatur, nec peruenitur operum ędificio ad salutem, quod supra firmitatem fidei non consurgit; ad propagandam eam, & corroborandam in mentibus hominum, intentione tota, omnique sollicitudine, & verbi, ac operis efficacia laborare debemus; vt Christiana religione latius diffusa per orbem, patris æterni filius, multiplicatis seruitoribus plenius honoretur. Porro plures oppositę intentionis prosequentes affectum, in contrarium studia malignitatis exercent, dum fidem ipsam detractionis iaculis feriunt, & eam de fidelium abolere pectoribus; aduersi dogmatis instructione conantur. Quibus sic est cura vigili, & labore sedulo, assumptis armis spiritualibus resistendum, vt eorum detestandum propositum, & conamen, auxiliante Domino penitus vacuetur, & fide Catholica, per Christi pugiles virtuose defensa, nomen Domini gloriosum, dignis semper laudibus efferatur. Cum igitur sicut accepimus in Regno Poloniæ hostes crucis, de remotis partibus Alemaniç, & circumpositis regionibus frequenter, & latenter inuadant, simplices, & catholicos dicti Regni, eosque inficere, & à veritatis limine deuiare, fallacium argumentationum impulsibus moliantur. Nos volentes contra talium dolosam astutiam, ne diffusius in Regno prędicto huiusmodi serpat morbus, opportunum remedium, per sedis Apostolicæ diligentiã adhiberi: ac cupientes anxie, vt negotium fidei, iugi profectu, elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius inualescat, discretioni tuæ, aliquos de fratribus tui ordinis tuæ prouinciç idoneos, in lege Domini eruditos, quorum honesta conuersatio exemplum tribuat puritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutarem, ad huiusmodi opus Dominicum exequendum auctoritate Apostolica deputandi, per partes ipsius

Regni,

Regni, & alias partes, tibi per ordinem tuum limitatas, ipsosque amouendi, ipsisque amotis, vel de hac luce subtractis, alios similiter idoneos instituendi, quoties tibi visum fuerit, plenam & liberam concedimus tenore pręsentium facultatem. Qui quidem fratres cum per te ad hoc deputati, seu instituti fuerint, vt præfertur, iuxta & secundum Instituta Canonica super his promulgata, auctoritate prædicta Clero, & Populo conuocatis, generalem prędicationem in dicto Regno, vbi & quotiens expedire viderint facientes, Inquisitionis officium, contra labem hæreticæ prauitatis diligenter, & sollicitè, prout eis Deus dederit exequantur. Contra hæreticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores eorum iuxta, & secundum eadem statuta authoritate præfata nihilominus processuri. Et si aliqui labe hæretica penitus abiurata, ad Ecclesię redire voluerint vnitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ, ac secundum prędicta statuta absolutionem impendant, & iniungant eis, quod talibus est secundum statuta huiusmodi iniungendum. Attentius prouisuri, ne, qui videntur reuerti sub palliata specie, pietatis, impietatem committant, & Angelus Satanę in lucis Angelum transformetur, propter quod statuta super hoc promulgata respicere poterunt, & ab eorum insidijs, secundum discretionem eis traditam a Domino, pręcauere. Ad hoc vt ijdem Inquisitores, super præmissis omnibus officium sibi commissum, libentius, & efficacius possint exercere, omnibus qui ad Prędicationem eorum accesserint, & singulis stationibus, viginti dies, illis verò qui ad impugnandos hæreticos, fautores, receptatores, & defensores eorum, in munitionibus, & castellis, vel alias contra Ecclesiam rebellantes, ipsis ex animo auxilium consilium, pręstiterint vel fauorem tres annos de iniuncta sibi pœnitentia, auctoritate Apostolica relaxandi, & si qui ex eis, in prosecutione eiusmodi negotij, forte decesserint, eis omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam indulgentiam concedendi. Ac ne aliquid fratribus ipsis desit ad prædictum negotium prosequendum in contradictores, & rebelles, ecclesiasticam proferendi censuram. Prædicatores quoque quæstuarios, quorum interest charitatiua tantum subsidia simpliciter petere, ad Indulgentiam: si qua forsam habent exponere, à prędicationis officio, quod ad illos nullatenus pertinet, compescendi censura simili, tenore pręsentium liberam eis concedimus facultatem. Dat. Auinioni 3. Kal. Maij Pontificatus nostri anno vndecimo 1326.

Accipe & hæc duo alia Pontificis Diplomata, alterum ad Serenissimum Regem, alterum ad Archiepiscopum.

Exemplar

Exemplar literarum Pontificis ad Serenissimum Reg. Poloniæ.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei.

CARISSIMO in Christo filio Vladislao Regi Poloniæ Illustri salutem, & Apostolicam Benedictionem. Quantum honoris, & laudis Deo, & vniuersali Ecclesiæ, quantumcunque vtilitatis, & exultationis Christianitati prouenit de multis, innumerisq; solicitudinibus, & laboribus indefessis, quos tu ad expiandas de Regno abominationes hæreticæ prauitatis dudum exhibuisti, ac incessanter exhibere dinosceris tua magnifica opera, prout fide dignorum testimonio percepimus, manifestant. Tu namque veluti victoriosus pugil eiusdem Ecclesiæ, ac fidei Christianæ zelator eximius, ad hoc semper tua vota feliciter direxisti, vt exterminares inimicos crucis, & tam fidei, quàm fidelium terminos dilatares. Cum igitur sicut accepimus in Regno tuo Poloniæ, hostes crucis de remotis partibus Alemaniæ, & Boemiæ, & circumpositis Regionibus frequenter, & latenter inuadant, simplices, & catholicos dicti Regni, eosq; inficere, & à veritatis limine deuiare fallatium argumentationum impulsibus moliantur: Nos volentes contra talium dolosam astutiam, ne diffusius in Regno prædicto huiusmodi serpat morbus, opportunum remedium per sedis Apostolicæ diligentiam adhiberi, ac cupientes anxie, vt negocium fidei iugi profectu elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius inualescat, dilecto filio Priori Prouinciali fratrum ordinis Prædicatorum Poloniæ, aliquos de fratribus sui ordinis suę Prouinciæ idoneos, in lege Domini eruditos, quorum honesta conuersatio exemplum tribuat puritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutarem, ad huiusmodi opus Dominicum exequendum auctoritate Apostolicam deputandi, per partes ipsius Regni sibi per ordinem suum limitatas, ipsosq; amouendi, eisq; amotis, vel de hac luce subtractis alios similiter idoneos instituendi, quoties sibi visum fuerit, plenã, & liberam concessimus per nostras litteras facultatem. Qui quidem Fratres, cum per eundem Priorem ad hoc deputati, seu instituti fuerint, vt præfertur iuxta, & secundum instituta canonica super his promulgata auctoritate prędicta, clero, & populo conuocatis, generalem prædicationem in dicto Regno, vbi & quoties expedire viderint facientes, Inquisitionis officium contra labem hæreticæ prauitatis, diligenter, & sollicitè prout Deus eis dederit exequantur: contra hęreticos credentes, fautores, defensores, & receptatores, eorum iuxta, & secundum eadem statuta authoritate præfata nihilominus processuri. & si aliqua hęretica labe penitus abiurata, ad ecclesiæ redire voluerint vnitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ, ac secundum præfata statuta beneficium absolutionis impendant, & iniungant eis, quod talibus est, secundum statuta huiusmodi iniungendum. Ideoque magnificentiam Regiam rogamus, monemus, & hortamur attentè in remissionem tibi peccaminum

iniun-

iniungentes, quatenus eosdem Inquisitores pro reuerentia diuina, & Apostolicę sedis, ac nostra benignè recipias, & honestè pertractes, eis in his, & aliis consilium, auxilium, & fauorem, taliter impendendo, quod ipsi commissum sibi officium exequi valeant inoffensè, & nos synceritatis tuæ zelum possimus in Domino merito commendare, tuq; exinde bonum, quod suis fidelibus diuina clementia pollicetur, ad diuini nominis laudem, animæ tuę salutem, dictique Regni exaltationem consequi merearis.

Datum Auinioni Kalendis Aprilis Pont. nostri anno vndecimo.

Exemplar literarum Pontificis ad Prælatos Regni Polonię.

Ioannes Episcopus seruus seruorum Dei.

VEnerabilibus Fratribus, Archiepiscopo Gnesnen. & eius suffraganeis, ac Episcopo Caminen. & dilectis filiis vniuersis aliis Ecclesiarum Prælatis, in Regno Polonię constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Prę cunctis nostrę mentis desiderabilibus, catholicę incrementum fidei affectantes, nimio vtique dolore replemur, cum audimus aliquos, vel sentimus ad illius depressionem, qualicumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam deprauando reprehensionibus, aut detractionibus ei abrogabilibus derogando, ac cōmentis eandem mordacibus peruertendo, ad quorum iniqua consternenda molimina, eo animosius aspiramus, quo in animarum stragem pernitiosus eos agnoscimus conspirare. Cum igitur sicut accepimus in Regno Poloniæ hostes crucis de remotis partibus Alemaniæ & Boemię, & circumpositis Regionibus frequenter, & labenter inuadant simplices, & catholicos dicti Regni eosque inficere & a veritatis limine deuiare. fallaciam argumentationum impulsibus moliantur. Nos volentes contra talium dolosam astutiam, ne diffusius in Regno prædicto huiusmodi serpat morbus, opportunum remedium per sedis Apostolicæ diligentiam adhiberi, ac cupientes anxie, vt negocium fidei iugi profectu elisis omnino quibuslibet erroribus, fortius inualescat, dilecto filio Priori Prouinciali fratrum ordinis Prædicatorum Poloniæ, aliquos de fratribus sui ordinis suę Prouinciæ idoneos, in lege Domini eruditos, quorum honesta conuersatio exemplum tribuat puritatis, & doctrinam fundant erudita labia salutarem, ad huiusmodi opus Dominicum exequendum auctoritate Apostolicam deputandi, per partes ipsius Regni, & alias partes sibi per ordinem suum limitatas, ipsosque amouendi, eisque amotis, vel de hac luce subtractis alios similiter idoneos instituendi, quoties sibi visum fuerit, plenam, & liberam concessimus per nostras litteras facultatem. Qui quidem Fratres, cum per ipsum Priorem ad hoc deputati, seu instituti fuerint, vt præfertur iuxta, & secundum instituta canonica super his promulgata auctoritate prędicta, clero, & populo conuocatis, generalem prædicationem in dicto Regno,

vbi & quoties expedire viderint facientes, Inquisitionis officium contra labem hæreticæ prauitatis, diligenter, & sollicitè prout Deus eis dederit exequantur: contra hęreticos, credentes, fautores, defensores, & receptatores, eorum, iuxta, & secundum eadem statuta authoritate nihilominus processuri. Et qui hęretica labe penitus abiurata, ad ecclesiæ redire voluerint vnitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ, ac secundum præfata statuta beneficium absolutionis impendant, & iniungant eis, quod talibus est, secundum statuta huiusmodi iniungendum. Ideoque vniuersitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta districtè pręcipiendo mandantes, quatenus eosdem Inquisitores, pro reuerentia Diuina & Apostolicę sedis ac nostra benigne recipientes, & honestè tractantes, eis in his & alijs, consilium, auxilium, & fauorem impendatis, quod ipsi commissum sibi officium exequi valeant inoffensę, & nos synceritatis vestrę zelum possimus in Domino merito commendare.

Dat. Auinioni Kal. April. Pontificatus nostri anno XI.

His Pontificijs litteris incitati pientissimi Reges Poloniæ, quales se prçstarent, in adiutorio fidei, ex hoc diplomate Vladislai Regis, iuxta cuius exemplar, amplissima potestas, alijsquoque Inquisitoribus dabatur intelliges, quod ex suo originali est ad verbum translatum.

Vladislaus Dei gratia Rex Polonię, Lituanięq; Princeps supremus & hęres Russię hic, &c.

VNiuersis & singulis Capitaneis, Burgrauijs, Castellanis, Procuratoribus, Generalibus, Viceprocuratoribus, Aduocatis, Consulibus, Scabinis, & alijs Officialibus terrarum, Castrorum, Ciuitatum, Oppidorum nostrorum, in Diœcesi Gnesnen. & Posnanien. Constitutis & constituendis, fidelibus nostris, gratiam Regiam, & omne bonum.

Fideles nobis dilecti. Cum Religiosus vir, nosterq; deuotus F. Nicolaus de Lancicia, Sacræ Theologiæ Baccalaureus, ordinis fratrum Prædicatorum, Inquisitor hæreticæ prauitatis, in prædictis Diœcesibus, per Venerabilem in Christo Patrem fratrē Nicolaum de Pnieroy Prouincialem Poloniæ ordinis eiusdem, sanctę sedis Apostolicæ auctoritate sit specialiter deputatus, pro Deiq; seruitio & exaltatione S. Fidei orthodoxæ debeat in locis seu partibus nostræ iurisdictioni subiectis exercere officium Inquisitionis, vt hęresis crimen detestabile, a dictis partibus quibus præsidemus, si forte alicubi vigeat, valeat extirpare. Nos quoque velut Princeps catholicus, qui de manu Altissimi multa bona accepimus, & varijs honoribus ornati sumus, in prædictis & alijs quæ diuinum concernunt obsequium, Conditori omnium complacere vt conuenit, plurimum cupientes intendimus, imo & volumus prædictum Inquisitorem tanquam Dei spe-

ſpecialem miniſtrum, noſtris proſequi gratijs & fauoribus opportunis. Vobis igitur & vnicuique veſtrum iniungimus, & de conſilio Prelatorum & Baronum noſtrorum, die datæ pręſentium nobiſcum hic congregatorum diſtrictè præcipiendo mandamus, ſub obtentu gratiæ noſtrę Regalis, quatenus prędictum Inquiſitorem, ad exercendum ſuum libere Inquiſitionis officium, in terris & locis noſtrę iuriſdictioni ſubiectis, & ſignanter in Diœceſibus prefatis fauorabiliter admittatis. Et quotieſcunq; in exequendo dicto officio ſęculare brachium, ipſum contigerit inuocare, auxilium veſtrum fideliter & cum effectu ſibi præbeatis, capiendo & capi faciendo, quoſcunque dictus Inquiſitor, de memorato facinore ſuſpectos aut diffamatos, ſeu etiam eodem irretitos nouerit, aut duxerit nominandos. Captos etiam detineatis, infra iuriſdictionem veſtram ſub acri & diligenti cuſtodia, vel etiam deducatis ad locum ad quem idem Inquiſitor mandauerit, donec negotium ſuper huiuſmodi delicto, per iudicium Eccleſiæ terminetur. Condemnatos quoque ac Curiæ relictos ſęculari, ſtatim recipiatis indilatè, animaduerſione debita puniendos. Necnon omnia alia ſtudeatis adimplere, quę ſpectant ad officium, videlicet iuxta leges Friderici Imperatoris per Eccleſiam approbatas, & per Canonica inſtituta, prout ipſe Inquiſitor decreuerit, & quoties vos duxerit requirendos. Non obſtantibus priuilegijs, libertatibus, & exemptionibus ſeu literis pręmiſſę facultatis, quibuſcunq; perſonis, cuiuſcunq; conditionis, dignitatis & gradus exiſtât, tam Chriſtianorum, quam Iudæorum, Schiſmaticorum & aliorum contra fidem Catholicam delinquentium, ſeu Communitatibus eorum, aut Vniuerſitatibus terrarum, Ciuitatum & locorum, generaliter vel ſpecialiter, ſub quacunq; verborum expreſſione, per nos aut alios Sereniſſimos Principes, Reges & Dominos terrarum Regni Poloniæ, aut ipſorum ſubditos, in contrarium alicuius pręmiſſorum concessis, vel in poſterum concedendis. Nolentes de huiuſmodi priuilegijs, exemptionibus, ſeu conſuetudinibus ac ſtatutis municipalibus ac Prouincialibus, & libertatibus, ſeu quibuslibet promiſſionibus ſecuritatis, mandatisq; ac prohibitionibus prędicto Inquiſitori, in tanto pietatis negotio, quodcunq; obſtaculum aut impedimentum interponentibus, directè vel indirectè. Vt autem pręfatus Inquiſitor, ſuum Inquiſitionis officium ſecurius & liberius valeat exercere, noſtro ſuffultus præſidio & fauore, ipſum eiuſque ſocietatem, & familiares, ac bona eorum, ſub noſtra protectione Regali benigne recipientes, per pręſentes mandamus, vobis, vt ſupra prædicto Inquiſitori, eiuſq; ſocietati, notarijs, & familiæ, nullam iniuriam, nullumque grauamen, aut damnum aliquod in perſonis ſeu bonis, a quocunq; fieri permittatis. Imo pro noſtra gratia ſpeciali, eidem de ſecuro tranſitu, necnon de ſaluo conductu, quando & quoties per prędictum Inquiſitorem fuerint requiſiti, vna cum expenſis competẽtibus, dum prędictum Inquiſitionis officium apud vos exercebit, charitatiue ſi-

bi prouideatis. Iuxta modum laudabilem aliarum Prouinciarum nostrarum circa talia obseruari consuetum. Et præsertim in hoc specialem Celsitudini nostræ complacentiam facietis, si ad repellendam a partibus Regni nostri hæreticæ prauitatis infamiam, hactenus de nostris Regnicolis mandatum, Inquisitori fideliter in præmissis assistentes, opem & operam præstiteritis efficaciter. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum præsentibus est appensum.

Dat. & Actum Lanciciæ, Feria 3. proxima, ante S. Laurentij, an. 1436.

B. Ioan. Inquisitor Vratislau. Fidei rigida custos & vindex, seueritas censoria, merito ante omnes palmam protulit, Beato Ioanni Vratislauiensi Inquisitori & martyri.

Miechou. li. 4 cap. 23. Peruaserat e proxima Boemia, Petri Ioannis Piranensis (qui postea, ex sententia Clementi VI. Pontif. Max. exhumatus, & flammis traditus fuerat) Vradislauiam impius error, infandaque hæresis contra Ecclesiam Catholicam, eiusque Hierarchas sacros. Plurimos tunc iam ea clam infectos, conabatur ad mentem saniorem Ioannes reducere. Tulit eidē opem Nankerus sanctissimus Episcopus Vratislauiensis. Quamobrē in graue odium implacabilesque iras Ioannis Lucemburgensis Regis Boemiæ, vterque incurrit. Primores enim ex magistratu ciues Vratislauienses, necnon & alij ex promiscua multitudine, Inquisitoris & Episcopi liberam in persequenda, profligandaque hæresi potestatem, apud Regem hæreticum suggillabant & accusabant. Indigne hoc accepit Rex. Quamobrē acerbe in vtrumque inuectus, imprimis bona Ecclesiastica Naukeri Episcopi, omniumque Ecclesiarum & Monasteriorum, per vim occupat & diripit. Præsulem nihil tale demeritum, dum ferro nequibat, veneno mortifero extinguit. Senatui Vratislauiensi dat in mandatis, Ioannem Inquisitorem, ne sinat agere in hæreticos. Sin pergeret; manus ei inijciat, vitæque vsuram intercipiat. Oleum igni suapte incenso, infusum est a Rege Parricida. Paret furore correptus Senatus [redacted], immaniter occidunt. Propter hanc crudelitatem, excommunicationis sententia plurimi ex principalioribus feriuntur, omnesque ciuitatis & diœceseos Ecclesiæ interdicto ecclesiastico supponuntur, a Benedicto XII. Pontifice Maximo. Qui Pontifex, puritatem Catholicæ fidei, in ciuitate Vratislauiensi reflorescere quamprimum desiderans, Ioanni Preczlao Pogorelecio, desolatæ eius Ecclesiæ administrationem iniungit. monet serio, vt Boemorum Regem ad mentem saniorem reducat, & Ecclesiæ reconciliare velit. Cura Ecclesia eiusdem Preczlaus suscepta, illico ex vrbe, Nyssam Silesiorum contendit. per litteras Regem parricidij quod Episcopum, sacrilegij quod Inquisitorem mactasset, seuere obiurgat, ad pœnitentiam salutarem hortatur. Hortatur & ad satisfactionem condignam, restitutionemque

(handwritten margin note:) ad dato duobus Siccarijs pho, Joannem Inquisitorem [redacted] apud regem agentem, specie confessionis Sacramentalis ad claudendam ... , ... confessionum.

id tionemque

tionemque Ecclesijs spoliatis & direptis. Suadet & opera pietatis quibus crimina infanda admissa diluat. Mouit ea cohortatio turculentũ Regem. Proinde Carolo filio Marchioni Morauiæ iubet, Episcopum nomine Regio conueniret, pœnitudinis signa monstraret, reconciliationemque Ecclesiæ, sublatis censuris & Interdicto curaret. Cuncta per ordinem a Carolo explentur. Rex in gratiam Ecclesiæ redit certis conditionibus. Ciuibus ferali rabie desæuientibus mulcta imponitur. Episcopo enim in Vratislauiam a Nyssa diuertente, & Carolo Marchione eum comitante, scribit Miechouius, Consules ac iurati Vratislauienses, capitibus & pedibus nudatis, pallijs quoque & cingulis amotis, quasi ij supplicio extremo plectendi essent ducti ad patibulum, ex prætorio, vsque ad monasterium S. Adalberti fratrum Prædicatorum, ex quo Beatum Ioannem Inquisitorem ad necem traxerant, venerunt, & in terram per modum crucis prostrati, culpa simpliciter recognita & prolata, veniam & misericordiam supplices poposcerũt. pluribus execrationibus se astringentes, nunquam similibus ausis Ecclesiam & clerum Vratislauien. molestaturos. Tanta eorum humilitate motus Preczlaus, eos in gremium Ecclesiæ suscepit, & interdictum sustulit. at Deus pœnam demeritam non distulit. Nam digna plaga, indignam expulsionem Episcopi ac cleri, & cædem Ioannis inquisitoris, repente secuta est, Casuali enim igne, octaua die Maij, in Vratislauia exorto, tota ciuitas conflagrauit. Visusque est tempore incendij, a quadã religiosa fœmina, apud S. Mauritium, extra muros Vratislauien. inclusa, Angelus contra ciuitatem exertum gestans gladium, & ardentibus carbonibus, eandem feriens & incendens. Acta sunt hæc. ann. 1342.

Pari quoque Ioannis Regis impietate occubuit, Beatus Conradus Inquisitor hæreticorum, ab ipso occisus Pragę. post mortem multis miraculis clarus. Quibus perculsi homines, sępe apud sedem Apostolicam egerunt, vt eum in numerum Ecclesię Sanctorum, solemni ceremonia & ritu Summus Pontifex referret. Alumnus is fuit prouinciæ Polonię, cui denuo reiuncti erant conuentus Boemię, anno dom. 1305. in capitulo generali Genuen. Is autem gloriosum fidei præbuit testimonium. ann. dom. 1341. *B. Conradus Inquisitor et Martyr. M. s. antiq.*

Antesignanos suos sequitur doctissima, zeloque fidei ardentissimo incensa Inquisitorum caterua, e quibus præcipui fuere, quorum memoria ad posteros, scriptis documentis, transijt. Antecessorum multorum, per iniuriam temporis sublata.

F. Venceslaus Magist. Vratislauien. Inquisitor. 1348. *M. s. antiq.*

F. Ioannes Chrisostomus Posnanien. Inquisitor & Mag. eodem anno.

F. Petrus Mag. Cracouien. Inquisitor. 1350.

F. Stanislaus Mag. Inquisitor. eodem anno.

F. Petrus Stephani Inquisitor Cracouien. 1403. ad ann. 1427.

F. Ioannes Prior Cracouien. & Inquisitor. 1428.

Ad huius & aliorum Inquisitorum, in Sacri officij executione iuuamen, *Cõstitut. R.*

vide

Ex Priuilegio Ladislai. Vislic. 1424. & confœderat. Corcinen. 1438.

vide quam aduerso pectore, sese hæreticis opposuerit religiosissima Polonia. Lege mihi has Senatusconsult. tabulas, eorum tempore scriptas.

Hæretici, eorum fautores, vbique per Capitaneos, & officia ciuilia capiantur.

Venientes de Boemia, per inquisitores hæreticę prauitatis examinētur.

Qui infra fęstum Ascensionis Domini, de Boemia non redierit, pro conuicto hæretico reputetur, bona ipsius confiscentur. exhæres esto, infamisque perpetuo, cum patribus & progenitoribus, successoribusque suis, nec vllo priuilegio nobilitatis gaudeat.

Si quis iure communi non contentus, guerras excitet, vel hęreses promoueat, contra talem omnes consurgere debent; nec eidem vllo verbo, consilioue auxilium ferre, sub fide & honore, etiam si sit sanguine iunctus iuribus Regni saluis.

F. Petrus Cantoris. Magist. Inquisitor.

F. Ioannes Braseatoris Inquisit. Vratislau. 1429.

F. Nicolaus Lancicien. S. T. Bac. Inquisit. 1436.

F. Nicolaus Aduocati Inquisit. 1447.

F. Iacobus Grimalius S. T. Bac. Inquisitor. 1450. Extant huius Patris acta Sacri officij in archiuio conuentus Cracouien. in vno volumine conscripta.

F. Nicolaus Bresten. Magist. postea prouincialis Polonię, & eo exacto, iterum Inquisitor hęreticę prauitatis. obijt. 1463.

F. Gregorius Heycze Mag. Prior Vratislauien. & Inquisit. 1465.

F. Nicolaus Gruneb. S. T. Lector. Inquisitor Thorunen. 1465.

F. Mathias Conradi S. T. L. inquisitor Russię. eod. ann.

F. Albertus de Lancicia Magist. inquisit. 1466.

F. Dionysius. Magist. inquisit. Crac. eodem tempore.

F. Martinus Kaczer. S. T. L. quódam prior Cracouien. inquisitor ab anno dom. 1468. vsque ad annum 1477.

F. Georgius Mag. inquisitor 1479.

F. Matthias Flori facundus prædicator & inquisitor 1482. obijt.

F. Ioannes Aduocati Mag. inquisitor Vvratislauiensis. 1498.

F. Stanislaus de Paiulouu. Mag. inquisitor. Cracouiensis 1499.

F. Albertus de conuentu Plocensi ad Cracouiensem translatus Magist. inquisitor 1505.

F. Andreas Baccalaureus inquisitor Leopolienses. 1505.

Miechouius lib. de Sigismundi primi Regis temporibus.

F. Nicolaus Znenen. S. T. Magist. inquisitor Cracouien. de quo illud reliquit Miechouius. anno inquit 1508. die 5. Aprilis. Iudæus quidam cum complicibus cæteris Sacramentum Eucharistiæ dehonestauit, cæteraque nefaria perpetrauerat. Cracouiæ igitur in Diuæ Virginis æde, frequenti Doctorum cætu præsenti, in scalam erectam statutus est, Nicolaus vero D. Dominici institutum professus, sacrarum litterarum Doctor. & hæreticæ

prauita-

prauitatis(vt illis dicere mos est) Inquisitor, Iudæi facinora arguebat, atq; palam errores illius cunctis faciebat. Iudæus postquam summo conatu atque intrepidè se tueretur, conuictus est, tandem nolens conuerti, sęculari potestati traditus, atque igni combustus est.

F. Felix Mag. inquisit. Cracouiensis. 1519.

F. Hieronymus Mag. concionator præclarus prior Cracouien. & inquisitor, Thoruniam postea missus doctrina & dexteritate sua multos ad gremium Ecclesiæ reduxit. 1538.

F. Iacobus Rossius Mag. & inquisitor.

F. Petrus de Sochaczou. Bacc. & inquisitor.

F. Martinus Sporn. inquisitor Vvratislauien.

F. Iacobus S. T. Præsentatus. prior & inquisitor Cracouien. 1544.

F. Paulus Sarbinius S. Theol. Mag. inquisitor Posnanien. & postmodum Cathedralis eiusdem Ecclesiæ Canonicus. multa a Comitibus Gorcanis & Sbascij pro fide perpessus.

F. Ioannes S. T. Præsentatus. Inquisitor. Vvratislauien. 1554.

Fr. Stanislaus Raduan. Magist. inquisitor 1567.

F. Melchior Mosticensis. Mag. & inquisitor.

Præstaret sanè, vt alius quispiam horum & aliorum recentiorũ patrum in cõuersione hæreticorũ insignes labores attolleret. ne quis ne lapidem è sepulchro, vt aiunt, prædicare pro Deo dicat. Existimo, non hyperbolico sed ingenuo sermone pronunciaret. quod olim sæpè Hosius Cardinalis, Stanislaus Carncouius, Archipresul Gnesnensis, Nicolaus Dzierzgouius eiusdem antecessor, Philippus Padnieuius, Franciscus Crasinius. Petrus Miescouius Antistites Cracouienses, Petrus Tylicius, successor eorundem, necnon alij innumeri, omni fide dignissimi viri, quin & ipsi hæresi infecti homines, veritate adacti sępe sępius proferebant: ipsos scilicet recensitos patres, vel solos se constanter, contra blasphemam hæresim obiecisse: tunc cum in Poloniam, proscripta fęx Italiæ, Statorius, Stancarus, Socinus, Gentilis, Blandrata, Ochinus, & alij in inferos deportandi exules irrumpebant, insanaque capitis sui deliramenta in adorandam Trinitatem vomebant. tunc cum e vicina maleolente Virtemberga Trepcorum, Friciorum, Sarniciorum, Niemoiouiorum, Biesiigarum, Cerdonum, Pellionum, Sutorum, Callonum, & quorum non ? a schola an popina Lutheri, Melanchtonis, Roterodami, a Caluini, & Bezæ prostibulo, nutãs temulenta turba prosiliebat. inque sacra salutis symbola, in sanctissimam Deiparã, & reliquos cœlites, in immaculatam Christi sponsam Ecclesiam eiusque visibile supremum caput maledicam exacuebant linguam, tunc cum Ecclesias Catholicas vastabant profani, cum altaria demoliebantur, imagines sacras exurebant, Sacramenta taminabant, Sanctissimum Eucharistię Sacramentum pro dolor, sacrilegis pedibus conculcabant; quod peius o scelus porcis glutiendam, viuam illam hostiam iactabant, in loco

salutiferæ

salutiferæ crucis patibula latronum erigebant. Virgines Deo deuotas constuprabant, sacerdotes proscribebant, in ergastula conijciebant lanienam Sanctorum exercebant, tunc cum Polonis Trinitas admiranda, non vnus sed Trideus, (ò blasphemiam) cum Filius minor Patre, Spiritus Sanctus, neutri idem, sed purus flatus vel seruus fuerat; cum Christus peccatorum onere pressus, cum sacramenta mera, & pura signa, cum cæremoniç ab Ecclesijs vsurpatæ, imposturæ, cum Beatissima Virgo o(impietatem) quouis scorto salacior; cum summus Ecclesiæ Præsul, Antichristus; cum Ecclesia Catholica Babilonis nomine a phanaticis hominibus iactabatur, prędicabaturque; tunc cum in Comitijs Regni Generalibus confęderatio quam vocant, infamis scilicet libertas, impune credendi, adorandi, prædicandi, blaspemandi, quicquid in mentem veniret, proponebatur, & armorum genere ab hæreticis exquirebatur, tunc cum in Comitijs Petricouiẽsibus, Præsulibus Regni, nefariè ex Senatu ab hęreticis iam exsibilatis, quinimo, & pulsis, de summa fidei, & Ecclesię catholicæ stabilitate, in regno Polo niæ agebatur, & periclitabatur, tunc in Comitijs Lublinen. decernebatur, vt ex Polonia soli Trinitarij pellerentur, Cõfessionistæ autem & Caluinistæ ex hoïum genere pestilentissimi permitterẽtur suum virus liberè cuique instillare. tunc cum Draco occultè obstrepens, insidiator videlicet hæreticus, in Leonem sęuientem, apertum scilicet sacrorum hostem, erumpere incipiebat: prodierunt diuini illi viri, pręnominati, conculcarunt Leonem & Draconem, superque aspides & Basiliscos istos ambularunt. Apud Vchanscium Archiepiscopum apparebat, Fricius, Minister & Blattero hęreticus, ausus verbo erroris, profanare sacras illius ædes. Obijciebant se illi Cyprianus, Leonardus Baccalaureus, Gregorius Baccalaureus, & Melchior supradictus, & verbo ac scripto, Concione, disputationibus, dissertationibusque acutissimis, monstrum hoc confodiebant, trudebant, palatiaque primi in Regno post Regem Principis, iam fœda doctrina illita, expiabant, Augusto Sigismundo Regi Poloniç, Brenzius & alij blasphemi, blasphemas schædas, ad subscribendũ, quasi aliquod diuinũ dogma, ausi fuerunt offerre. Iam manui regiæ porrectũ calamum excussit Melchior; excussit, & libros pestiferis erroribus scatentes. Et vere excussit, qui vniuersas blasphemias illorum, autoritatum sacrę scripturę pondere, traditionum succedanea doctrina, patrum accerrimis testimonijs, rationum efficaci demonstratione, consensu orbis vnanimi, miraculorum longa serie, detegebat, conuincebat, confundebat, auscultante docili & flexili Rege Sigismundo. A subsellijs suis, pulsi erant & exsibilati vniuersi præsules in infandis illis Petricouiensibus Comitijs Triumphum iam tunc egissent principes illi hęretici proscriptis a se summis Doctoribus, e quorum labijs exquirere debebant scientiam. Obstitit. F. Valeranus F. Ciprianus, F. Melchior. F. Sarbinius, F. Fœlix, Regi Sigismundo, suadentes ne id fiat, nisi actum esse velit de salute Regni, pusillanimitatem postmodum

pręsulibus

Præsulibus exprobrabant, quod ij nondum in discrimen capitis aut sanguinis vocati, se statione non pelli quidem, sed cacchinnis, a vesanis sannionibus in fugam conijci permittentes, oues suas lupis deuorandas reliquissent. nec suo cruore si opus foret, vitam eorum protegere decreuissent. Audaciam deinde turbulentorum, diuino spiritu, pro suggestu indies frangebant, & ne Draco ille ad has stellas illustres cœlo suo trahẽdas, aculeatam caudam protenderet, vigilantia solerti ad laborabant. In Comitijs generalibus, promiscuo populi furentis sermone, de rebus fidei decernendum putabant, & contendebant hæreticorum primores, tum deinde libertatem credendi, vellet quis in Beelzebubum aut cerebrum, blasphemandi: cuperet quis, etiam ipsam supra adorandam Triadem; Viuendi, cogitaret etiam alter transire in Mahumetismum; faciendi, satageret aliquis Heliogabalum, Neronem, aut si mauis Satanam superare, inque dæmonem ipsum transformandi se facultatem vnicuique liberam esse voce & armis extorquebant. Huic inauditæ excordiæ in omnibus illis conuentionibus se opponebat F. Melchior, in sexdecem Comitijs generalibus, quæ in annum quãdoque protrahebantur, concionatoris officio functus magna cum diminutione hæreticorum accessione ad Ecclesiam credentium, & confirmatione Christi fidelium. Opponebat se & F. Lucas ille Leopoliensis, nostri sæculi Oratorum Princeps, multis annis in loco Comitijs & regiæ stationi dicato, Ciuitate Varsauiensi, cum nondum ordinis Prædicatorum vllum ibi Cœnobium esset, nec Patres Minores de obseruantia, nec Patres Eremitani S. Augustini ibidem domicilium habentes deforent, Ecclesiastis ex officio munus gerens in Ecclesia Sancti Ioannis apud Varsauienses principali. Opponebat se & magnus ille Paulus Sarbinius, licet non semel a plurimis hæreticorum prȩsertim a potentissimis Comitibus Gorcanis, & Sbascijs ad mortem quæreretur, quin & aliquoties parum aberat, quin in profluentem Posnaniæ Vartham, ab altissimo ponte deijceretur. Opponebat se & acer ille F. Hieronymus Ciranus, ea de causa a Gedanensibus impijs veneno enectus. Opponebat se & F. Cyprianus suffraganeus, a Gostomscio illo Rauensi Palatino alijsque eius familiæ trucibus, & in Deum atque homines impijs hæreticis probro habitus, & ad necem quæsitus. Opponebat se & frater Leonardus, cum Frat. Sigismundo seniore, Palatino illi Cracouiensi, Petro Sborouio, hȩreticorum Cracouiensium antesignagno & Protectori, ab eodem misere diuexatus, Pudor est dicere de Samuele Sborouio, qui postmodum ob crimen Maiestatis, decreto Stephani Regis capite plexus est, quomodo ille peius cane & angue fratres Prædicatores odio prosequens, in contumelias & dedecora illorum inuigilabat. Die quadam videt per Vrbis Cracouiensi plateam duos incedere fratres, iubet satellitibus comprehendant, vinciant & ad se deducant illos. Vnus fuga elabitur diuino auxilio adiutus, alter eorum comprehenditur, vincitur, ad Samuelem adducitur, Fr. Laurentij

Zembrouius Eunuchus spoliatur interim,& truncus ad cruciandum miserum paratur membris quæ natura cœlauit,in medium non vsquequaq; diuisum imponendis & coniunctura comprimendis. Exectum fratrem illum totaliter vbi conspexit Samuel confusus, probris oneratum, e scalis pręcipitari iussit. Contra vero omnes illos alios Ecclesiam circumlatrantes canes proprios Satanæ ministros vna sola Prouincia Poloniæ stetit, multos eorum abegit, prostrauit, Ecclesię iudicio & veritatis calculo atque Apostolico decreto a Polonia proflagauit;Sanctissimæ Trinitati cultum, Christo Maiestatem,diuinitatem sacro flamini,sacramentis robur. Eucharistiæ vitam vitalem,& Deificam, Deiparæ venerationem, cœlitibus honorem inuocationis & imitationis officia,Ecclesię vnitatem & sanctimoniam,fidei puritatem. Pastori Ecclesiæ auctoritatem. Templis sanctitudinem,aris sacratis decus,imaginibus ornatum, Deo dicatis personis immunitatem,Senatui spirituali locum in subsellijs,Sacræ scripturæ candorem immaculatum,animabus in purgatorijs flammis pœnas exsoluentibus indulgentiam & suffragium illi Patres postliminio reddiderunt. Niemoiouium insignem Anabaptistam,Lublini iam rebus Ecclesię (narrabit posteritas,per quem) non ita pridem desperatis in disputatione publica apud Patres Societatis Iesu strauit Fr. Felix Magister, strauerunt & alij adhuc superstites fratres Dominicani. Scribent alij quibus: nihil ad acres hæresiarchæ iam iam triumphantis obiectiones, mussitantibus. Socinum execrandum Trideitam,Cracouia his diebus pepulit,alter ex Conuentu sanctissimæ Trinitatis Frater ordinis S. Dominici libris eius in publico foro exustis. Dembouecij apud Illustrissimum Palatinum Sandomiriensem,in maxima frequentia Procerum, Sacrilegum Anabaptistā quendam,alter ex eadem disciplina S.Dominici frater, libello exorcizandi energumenos prolato,& stola assumpta ex antiquo more Ecclesię,Dęmonem eidem assistentem adiurans,ne materiam blasphemandi hęretico subministret,neve linguam eius verset. Ego tibi hęretice,ait,pręcipio in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ne amplius blasphemias istas proferre audeas, sed sileas; illico hæreticum alias lingua versatili promptum,mutum ad omnes interrogationes effecit.

Omnia si hic penetrare aut prodere vellem quæ per Patres Prouinciæ Poloniæ, tunc solos Antagonistas hęreticorum, contra eos priuatim & publicè acta sunt, quantavè accessio animarum ad gremium Ecclesiæ, eiurata hęresi,facta fuerit per eosdem, nullus finis foret,inuidiæq; forsan patesceret via. Primos manipulos laborum illorum placuit ostendere. quos Moabitide Ruth colligentes, panem suum in aceto tribulationum & persecutionum ab hęreticis illatarum,tingebant. Euntes ibant & flebant,portantes illos in horreum Ecclesię, reportaturi eorundem fructum in exultatione perenni.

CAPVT

CAPVT NONVM.

Viri doctrina eloquentiaq; præcipui ex Prouincia Poloniæ.

NEQVE etiam defuerunt Prouinciæ Poloniæ re & nomine Prędicatores de quibus illud elogium ritè enunciari potuit. satius quam de quopiam Romanorum.

Flos illibatus populi suadaq; medulla.

Qui indefesso latere, vitia hominum ac quondam Helias intrepidè & sine fuco carpebant, & mellita ignitaq; cœlestis Patriæ desideria, rebus contemptis transitorijs mellifluo ore instillabant, ex suggesto, quorum laus fuit suis temporibus suprema in Euangelio. Præterea veteres illos Bronislaos, Boguslaos, Franciscum, Petrum Opatouicensem, Simonem, Alexandrum Baccalaureum, Nicolaum de Monte, Nicolaum Lippoldi, Paulum celebratissimum illum suo sæculo Theologum, Bernardum Lanciciensem, Adamum, Pribislaum, Nicolaum Lodria, Iacobum Siradiensem, Michaelem Magistrum Reformatorem Conuentus Gedanensis, Gregorium Lectorem Conuentus Leopoliensis. Vitum Albanum Magistrum, Florianum & Victorinum, de quibus hęc Author Actorum Catedralis Ecclesiæ Cracouiensis. Ad ordines Mendicantium Prædicatorum & Minorum, qui altissimam paupertatem, iuxta vitā Christi & Apostolorum profitentur, stylum vertimus. In eorum Monasterijs frequens & numerosus consistere consueuit numerus fratrum, non restrictior, sed quandoque angustior, quam in dotatis. Extollit diuina clementia suo fauore ordines prædictos, & personis, vita, doctrina, & sanctimonia conspicuus, ad ædificandam Ecclesiam Dei idoneis, mirificat & illustrat. Plurimos scimus & legimus ex germine eorum raptos cœlo, & in cœlestium numerum translatos esse, & suis doctrinis atque scriptis in firmamento Ecclesiæ Dei instar luminarium splenduisse, hęresibusque contra Ecclesiam Dei insurgentibus, sua prędicatione & doctrina exterminium prębuisse. Nec minorem profectum vniuersę Christianitati & Ecclesiæ Dei attulisse, allaturosq; fore, propitio Deo speramus. Cracouiensis autem Ecclesia & Diœcesis, maximo eos fauore & gratia tenetur complecti. quoniam illi ad procurandam Canonizationem Beatissimi Stanislai Pręsulis Cracouiensis maximos conatus, sudores & labores impēderūt. Sed & frater Vincentius de Kielze ordinis Prędicatorum, nullatenus negligendus, sed pręsenti scripto & memoriæ inserendus, qui B. Martyris Stanislai Canonizati vitam & historiam ad singulas horas diurnas & nocturnas ab Ecclesia explendas, legendasq; nec non Cantica suaui ac spectabili modulatione, concinnaq; ac diserta descriptione, primus composuit & descripsit, & altissimis cantibus & pręconijs suis suaptè stupendum atque admirandum insigniter nobilitauit proprium decus cuilibet officio, cui-

Annales Ecclesia Cathedral. Crac.

libet Responsorio & Antiphonę, diuino vt reor spiritu inspiratus adiecit, ita vt non tantum nobis ex Polonorum genere satis, & qui sanctum Dei magno cultu & maiori veneratione vltra cęteros obligamur extollere, sed etiam exteris sit in admirationem. Hæc ille de Patribus illis & alijs. Ex quibus ego taceo, & illos quos Leander breuiter commemorat. Nec misceris, inquit, Paulum Baccalaureum Polonum, cum nonnullis Polonis viris illustribus, videlicet Ioanne Mogilnicza, Mariano Cracouiensi, & Floriano cum Martino, Andrea Fabri, Simone de Posnania, Ioanne Zeisz, & Remigio. Et alibi. Vide, ait, illos Polonos, viros insignes, videlicet Ludolphum virum doctrina ac opinione apud omnes in sua Prouincia præclarissimum. Nicolaum de Znena, Religionis optimum zelatorem, & Albertum cum Ioanne de Secemino, & altero Ioanne aduocati, quos vt vides sequitur Andreas Cracouiensis, elegantis cõuersationis, Iacob Vratislauiensis, Albertus Thaurini, Matthias Gola, cum Stanislao ac Dominico Cracouiensi. Omitto & alios innumeros, doctrinæ subtilitate, atq; eloquentiæ flore, præcellentes Patres, quorum memoriam vetustas parum diligens aboleuit. Fieri enim non potuit vt ex studio generali Cracouiensi, quod semper adeò fuit celeberrimum, vt illud Hungaria, Germania, alięq; Prouinciæ in admiratione habuerint, non prodirent viri eruditione illustres, præsertim verò ex institutis peregrinationibus longinquis ad exteras Prouincias gratia bonarum litterarum. Frequens enim hoc fuit apud prouinciam, vt fratres ad cultissima studia aliarum regionum manumitteret, in Germaniam ad Coloniense & Viennense Gymnasium, in Galliã, ad Lutetiam, in Italiam parentem sapientiæ, ad altricem studiorum Bononiam, Perusium, Patauium, Neapolim, Ticinum, in Hispanias quoque excurrebant ad Salmantinum, vt ex illis, pęnu refertissimum sapientiæ in prouinciam referrent. Sed & cum Academia Cracouiensis, Ciuitatis nemini in Europæo solo secunda, perennem iunxerant amicitiam, consuetudinemq; litterariam, vt pote cum viris bonitate morũ, & doctrina conspicuis suspiciendis. In ea sæpe Magisterij laurea ornabantur, Numerantur ad hæc tempora nouem supra triginta, qui insigne Theologorum decus in Academia Cracouiensi ob Theologiæ studia cum laude publica absoluta, tulere. Quamobrem si omnes scientia & suadela insignes prouinciæ patres, mihi percensendi essent, liber excresceret, nec esset compendiarius indiculus. Prętereundi tamen non sunt aliqui, qui nostro tempore maximè floruerunt, nempe F. Lucas Leopoliensis Magist. F. Bortolomæus Posnaniensis Mag. F. Stanislaus Brestensis. Magist. F. Vitus Semb. Mag. Fr. Gregorius Broda, F. Martinus Fiolus, F. Valerianus senior, is qui nobis reliquit Flores Logicæ vniuersæ, Cracouię impressos, & F. Florianus Lector, F. Hieronymus, Fr. Hiacinthus Baccalaurei, F. Leonardus Baccalaureus, is qui primus Biblia in idioma Polonũ trãstulit suo ex humilitate suppresso nomine, F. Isaias Leopoliensis, Mag. F. Dominicus, Mag. Prior Plocensis, F.

Leand. li. 3. 4 & 5.

Hiere-

Hieremias Rezler, & F. Bernardus Iancouius suauissimis moribus Lectores, & is qui me religionis iugo subdidit, sempiterna memoria dignus, Fr. Ioannes Chrisostomus Romanouius S. Theologiæ Magister, mira in dicendo gratia. Qui ob sublimem rerum indagationem, dicendi peritiã, promptitudinem facundię, continuos flores, feruentissimas hortationes, clarissimaq; virtutum ornamenta, immortalem apud mortales famam, rutilantesq; coronas, apud cęlites assecuti, perpetuò florebunt & vigebunt.

Hos sequitur F. Felix Syradiensis, Mag. suauissimus in ęde Principe Beatissimæ Deiparę Cracouien. totis vndecim annis concionator, verè felix. Omne enim punctum tulerat, quia miscebat vtile dulci. In vultu atque in tota compositione corporis maxime amabilis, & benignissimis moribus quos interdũ saluberrima seueritate miscebat, & ceu sale aliquo condiebat, præsertim in officio prouincialis, quod felicissimè bina vice obibat, obijt Syradiæ, multis pro prouincia deuoratis curis, ann. dom. 1602.

Fratris quoque Michaelis Mostuen. Mag. obliuisci nec debeo nec possum, qui vt erat vir integerrimus, ita fuit disputator subtilissimus. Alterũ Zenonem aut Crisippum poterat nostrum sæculum appellare, tanti acuminis in docendo & disputando ille fuit, suauitas præterea tanta fuit dictionis in eo, eaque morum compositio, vt auditorum mentes, & inescaret facilimè, vehementia certe talis, vt vinceret facilius. Vno verbo mixtus erat cum grauitate lepos, qui rarissimè sequitur illos, qui seuerioribus studijs animos exasperarunt magis, quam emolliuerunt. Decessit Posnaniæ Prioris officio fungens, ann. dom. 1599.

Hunc proximè vt officij autoritate, ita doctrinæ subtilitate, secutus est, Phęnix Doctorum, Pater F. Camillus Samboriensis. S. Theol. Magist. è Conuentu Cracouiensi ad miraculum, Italiæ & Poloniæ Academiarum doctus & acer, Heu infida, & inuida mors, præripuisti philosophis Aristotelẽ alterũ. Mathesi Albumazarẽ, poetis Græcis, & Latinis Virgilium, & Homerum, Theologis nouum Caietanum, religioni & prouinciæ decus illustre, conuentui Posnaniensi Pastorem optimum, nobis suauem condiscipulum, iunioribus præceptorem Methodicum, Cracouiensi monasterio, & studio, delitium; Poloniæ vniuersæ prodigium. trigesimum excedens annum, moritur Posnaniæ decimo Kal. Nouemb. ann. 1605.

CAPVT DECIMVM.

Pater F. Melchior Mostuensis. S. Teolog. Mag.

IVVAT quoque meminisse, fratris Melchioris Mosticensis S. Theol. Mag. nostra ætate viri sanctissimi & prædicatoris feruentissimi, ad cuius melleam facundiam, vniuersa Sarmatia ora sua obuertebat. Hic natus est in Mosticensi oppido diœce-

sis

sis Præmisliensis anno dom. 1511. humilibus quidem, sed pietate Christiana, ornatis parentibus, a primis pueritiæ annis litteris imbuendum pusillum Cracouiam destinarunt, sumptibus pro ratione suorum censuum, subministratis, puer optimæ indolis scolarum limina terens, a præceptoribus non scientia solum, verum & probitatis semina excipiebat, illa quidem memori mente condebat, hæc verò exercitio, virtutis in se exprimebat, a studio litterario aliquid otij nactus, totum pietatis christianæ studio dabat, hinc sanctissimę Trinitatis templo sibi obiecto Cracouię, illud frequens intrabat, in quo ante sepulturam S. Hiacynthi, precibus Deum fatigans, in deligendo vitę genere, ab inspiratione diuina totus pendebat. Sacrum Missæ sacrificium, cōcionesque pro more Ecclesiæ Catholicę non nisi apud fratres S. Dominici sedulo audiebat, peccata si qua haberet, auribus eorundem exponebat, & viuifico salutis nostrę Sacramēto in eadem Ecclesia, idque frequentissime reficiebatur. Ad religionis tandem ingressum cogitationem impellens se a teneris annis, eidem nuncupauit, in eodem conuentu Sanctissimæ Trinitatis voto solemni post annum emisso, illo apophtegmate lenioris cuiusdam, ad austerioris vitæ obseruantiam se in dies excitabat. Tali animo sis frater Melchior hodie, quali fuisti eo, quo te religionis amor incessit, quoque ordinis veste tectus fuisti. Ex ephæbis excedens, cultura litterarum & actione virtutum seipso maior indies fiebat. In Italiam gratia studiorum dimissus, ex amæno illo disciplinarum & scientiarum illicio florem cum vberrimo fructu in Poloniam retulit. Quamobrem in prælectionibus atque disputationibus, subtilitate, facilitate, & claritate tanta fuit, vt res difficillimas, pro captu etiam rudiorum tyronum explicaret. In concionibus felicitate dicendi admiranda, mulcebat animos, diuina quadam energia. quæ non tantum selectissimorum verborum copia, explendescebat, sed rerum etiam potissimum autem Sacrę scripturę sententijs sine quibus vix vnam aut alteram periodum potuit contexere: adeo in succum verterat lectionem scripturarum, Acrimonia in persequendis hęreseon erroribus tanta, vt Augustinum ipsum putares. Facilitas in dicendo, & res abstrusas Theologię explicando, arguti sales in improbos, quibus eos mire perstringebat: Vehementia quędam modesta, in persuadendo, pelliciendoque, constantia & animi magnitudo, in obiurgandis vitijs, Ioannem aliquem nouum, vel Chrisostomum dicebant illum fore homines. Obductis ille palpebris neminem fere conspiciens, nullius personam vt respiceret, sed promiscue vt omnes doceret, moneret, argueretque concionabatur. Ferunt maiores, qui illum concionantem viderunt, audierunt, quando de extremo Dei Iudicio quadam die concionaretur, se vultum illius totum ignibus quibusdam inflammatum & radijs emicantem conspexisse. Crediderim faciem illius tanquam alterius Moisis, luce quadam mirabili dotatam fuisse, quam auditores sui irretortis oculis spectare non possent; siue id contemplatio efficiebat, rerum cœle-

stium

ſtium, quibus vnicè oblectabatur, (illa enim transfiguratos a ſe dimittere ſolet in alienam ſpeciem) ſiue vehementia dictionis, quę vultum illum, alijs temporibus pallidiuſculum & prę modeſtia tenuem, motione ſua tanquã purpura vel igne tinxerat. Hęc reliquerat in ſua Quincunxe, Orichouius de Melchiore, Melchior inquit ordinis Prędicatorũ popularis noſter, nẽpe Moſticenſis, dũ Leopoli concionatur. Tragędiam illam Dathanis & Abironis digito protenſo nobis oſtenderat, hiſcentem terrę voraginem, in nos infandos blaſphæmos apertam. Et re vera tantum nobis terrorem incuſſerat, ait, quaſi nos omnes repentino hiatu terra abſorbere, inque barathrum inferni traijcere deberet. Eodem in loco refert quoque de P. F. Luca Mag. Leopolitano grauiſſimo & copioſiſſimo oratore, in quo fulmina Periclis, vbertatem Demoſthenis, æquus & eruditus talium rerum æſtimator agnoſcere non difficulter poterat. Nam rapiebat animos quo volebat, ita vt plerumque præ ſingultibus & ploratibus audientium vix ſentiretur, & in medio curſu, quieſcere opus haberet, quo ad vlulatus ille reſideret. Rhetores Academici illum tanquam rediuiuum aliquem Ciceronẽ ſtupebant, & ad eum diſertiſſimus ille Stanislaus Mieſcouius ſuos diſcipulos remittebat. Non amplius ſe, aut quemquam antiquorum interrogarent, quomodo actionem, Triumphum ſcilicet oratoriæ facultatis efformarent. palam eſſe exemplar, quod imitando, ſi in ſecundis, aut tertijs conſtiterint, ſatis beatos eſſe futuros. De hoc itaque Orichouius. Audiui concionantem Lucam, Leopolitanum Dominicanum, popularem noſtrum, Is in frequenti concurſu Præuorſcienſi die feſto conceptionis B. Virginis, coram illa vt generis nobilitate, ita virtutum ſplendore, connubij excelſo gradu, multo verò magis ſanctimonia vitæ illuſtri Domina Sophia Odrouanzia, Caſtellanea Voinicenſi, expendens Micheæ illud, quinto capite vſurpansque in Regnum Poloniæ verbis terrificis, hoc quod in Iſraelem. Nunc vaſtaberis filia latronis, obſidionem poſuerunt contra nos, in virga percutient, maxillam Iudicis Iſrael. tantis terroribus, metuque perculerat omnes, vt tremerẽt quaſi in aperto Dei iudicio, ita noſtros oculos aperuerat ad futũram cladem noſtram. Illud quoque præclarum eſt, quod in P. Melchiorem ſcribit Iocolouius vir doctiſſimus, & Stephani primi Regis Poloniæ Eccleſiaſtes diſertiſſimus. Delineat oratorem hæc in verba. Oratorum ſupellectili parcè & verecundè vtetur, ſimplicitate, veritate, & grauitate contentus, genus dicendi adhibebit ſanum, caſtum, ſeuerum, perſpicuum, verecundum, modeſtum, moratum, a ſermone familiari non remotum, ex ſacris Euangelijs, D. Pauli, & aliorum Sanctorum doctrina, ſacris Canonibus, ſacrĩsque Patribus contextum, quale quondam mirabamur in hoc ipſo Melchiore Dominicano, non magis voce, quam vita & moribus concionatore, qui totam illam orationem acumine quodam condiebat. Sed cæteras eius virtutes proſequamur. Orationi mirificè vacabat, maxime autem officio quod pro mortuis vocatur, quod ille bis in die

Stanislaus Orichouius in Quincunxe.

P. F. Lucas Mag.

F. Fabianus Bericou. ex relat. Paſ.

In Partitionibus Eccleſiaſticis.

recitare

recitare consueuerat, semel pro fratribus & ijs, qui in Domino obierunt, iterum pro se tanquam pro mortuo, mortem enim in corpore & in animo suo assidue circumferebat, Abstinentia admirabili, ieiunijs, disciplinis, peruigilijs atterebat exiguum illud corpusculum, studio diuinarum litterarum, dies noctesque quantum ab oratione, vel cura prouinciæ supererat, totum impendebat. Prouinciæ administratione vel cum primis illis religionis patribus, merito comparandus. Is plurima prouincia Poloniæ Monasteria, malitia temporum collapsa restauranda curauit. Is collabentem aliquantulum prouinciæ religiosum rigorem, seueritate diligentissima, restituit. Is sanctitate vitæ, prædicationisque feruore, plurimos Christo, religionique adduxit. Is ab hęreticis occupata bona quorundam conuentuũ, immo & conuentum ipsum Gedanensem, iam ferè in prostibulum ab impijs ciuibus hęresi infectis, versum, religioni vindicauit. Is conuentum Leopoliensem cui præerat officio prioris functus, innumeris ornamentis & commodis auxit. Is inter curas regiminis, propter vitæ sanctitatem & conscientiæ nitidum candorem, omnibus amabilis. Obrutus ille laboribus immensis licet, non tamen a studio concionandi desistebat. nullam occasionem a vinculis dęmonis eripiendarum animarum prætermittebat, ad aliquot millia hæreticorum censentur, quos ille ad gremium Ecclesię diuinis concionibus reuocauit. Ita quod illud quoque in illum possit vsurpari elogium quod in Diuum quendam tulit B. Prosper. *Lib. 3. de vita contemp.* Acer ingenio suauis eloquio, sęcularis litteraturæ peritus, in Ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni actione sua compositus, in quæstionibus soluendis acutus, in conuincendis hęreticis circumspectus, in expositione fidei nostrę Catholicus, in explanandis canonicis scripturis cautus. hęreticorum omnium malleus fortissimus.

Patientia vero animi infracta vsque ad extremam vitę ętatem, ita vt inter grauissimas itinerum & persequentium iniurias, non nisi verbum illud ordinis *Benedictus Deus*, ingeminare solebat. Et cum atrociori aliqua iniuria & intoleranda tribulatione premeretur; illud patienter proferebat. *Ego autem in flagella paratus sum.* Ego scapulas iam paraui, percutite omnes citius vos percutiendo fatigabimini quam ego æquanimiter sufferendo. Humilitate mentis demissa, vt cum ei Camenecensis & ea altior Pręmisliensis Episcopalis, necnõ & Metropolitana Leopoliensis dignitas a Sigismundo Augusto Rege Polonię deferretur pro modestia, proque religionis amore constantissime eas recusaret. Prouincię quidem administrationem quarto resumpsit, ipsius tamen prouincię fere sanguineis lachrimis fatigatus. Quę eius opera, tunc maxime egebat, dum furijs recentibus hęreticorum, iniuriaque temporum misere dilacerabatur, adque interitum vergebat. Quibus quem magis industrium, magisque zelantem, pro domo Dei opponeret, præter Patrem Melchiorem his virtutibus cultum, non facile tunc inueniebat. Apud Gregorium Pontificem Max. eius

nominis

nominis XIII. relatione Hosij Cardinalis, summo in precio erat. Cuius quoque præsentia Sanctissimus ille Pontifex, dum capitulo generali Rom. 1580. interesset, supra modum recreatus, atque ab eodem in processione solemni honoris causa deductus, multa pro gloria S. Hiacynthi & prouinciæ Poloniæ in eius gratiam concesit. Tandem immensis laboribus exhaustus, multis post se filijs prouinciæ quasi luminibus relictis, Cracouiæ senectutis suæ extremo tempore in maxima humilitate degens, sacra missæ sacrificia, singulis diebus, imo ex pectore fusis lachrimis Deo offerens, ubi ex lienteria laborare cepisset, vltimumque terminum sibi immunere sensisset, Sacramentis omnibus more Religioso procuratus, inter manus nostras, omnibus collachrimantibus purissimum Deo spiritum reddidit. Sepultus in effossa humo, prout ipse ex humilitate fratres obstrinxerat, indignum se censens communi patrum sepultura. Patres ei tale Cenotaphium ex secto marmore proposuerunt.

Reuerendo patri F. Melchiori a Mosciska S. Theol. Docto. feruentissimo prædicatori, acerrimo fidei catholicæ defensori, huius conuentus filio, Patri, ac benefactori, olim per vigintiquatuor annos prouinciali Poloniæ, Patres Conuen. obseruantiæ ergo posuerunt. obijt anno dom. 1591. die 19. Maij, ætatis vero suæ ann. 80.

Eius tale est elogium, in Martyrologio religionis, F. Melchior Mosticen. Polonus, ad decrepitam vsque ætatem uitam duxit, sanctissimam, episcopalibusq; horribus religionis amore repudiatis, bonorum operum plenus cœlo fruitur sempiterno.

Quonam verò ille spiritu curarit hæreticorum conuersionem, dum Bernardinum Ochinum hæresiarcham blasphemum, dehortatur ab errore, ex hac flammea eius epistola accipe quam ipse viuens prælo dederat, suo ex modestia presso nomine.

Ad fratrem Bernardinum Ochinum Senensem, Ecclesiæ Matris & Religionis Capuccinæ desertorem, deploratoria Epistola.

Fratris Melchioris Mosticen. S. T. Mag. Ordinis Prædicatorum.

QVID tibi in mentem venit, ò Bernardine? Quis te Dæmonis malus velut olim reprobum Israeliticum Regem arripuit spiritus? Pater mi, Pater mi: Curras Israel & auriga eius. Quem in spiritu & virtute Heliæ ascendentem paulò antè mirabamur in cœlum; quid modò cum curribus & equitibus Pharaonis descendentem dolemus in infernum? Quomodo cecidisti Lucifer, qui manè oriebaris. Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus. Argentum tuum versum in Schoriam. Vinum tuum mixtum est aqua. Vinea Dei electa, vinea deliciosa, vinea fertilis,

1. Reg. 16. 4. Reg. 2. Exo. 14. Isa. 14 Tren. 4. Isa. 1. Isa. 5.

quę suauissimos botros proferebas, quomodo conuersa es in amaritudinem? Vitis aliena expectatus vt faceres vuas, quid tam acerbas fecisti labruscas? Qui filios tuos dulcissimè inebriabas, modò eis amarum fel & acetum propinas? Qui nutriebaris in croceis, quomodo amplexatus es stercora? Quid orbatum lugemus, & sterilem, quem innumerabilium videbamus patrem filiorum lætantem? Totus ad te fluebat populus Italicus. Totus inter vbera tua morabatur. Tu terram tuam disperdidisti. Tu populum tuum occidisti. O insensate senex, quis te fascinauit vt ad aliud te conuerteres Euangelium, quod non ab vberibus matris tuæ suxisti? vt alium tibi confingeres Christum, quem a Catholica ecclesia non didicisti? Tu signaculum similitudinis. Tu præco altissimi. Tu longè latèque sonans tuba. Tu plenus doctrina. Tu decorus scientia. Tu Cherubin extentus & protegens. Tu in delicijs paradisi Dei fuisti. Posuerat te Dominus in monte sancto suo. Posuerat te lucernam super candelabrum, posuerat in lumen gentium. Posuerat in salem populorum, posuerat columnam in templo suo. Posuerat custodem in vineis, posuerat pascere gregem populi sui, & eleuatum est cor tuum in decore tuo. Perdidisti sapientiam tuam in altitudine superbiæ tuæ, in multitudine iniquitatum tuarum. Poluisti sanctificationem tuam, proiecisti sermones eius retrorsum. Conuertisti te ad Idola domus Israel, libasti Baal, lapis factus es offensionis, & petra scandali in vniuerso mundo. Idcirco proiecit te in terram, & quasi sal infatuatum emisit foras, vt conculceris ab hominibus. Omnes qui viderunt te, omnes qui audierunt te, obstupescunt super te, quia nihil factus es & non eris: morte incircumcisorum morieris in manu alienorum. O inquam insensate senex, an non agnoscis has omnes propheticas voces in te esse completas? Has non ignoras vir doctissimus. Has non ignoras vir in sacris litteris eruditus. Ah quam magnus eras Bernardine in oculis omnium, si in oculis tuis paruus esse voluisses: Ah quàm pulcher eras & speciosus, nisi speciem ipse tuam adamasses, nisi vmbram ipse tuam captare contenderes: veràm pulchritudinē teq; ipsum miserè demersisses, cum sartū tuum illud & rude sagum rubentes pileos & pontificum mitras superabat. Nobile illud stratum tuum in create & tabulis, mollissimis cubilibus deliciosius poterat æstimari. Profunda tua & admiranda paupertas, omnes terræ diuitias possidebat: exaltata erat in mundo; & vsque ad cœlos gloria tua, modò traditus es in reprobum sensum, factus es in derisum omni populo, canticum eorum tota die. Vt quid tam malè hodie audit propter te Monasticum nomen? Tam malè tractatur Euangelicum ministerium, tam malè habetur prædicationis officium? An non pudet hominem senem, hominem ab infantia Christianum, à pueritia Deo dicatum, ad tantam insaniam deuenisse? vt in graui hac ætate tua ea vel dicere vel facere non erubescas, quæ nec Ethnici faciunt, nec Publicani. Tu altissimam iam semel & secundo professus paupertatem, modò pecuniā contrahis, modò pauperis te pœnitet

Tren. 4. Cant. 1. Gal. 3. Ezech. 28. Matth. 5. Isa. 43. Cant. 1. 1. Petr. 5. Ezech. 28. Ps. 49. Ierem. 7. 1. Pet. 2. Matth. 5. Ezech. 28. 1. Reg. 15. Roman. 1. Tren. 3.

nitet Christi? Tu antiqua ordinis tui non contentus abstinentia, nouum tibi ac sectatoribus tuis rigorem viuendi iniunxeras, longiores vigilias, acriores inedias, asperiorem vestitum, duriora itinera, humiliorem corporis nuditatem, arctiorem rerum omnium ægestatem. Hæc tu magister induxisti. Hæc tu in perfecta iam & senili ætate comprobasti. Nulla hic adolescentię excusatio nulla ignorantię ratione, nullus errori relinquitur locus. Modò repentina leuitate, sacrilega mutatione, non dexteræ excelsi, sed inuidiæ diaboli, atrita fronte procedis, seculari habitu mollibus indutus: modò sacra irrides: modò ieiunia abrogas: modò cōtinentiam culpas: modò absque dierum selectu vel reuerentia quibuscunque pinguibus saginaris: modò hesternam eructas cęnam, & crudum pauonem in balnea portas. Toto ętatis tuę tempore facie lurida, barba prolixa, veste pannosa, seueram ac Stoicam pollicitus vitam, nunc vnguenta redoles, nunc lautè te habes, nunc bachanalia viuis. Multa bona opera ostendisti mundo, multos ab erroribus reuocasti, multos continenter viuere docuisti, multos ad eleemosynarum largitionem persuasisti, multos ad melioris vitę frugem adduxisti, nunc quicquid ædificasti destruis: quicquid parasti amittis: nūc quantum in te est, malo tuo exemplo omnes ad vomitum compellis: & qui tam peruersè & impudenter peccas, multo deterius quod peccas excusas: & dum ad ea quæ malè agis tuæque turpitudini patronus accedis, magis quam eras peccator efficeris. Detur timore Romani Pontificis qui peccasti: detur carni & sanguini qui ad Schismaticas partes commigrasti, certè maledicentiæ tuę virus, impium tuę excusationis venenum nulla simulatio protegit, nulla falsa causa defendit. Pudet me Pater semper venerande, pudet omnes candidos Christianę pietatis cultores, ea te de te ipso iactantem audire, quæ nullus vnquam aduersarius ausus fuisset tibi impingere. Scribis enim in præclaris illis tuis, quæ vulgò circumferuntur Apologeticis litteris, hactenus te Christiano populo personatum, veloque opertum Christum concionatum fuisse, deinceps verò purum illum & manifestum producturum in medium comminaris: quid est quod loqueris pater, quasi in tua positum sit potestate nouum quotidie Christum proferre, nec qualis sit, sed qualem tibi libeat, licite prædicare? An non vides tuis te teneri laqueis, tuis te pedicis irretiri? quæ namque saxa, quę cruces, quis paricidalis culeus, quę asinaria mola, in tuum caput, in tuām ceruicem, in tuum sufficiant suplicium? Si verùm est, quòd tu de te ipso Impostor sacrilegus confiteris. An putas te impunè Christianū populum iamdudum illudere potuisse, qui Antichristum pro Christo prædicaueris, qui Pharisaicum fermentum, qui Diabolicum farmacum, pro sana doctrina, pro veraci lacte proposueris? Siccine simplicem gregem infecisti? Siccine innocentes oues crudelis carnifex sermonum tuorum lenocinio ad lanięnam attraxisti? & quā tibi fidem adhibendam sperare possis, qui tam diu impijssimis mendacijs auditores tuos seduxeris? qui tam diu panem pol-

lutum porrexeris? qui tam diu diuinum verbum adulteraueris? Vides ad
quod saxum impingis pater. vides quàm profundã tibi prẹparas foueam.
vides quàm ex diametro in verticem tuum iniquitas tua descendit. At-
tende obsecro, quàm male tibi non constas, quàm periculose teipsum mu-
tas. Si veritatem tibi esse constabat apud Lutherum: si Petrum & Paulum,
eorumque Ecclesiæ successores non rectè videbas ambulantes in sincerita-
te Euangelij? si, quę in populis prędicabas, non secundum Catholicam
Rom. 1. Iobe 1. fidem esse sciebas; cur tanto tempore veritatem Dei in tua iniustitia de-
Eccle. 47. tinuisti? cur tanto tempore in stercore ipso tuo computruisti? cur tan-
to tempore impiè Ieroboam, in tuis vitulis aureis omnem Israel peccare
fecisti? An putas strophis hisce tuis nos illudere, & ne veram prẹuarica-
Danie. 4. tionis tuæ causam agnoscamus, cornicum (vt veteri dicitur prouerbio
oculos configere? quin potiùs cũ Babylonico Rege confiteris, quin vocife-
ras & dicis; hactenus ecclesiis vera prædicaui, hactenus in sana doctrina
perseueraui. hactenus Catholicum sensum gustaui, hactenus, talentum
mihi traditum fideliter dispensaui: nunc superbia mutauit cor meum, nũc
Mar. 4. lumen oculorum meorum non habeo, nunc fenum agri vt bos comedo,
nunc rationalem exutus mentem cum feris & bestijs habito. Quis non vi-
det? quis non intelligit? quod spiritu ab Ecclesia recesseris? ductus sis in
desertum vt tentareris & vincereris à Diabolo, dum magnus haberis in
Ecclesia, dum te principes audiunt, dum te mirantur populi, dum nobiles
te prædicant ciuitates Italiæ, dum tua latet Hypocrisis. Verus est Christus
quem prẹdicas: sana est doctrina quam loqueris: incorruptum est verbum
quod edisseris. At vbi sanctissimus Pontifex te citat, vbi te conscientia tua
te accusat, vbi iniquitas pœnam formidat; nunc primum nudum te agno-
scis, nunc primum Christo velamen detrahis, nũc primum ad aliud Euan-
gelium te conuertis. Vides in se non cohærere mendatium? sentis male far
ctum figmentum? Si falsa dicebas, tunc reus eras. si vera dicebas, nũc reum
te facis. Si male locutus es, testimonium pœnitentiæ perhibe de malo.
Asperge te cinere, accinge te sacco, indue te cilicio, in ieiunio & fletu &
Ps. 50. planctu te pęnitentem ostende, videat populus quem seduxisti, videat Ec-
clesia quam decepisti, quòd iniquitatem tuam agnoscis, quòd peccatum
tuum contra te est semper. Hanc pœnitentię formam, vel tuus ipse bono-
2. Reg. 11. rum omnium antiquator Euangelicus Epicurus Lutherus non negabit,
Iona. 3. quam in Israelitico Rege, quam in Niniuitis, quam in cæteris omnibus pę
nitentium omnium arbiter Deus probauit. Nunc tuus verè tibi induen-
dus erat saccus, quem vt iactanter fortassis assumpseris, sic proculdubio te-
merarie dimisisti. Nunc dura subeunda erat Eremus, vbi & Pontificis vl-
tionem euitares, & diuinam aduersum te indignationem placares. Tu ve-
rò spreto Religioso cultu, diuiso genetricis vtero, confractis vberibus spon
1. Mach. 1. sę tuæ, abrogatis sacris cęremonijs, relictis patrijs legibus; confugisti ad
Assirios, defecisti ad Babylonios, conuertisti te ad Balach, & fecisti tibi prę-
putium

putium iuxta ritũ gentium, vt dimices aduersus matrem tuam, vt exprobres populum Israel, vt maledicas Ecclesiæ Dei, vt summo Pontifici detrahas. Accessisti ad gentem Apostatricem, ad domum exasperantem, ad populum incredulum & rebellem, vbi crapulæ ventrique inferuias, vbi incestuosa matrimonia iungas, vbi Epicurum agas, vbi bona omnia opera deneges, vbi Christum denuò crucifigens inconsutilem eius tunicam scindas, partemque tibi ex ea cum impijssimis militibus facias, vbi Euangelicam libertatem iuxta quod beatus prędixit Apostolus in occasionem carnis conuertas. Heu, heu, pater mi, quid fecisti nobis sic, tantumnè potuit indignatio? tantum præualuit ambitio viri? astra non sunt munda in conspectu Dei, & in Angelis suis reperit prauitatem. An non satius erat in exilium & in carcerem ire, quàm Ecclesiam Dei confundere? An non pręstabat ipsam etiam si necesse erat mortem oppetere, quàm Dei tui legem derelinquere? quàm sacra vota confringere? quàm solemnia patrum instituta præterire? Vt quid tanto totius orbis scandalo, tanta animarum perditione, tanto existimationis tuæ dedecore, caniciem tuam deducis cum dolóre ad inferos? Adhuc in auribus nostris resonant tuæ illæ luculentissimę conciones de continẽtiæ laudibus, de sacrorum deuotione, de ieiuniorum obseruantia, de mirificis sanctorum præconijs, de Monasticis celebrationibus, de paupertatis honore. Adhuc ante oculos nostros appares discalceatus, pannosus, horridus, adhuc alges, adhuc esuris, adhuc sitis, adhuc nudus existis, & inter opiparas epulas, & comessationes, inter delicias, & cubilia, inter mollia strata, inter vulgares tabernas, inter ebrios, inter incestuosos, inter blasphemos, inuerecundus Apostata videri sustines? Matrem quę te genuit dereliquisti, ex cuius ore mel & lac dulcissimè suscepisti, & aperis contra eam os tuum, exacuis contra eam linguam tuam, leuas contra eam calcaneum tuũ. Vbi illæ tuę magnificę voces de mundi contemptu, de persecutione, de beatitudine, de constantia in aduersis casibus? vbi acerrimę illę tuę inuectiones, contra ardentes honorum cupiditates, contra ambitionum vanitates, & insanias falsas? Confusa sunt omnia, cassa sunt omnia. Vbi tu ipse, qui prędicabas non furandum, furaris, qui dicebas non męchandum, mœcharis, qui abominabaris Idola, sacrilegium facis. Vbi tu ipse magister totum id opere destruis, quod dicebas. Quis dabit capiti meo aquam, quis oculis meis fontem lachrymarum, vt nocte fleam, vt luce fleam, baculum Ecclesię confractum, magistrum populorum obcæcatum, sapientem patrem in reprobum sensum datum, pastorem in lupum commutatum, Christi præconem Diabolum factum? Quis magnum mihi suscitet Samuelem, qui Regem à Deo recedentem deploret? quis mansuetissimum Dauidem exhibeat, qui Absalonem lugebat infelicem? quis proferat Euangelicum patrem, qui à meretricibus reuertentem filium prodigum recipiat? si fortè surgas, si forte ad eum accedas & dicas: Pater, peccaui in cęlum & coram te, non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut

1. Reg. 17.
Ezech. 2.
Gal. 5.
Iob 25.
Iob. 4.
Gen. 42.
Luc. 15.

vnum de mercenarijs tuis. An nō tibi melius existimas reuerti ad patrem tuum, ad domum genitricis tuæ, vbi abundabas panibus, quàm in longinqua à Deo regione pascentem porcos, fame mori? Quid tibi in barbaris
Ierem. 17. gentibus? quid tibi in externis ædibus? quid cū nutrice aliena? quid cum
3. Reg. 3. crudeli nouerca? quid cum muliere meretrice, quæ & suum oppressit, & viuentem verè matris filium conatur diuidere? Agnosce ventrem qui te portauit: agnosce vbera quæ te lactauerunt, agnosce vocem vocantis, vocem plorantis, vocem in Rhama, vocem ab excelso clamantis: Reuertere dilecte mi, & assimilare capreę hinnuloque ceruorū, super montes Bethor,
Isa. 49. super montes aromatum: non poterit obliuisci mater infantem suum:
Luc. 17. non poterit se pater continere, quin occurrat, quin amplexetur, quin osculetur, quin proferat stolam primam, & occidat vitulum saginatum: mitescet super te virga Pij Pontificis, vbi mitescet in te furor sacrilegi erroris: septies indulgentem patrem, vbi te exhibeas Catholicum filium: Moueat te sanctorum chorus, moueant te fratrum tuorum præces, moueant lachrymæ filiorum, Noli illos despicere, noli illos parui facere, pro quibus mortuus est Christus. Leua in circuitu oculos tuos & vide, quos in Christo genuisti, quos dulcissimo lacte nutristi, quos solido cibo pauisti, omnes isti congregati sunt, venerunt tibi, venerunt orationibus, venerunt votis, venerunt obsecrationibus, vt pij suscipiant, vt in humeros suos gaudentes imponant, vt ad Dominicum gregem lapsum pastorem reducant, vt vna-
Luc. 17. nimes gratias altissimo referant, vt pijssima voce decantent: Pater noster perierat, & inuentus est, mortuus fuerat & reuixit.

CAPVT VNDECIMVM.

Pœnitentiarijs summorum Pontificum, & a sacris Confessionibus Serenissimorum Principum & Regum Poloniæ, Fratres ex Prouincia Polonię.

SANCTA quoque penetralia sacræ exomologesis vt adeamus ad quæ semper non nisi summos integerrimosq; viros Ecclesia admittebat, in ijs non paucos ex prouincia Polonię doctissimosq; Patres reperiemus. Qui supremo hoc clauium Pœnitentiæ Magistratu sempiterna cum laude functi sunt: Ex ijs quam plurimis horum memoria ad nos manauit quorum indiculum aspice. Et Romanæ aulæ in primis.

F. Martinus Polonus V. I. clarissimus Doctor Nicolai tertij Pont. Max. pœnitentiarius 1278.

F. Petrus postea Episcopus Caminensis Nicolai Quarti & Bonifacij Octaui pœnit. 1294.

F. Nicolaus Afri, postea Episcopus Culmensis Ioannis XXII. Pontif. Max. pęnitentiarius.

F. Petrus

F.Petrus de Colomæis, postea Episcopus Plocens. eiusdem Ioãnis xxij Pœnitentiarius. *M. s. antiq. expedit Prou. Polon in fol.*

F.Petrus Magister Cracouiensis, Clementis vj. Pont. pœnit.

F. Venceslaus Magister Vratislauiensis eiusdem Clementis & Innocentij vj. Pontif. Max. pœnit.

F. Paulus Mag. Posnaniensis Gregorij xj. pęnit.

F.Ioannes Mag. Cracouiensis Gregorij xj. pœnit.

F.Petrus Commessa Mag. Ponifacij Noni Pont. Max. pęnit.

B.Conradus de Grossis pęnitentiarius Martini v. Pont. Max. 1426.

Extant litterarum Ioannis Bregen. prouincialis Poloniæ ad Gregoriũ pontificem Max. eius nominis xj. in libro Expeditionum officij eiusdem exarata exemplaria quibus respondens sibi a Greg. xj. datis, super transmittendis fratribus, ad officium pęnitentiariæ Romanæ, pollicetur quam primum pro occasione temporum, non paucos a se, & a suis successoribus prouincialibus fore in diem submittendos, extat & formula aliarum litterarum iuxta, quam iure præsentandi fratres ad pœnitentiariæ maioris officium se gaudere, toties & tantis submissis fratribus demonstrabant. Quinam postea eo officio functi fuerint, ad meam notitiam nondum peruenit.

Nostro quoque tempore ad absoluendos hæreticos (quæ potestas absoluendi penes summos Præsules semper fuit) a Gregorio xiij. Sixto V. Clemente viij. pontif. Max. delecti pęnitentiarij.

F.Melchior Magister — obijt.
F.Michael Magister — †
F.Nicolaus Magister — Mosticensis.
F.Vitus Sep. Magister — †
F.Melchior Varacensis Magister.

F.Bartholomęus Pręmisliensis, Mag. Catedralis Ecclesię Cracouiensis disertissimus Ecclesiastes.

F.Felix Siradiensis Magister.

F.Seuerinus ex hebræo Christianus & S.Theog. magist. in hęreticis confundendis acerrimus.

F.Hyacinthus Suscius magister.

F.Seuerinus Tarnouius magist.

F.Stanislaus Brestensis mag. †

F.Martinus Nepelscius mag.

Pręcipuè vero F.Albertus Secouius mag. prouincialis, qui auctoritate a Sanctissimo D. N. Papa Clemente Octauo, sibi hac in parte commissa, in maioribus quidem plures, in minoribus verò Conuentibus unum pœnitentiarium ad excipiendas confessiones eorum qui hęresim eiurarunt, exponere potest.

Princi-

Principibus vero & Regibus Poloniæ, hi fuere a sacris Confessionibus.

M.s. antiq. et nota Martyrolog. B. Vitus Episcopus Lituanorum primi Boleslai pudici.

F. Paulus, Pręmislai Ducis maioris Poloniæ qui postmodum Rex Poloniæ in auguratus est.

F. Aegidius magister Lesci Nigri qui in Ecclesia Cracouiensi sanctissimæ Trinitatis sepultus quiescit.

F. Simon magister Henrici probi.

Miechou. lib. 3. cap. 32. F. Helias Ladislai Lotici de quo hæc Miechouius. Deficientibus viribus Ladislaus coram F. Helia ordinis Prędicatorum, doctrina perspicuo confessione facta, singulari auctoritate Apostolica pro mortis articulo ei concessa absolutus est, Sacramentoq; Ecclesiæ procuratus.

F. Petrus, qui post ex prouinciali Polonia Episcopus Plocensis } Cazmiri magni qui & zdus dictus fuit, & a quibusdam tertius.
Nota Martyrolog. & M.s. antiq. F. Przeslaus magister Cracouiensis. }

F. Ioannes Opatouicensis, dictus Episcopellus } Ladislai Iagellonis Regis.
F. Nicolaus Vezyk magister }

F. Nicolaus de Pnieuy magist. Ladislai Poloniæ & Hungariæ Regis, qui ad Varnam.

F. Stephanus mag. Cazimiri Quarti, qui & tertio vocatur a multis.

F. Ioannes mag. eiusdem Cazimiri.

F. Gregorius postea Episcopus Vladislauiensis. } Ioannis Alberti Regis.
F. Albertus de Secinie Innocentij Octaui Commissarius }

F. Marianus Friderici filij Regis Cazimiri Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis, & Cracouiensis Episcopi.

F. Petrus Sochaczouiensis Alexandri Regis.

F. Adrianus magister } Sigismundi primi Regis.
F. Andreas de Parczouu magister }

F. Vitus Albanus magist. De quo in Panęgirico Sigismundi primi, sic *In orat. funebri Sigism. I.* Orichouius. Tanta, inquit, animi deuotione erat Sigismundus, vt etiam animam ipsam agens hunc istum Vitum Monachum, de Dominici familia, sacrificantem diligẽter audiret, ad singula verba passionis Christi Dei nostri suspirando, ingemiscendo, ac flebiliter precando, quo Deus ipse peccatorum ipsius immemor beneficio autem Christi in illum, & in omnes memor, clemens ac propitius, illum ad illas beatorum sedes reciperet, ad quas Iesus Christus Dominus ac Deus noster ante illum præcesserat.

F. Hieronymus Cyranus magister } Sigismundi Augusti Regis.
F. Melchior Mosticens. magister }
F. Leonardus Bacc. S. Theol. }

CAPVT DVODECIMVM.

Viri quidam insigniores superstites ex Prouincia Poloniæ ordinis Prædicatorum.

DEcessorum breuiter delibatis laudibus, præstaret quoque & viuentium commemorare merita; Neque enim exoleuisse putandum est illud Ecclesiæ ad D. Dominicum ex vate, pro- *Isai. 59.* latum oraculum. Spiritus meus qui est in te, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo & de ore seminis tui, a modo dicit Dominus, & vsque in sempiternum. Protulit & nostra ætate vitis hæc fœcunda viros, disciplinarum varietatē, & eloquen *Eccl. 11.* tiæ Regnum adeptos. At magis præstat audire Syracidam. Ante mortem neminem laudaueris. Posteriorum igitur erit referre Alberti Secouij, Seuerini dicti Hebræi, Bartholomæi Præmislien. Nicolai Mosticensis, Hyacinthi Suscij, Martini Nepelscij, Seuerini Tarnouij S. Theologiæ magistrorum, summam grauitatem, doctrinæ excellentiam, acrimoniam eloquentiæ; eosque prædicare. Ob multos hæreticorum ad gremium Ecclesiæ reduces, obq; disputationes acutas, conciones viuaces, & scripta posteritati commendatæ, vniuersę Poloniæ clarissimos. Aliorum erit in Antonio Grodicio, Gregorio Cunecio, Andrea Mislisouio, Victorino Cotulino, Ioanne Euang. Pręmislien. Ignatio Kounacro, Martino Posnaniensi, Chrisostomo Robcicensi, Adamo Zaremba, Erasmo Coniussouio, Alberto Secouio iuniore S. Theol. Baccalaureis admirari erudita pectora, quibus nulla pars sapientiæ obscura. Succedentium erit percensere labores & scrutari doctrinam Gregorij Samboriensis, Laurentij Posnaniensis, Melchioris Mlodauij, Hyacinthi Posnaniensis, & alterius Krelczouij tertijque Vilcouij, Gasparis Varatij, Valeriani Lituanidis, Dominici Bochnensis, Bartholomæi Turscij, Ioannis Pauli Slauogorscij, Viti Sandecensis, Gabrielis Vidauij, Stanislai Grothi, Bernardi Iancouij, Blasij Pulchricampiani, Camilli Iasinij, Andreæ Sandomiriensis, Thomæ Secouij, Thomæ Rozanij, Valentini Brestens. Ignatij Felkel, Bernardi Pegasij, & eius qui felicissimis naturę incrementis, summo studio, artibus dicendi perpolitus & instructus sine armis piam tyrannidem in animis hominum exercet. Fratris Fabiani Bircouij S. Theol. Lectoris. Nostrum erit altipotentem Deū ex demisso pectore flagrantissimis precibus fatigare, qui stant, ne pręcipiti lapsu de statione decidant, & qui ad iustitiam erudiunt multos splendeāt in perpetuas ęternitates nec vnquam ignauię aut nequitia teterrimis sordibus imbuantur, & a maiorum splendore degenerent, fiantque nobilia portenta.

Ex his nonnulli monimenta doctrinæ suę perennitati consecrarunt aliqua quorum laurea ab aliis esto.

F.Leonardus S.Theol.Bacc.Biblia Latina in Polonicum idioma primus transtulit.

F.Valerianus S.Th.Lector.Flores aureos in Logicam. Cracou. impress.

F.Seuerinus ex Hebræo Christianus S.T.Mag.Tabul. Genealogia Christi ad Sixtum V.Pont. Max. Tabul. Summæ S. Thomæ Aquinatis ad Hieronymum Bernerium S.R.E. Cardinalem Asculanum ex ordine Prędicatorum assumptum.

De vita & miraculis S. Hyacinthi pro cuius Canonizatione vltimam apponebat manum,

Liber 4.ad Sigismundum Tertium Regem Polonię,Suetięq;.

Theatrum Concionatorum ad eundem Sereniss.Regem.

Super Monotesseron quatuor Euangelistarum amplissima decem volumina, parat,& Typis committit ad Illustrissimum D. Nicolaum Comorouiū,Comitē Arauiens.& Liptouien.Capitaneum Osciececiaen. &c.

F.Bartholomæus Præmislien.mag. Pręmit postillas Polonico idiomate, super Euangelia totius anni, de Tempore,& de Sanctis.

Item Cōciones integras super ead. Euang.Latino sermone,quas coram Sereniss.Rege Sigismundo Tertio,totq; viris Illustrissimis in Cathedrali Cracouiensi Ecclesia, dum Ecclesiasten agebat frequentes habuit. Dedit item libellū de Confraternitate nominis Dei ad Illustriss.D.Laurentium Goslicky Episcopum tunc Camenecen.nunc Posnauiensem.

F.Nicolaus Mosticen.mag.Tabulam censurarum Ecclesiasticarum.

Elementa ad S.Confessiones bis excusa.

Institutionum Logicalium lib.7.

Elementa ad vniuersam Aristoteleam speculatiuam philosophiam acutissima.

F.Melchior Mosticen.S.Th. mag. Epistolam dehortatoriam igneo spiritu plenam ad Bernardinum Ochinum.

F.Melchior Varacens. mag. Libellos duos Polonico idiomate de Confraternitatibus sanctissimi nominis Dei,& Rosarij.

F.Antonius Grodicius S.Theolog.Baccalau.lib. de vita & miraculis S. Hyacinthi Poloniæ.

F.Camillus Samboriens. mag. reliquit nonnullos commentarios in D. Thomam & Aristotelem doctissimos.

F.Hyacinthus Suscius S.Theol.mag.& Regens studij generalis Cracouien.necnon Ecclesiastes in Ecclesia SS. Virginis Cracou, sermones quos in æde principe Cracouien.& aliis dixit,de Tempore,& de Sanctis Latine.

Item postillas Polonico idiomate super Euangelia totius anni.

Apologiam pro sanctissimo Eucharistiæ Sacramento contra quendam Caluinianum.

Nos

Nos etiam præcoci calamo videlicet, nondum vigesimum octauum tūc prætergressi annum extrusimus Thesaurum laudum sanctissimæ Deiparæ super Canticum Salue Regina, 40. Conc. ad sanctissimum D. N. Papam Clementem Octauum, cui hunc Ferrariæ obtulimus.

Sertum gloriæ S. Hyacinthi Poloni ad Illustrissimum Alexandrum Perettum S. R. E. Cardinalem Regni Poloniæ protectorem, quod eidem Ferrariç dicauimus.

Flores aureos super Euangelia totius anni trinas Conciones super singula ad Illustrissimum Bernardum Macieiouium S. R. E. Cardinalem, Episcopum Cracouiensem.

Rosarium B. Virginis lib. 4. Polonicę, ad Illustrissimum D. Nicolaum Comorouium, Comitem Aracuens. & Liptouiens. Idem auctum & excusum ad Serenissimam Dominam Constantiam Austriacam, Reginam Poloniæ & Suetiæ, &c. anno 1606.

Trilogium B. Virginis pro singulis festiuitatibus ipsius tres Conciones.

Rosarium seu exercitia pietatis Christianæ. Sodalitatis Rosarij, ad Sereniss. Principem Ladislaum, Sigismundum, Sigismundi Tertij Poloniæ & Suetię Regis filium.

Thaumaturgus Polonus, seu de vita & miraculis S. Hyacinthi.

CAPVT XIII.

Res insigniores in Conuentu Cracouiensi Sanctissimæ Trinitatis.

SVB primum vrbis Cracouiensis ingressum illico se offert Ecclesia illa amplissima Sanctissimæ Trinitatis Matrix & origo cænobiorum prouinciç Poloniæ. Cuius limine calcato, vide & venerare antiquitatem eius maiestate & uenustate decenti illustrem. Altaria & iconas auro fulgentes non vulgari artificio fictas, & depictas. A parte læua ante gradus altissimi illius Sacelli in capella Sanctæ Catherinæ Senen. humi procumbens, exosculare sepulturā virginis illius odorifere castissimæ sororis Beatæ ad caput cuiusdā matronæ ex Illustrissima Tenciniorum familia locatam. Neque mihi transeas Sacellum S. Vincentij sepultura Illustrissimæ illius Barbarę Dambiniæ Castellanæ Cracouiensis matris fratrum nostrorum pientissimę, insigne, sed paululum subsistens, dicito illius manibus placidum vale. Hinc progressus inuise sacellum familię Illustrissimorum Ligezorum. Quiescit illic Ioannes Ligeza Palatinus Lanciciensis, Prominicensis prędiolo conuentui, pro perenni tempore sacrificio missę recitando, relicto. Quiescit & Przeslaus Nieuiarouius, nostris temporibus benefactorum facile princeps. Nullus eum ex fratribus ea de re petijt, nullus aut blanditijs aut seruili adulatione quę generosos animos infringit, demerebatur, sponte sua

acciperet: illis cunctantibus, & comperendinantibus, [illegible] tan-
tisper, donec ad acta publica castrensia secum iretur a fratribus. Apud quæ cum maxima animi exultatione libentissime omnibus suis facultatibus renunciauit. Non multo post vita functus, e pago Jodlouicensi succolantibus fratribus 1599. quasi vnus ex his qui in religionem iurauerũt, sepultus est. Dicto igitur munificentissimo nostro benefactori. Placidè quiescas vir Illustris & munificentia isthac tua singulari in fratres grati animi memores præstantissimè. Inde egressus, priusquam chori intima penetrabis, occurret tuis oculis Sanctissimum Rosarij oratorium olim trium Regum sacellum propter trium beatorum illorum fratrum frequenti populorum concursu celebre, repositorum. siue etiam propter Iconam Deiparæ Virginis ad instar S. Mariæ Maioris Romanæ, venusto penicillo effigiatam, proque archiconfraternitate Sanctissimi Rosarij. (cuius sodales non pauci numero suas illic diæcesim exoluunt de Beatissima Virgine preces.) a Sanctissimo D. N. fel. record. Papa Clemente octauo. cum Indulgentijs sacratam, miraculisque ingentibus illustrem. Indices tabellas istas argenteas & aureas Diuæ Virginis imagini appensas intuere, eiq; angelicum illud aue recedens persolue. Penetralia chori ingressus in hoc medio mausolæo requiescit B. Iuo. fundator olim Ecclesiæ Cracouiensis Ecclesię Præsul. quem Martinus prouincialis cum Vincentio Kielcensi. a Mutina translatum, suis fratrumque oculis perpetuo obiectum benefactorem hic esse voluerunt. Ne impurus tange, sed adora, libri enim isti grandiores quos hic vides superpositos, vna cum vestibus fratrum quas hic proiectas conspicis beatus iste, virtute occulta de intra manante quandoque in terram reijcit. At nescio, quomodo nobis chorum introeũtibus elapsæ sunt duæ illæ sepulturę insignes; altera quæ ad latus altaris Sanctæ Deiparę, illa ęnea fusilis Philippi Calimecchi Florentini ex cuius ore Ladislaus Poloniæ & Hungariæ Rex pendebat, cuiusque consilijs sua facta moderabatur. Altera Illustris. Myscouiorum Marchionum, nunc nũc magnificentissimo & fere regio sumptu. surgens sacellum. Resurrectionis illic diem præstolatur, Illustriss. Petrus Myscouius pręsul Cracouiensis. duos inter nepotes Petrum videlicet Palatinum Rauensem, & Ioannem Castellaneum Zarnouiensem sepultus. Ad chorum pone hoc S. Magdalenæ auratum altare regressus a læua parte, ecce te salutat Ioannes Zaborouius pręsul Chelmensis, cum pientissima illa, lectissimaque matre conuentus Catherina Bialuszina de Melstin, quę censu perpetuo chenodijs sacrarij, testudine choro minori inducta, alijsque innumeris beneficijs suam erga S. Hiacynthum testatam esse voluit animi promptitudinem. Sub hac nola signatitia pone sacrarium lapide pressa quiescit. Salutat & penes idem

sacrarium Lechus Niger Princeps Polonię, vna cum Serenissima Eufrosina Duce Osuiecimensi, retro hoc celsum presbyterium totque Illustrisimis Tecinijs quorum hęc exigua mediastina ara est. & cũ Ecclesiæ Cracouien. Coepiscopus. F. Dominico, Paulo, Iacobo, Mariano, quibus æternam requiem precare. Tabernaculum hoc argenteum deauratum, gestatorium diuinissimi Sacramenti quinquaginta argenti pondo excelsum, opera singulari, fere in tota Europa præcipuum, patrimonium, est conflatum Iacobi Bydgoszeziensis prouincialis Poloniæ. Particula hæc viuificæ crucis auro inclusa, donarium est Illustrissimorum Comitum Tenciniorum, spina hęc coronæ Dominicæ quam argento chrystalloque tectam adoras, munus est illustris Bialusinæ, musicum hoc maius organum in tota Polonia celeberrimum opus est F. Dominici Malochouij suffraganei Cracouiensis. Non tibi cætera pando, ad angiportum pergo. Crucifixi Christi hæc religiosissima imago verbalis est, familiarisque olim Stanislao Kokoczka, qui ad eius latus dextrum procumbit. Hæc angiportus pene non examinauit integerrimum illum F. Fęlicem Syradiensem prouincialem spectris mirificis Sanctorum. Quo enim tempore fratres (non ita pridem hoc sibi attigisse memorabat ille senex) recreationi vacabant, ille ac alter Iob pro filijs vota soluebat. hic prioris officio defungẽs, & illico hæc angiportus lumine corusce tota splendet. Apparet Sanctus quidam, pedum, minabundus gestans, huic alij duo, alter religionis habitu, alter pontificio ornatu adgeniculantes, & quasi veniam pro quopiam postulantes, Rigescit felix, absque insequentibus extemplo anhelus se proripit ad refectorium. Quo illapsus, repentinoque perterritus, fit extra se. Dum ad se redit visum fratribus narrat, eosque modestiæ, religiosique officij seuerè monet. Iuonis, Hiacynthi, & Viti Beati illi manes putabantur esse. quorum ea est prouidentia de hoc cœnobio, fere perennis, nemine vt patiantur secreto facinoris quippiã patrantem, impune esse. Illico indicijs in opinis produnt Irregularem quempiam, uique improbis inuisa & inuisibili e conuentu protrudunt malè in probrum religionis olentem. Sed & sæculares sceleribus aliquibus obnoxios, sæpo sæpius cœlestibus visis, vel dehortatur a flagitijs, vel eis si non resipiscunt, omnino pęnas portendit. Argumento esse potest *Paulus* ille Cracouiẽsis antistes, ob scelera notus apud Cromerum *antiquitatem* ... que. Nam cum Cracouiæ (inquit Cromerus) apud *Dominicanos fratres* commoraretur, morabatur autem ferè assid... *...adam die cęlitus* ... pitus esse fertur, huiusmodi verbis. Væ ... *...ope. Melius* ... actum esset, si natus non fuisses. Atqu... nibus tunc eum circumstantibu... per quietem vidisse dicitur, ... humana voce exclamante... ... occidisti. Hoc quoque cum... ...ani, factus fertur sce... ...conueni- ...modo com- ...tissimum

singularem fauorem & influentem Numinis, rebus in aduersis semper sentire obseruatum est a P. illo Felice magistro Priore, atque alijs curiosis. Eius tempore pauperie tanta quandoque premebatur Conuentus, vt in penuaria camera vix soli parietes consisterent, nec quidquam esset, quod fratribus fame squallentibus, prçter panem marcidum apponeretur. Cultui diuino (monebat ille) iugiter vacare. Sic nos visitauit, sicut eũ colimus, vel colemus. Iubet signare nullam Refectorij, singulis addubitantibus de prouidentia Diuina. Ecce subito mensis stratus, sed vacuis cibaria à benefactoribus apponuntur, & cellæ penuariæ omni re vsuaria, effluunt. Sed & in afflictis illis temporibus quibus Lutherus pestilens virus in Sarmatiam efflauerat, vnicum fuit, quod viros sanctissimos & eruditione prę stantissimos, tanquam strenuos milites ex equo Troiano, illi obiecit, & mucrones aduersariorum vmbone verbi Dei fortissimè retudit. Dulces & honoratæ sanctorum exuuiæ, quibus hęc Angiportus scatet, sanctis & Limonis, Benedicti, Boguslai, Hieronymi, Ioannis, Zegocij, Floriani, Vincentij Ludolphi, & aliorum innumerabilium hic a nostris aspectibus reconditæ id meruerunt. Effecit & vbertas Academię & soli Cracouiensis, quę vt elegantia morum, sic & splendore litterarum, facile cęteras anteit regiones Sarmatiæ & Ciuitates. In alijs prouincijs vix simile elogium posset sine inuidia proferri, in Polonia certè absq; inuidia omnes Ciuitates submissis fascibus Academię & Cracouię deferunt imperium. Quippè existimant absque ea tenebras ignorantiæ & squallorem barbariei non difficile omnia occupaturum esse. Itaque si aliquid elegantioris litteraturæ in aliquo conspiciunt Cracouiæ illum vulgo studuisse aiunt. nec quemquam solidam aliquam sapientiam habere pertendunt, qui nunquam Academiam Cracouiensem viderit. Scilicet & Polonia habet suam Lutetiam, & Salmanticam & Athenas, vnicam Academiam Cracouiensem. Fratres igitur hi, quorum centenariam cohortem Religiosam vides. redolent virtutem & bonitatem illius soli, & non difficulter, in varias ingeniorum & eruditionis fruges exuberant, quas deinde in cęteras Regni plagas effundunt. Quod verò palmarium puto esse, sapientiam sine inuidia communicat, & vt de Bononia dicitur, illam esse Matrem studiorum, sic de Cracouia dici solet. Pauperum esse Matrem. Vix aliquod oppidum in vniuerso Regno inuenitur quod Alumnum suum in ea non nutriat, quem ea spe in vrbem misit, vt bonis litteris & moribus instructus. suis oppidanis honori & vtilitati esse possit. Aemulatur communem patriæ sensum, & hoc cœnobium, & fratres ex omnibus Conuentibus, in quibus aliqua bona indoles renidet, libentissimè & liberalissimè in sinu suo fouet. Hoc est seminarium verbi Dei pręconum, virorum denique eruditissimorum, quos orbis Sarmaticus demiratur. Sed & Bononię filiam; studium, hoc Athenarum generale nos vulgo vocamus suspice. Amarunt semper Cęnobitę hi bonas litteras, pręstantissimus quisque ex prouincia,
Regen-

Regentis, Baccalaurei, Magister studentium, cursoris, Biblici & artium olim, nunc Lectoris moralis & philosophię hic pensa explicabat. Nomina eorum in Actis, fama in admiratione omnium Bibliothecam quoque in uastissimo dormitorij corpore perlustra. Mineruę domicilium esse putabis tanta librorum lectissimorum copia referta est. Retulit in eam non contemnendos neque paucos, is qui eam auxit pater Melchior Mosticensis magister, retulerunt & alij, ossa ex proprijs faucibus sibi erepta, posse, Reuerendus qui nunc prouincię pręest Albertus Sęcouius S.Th. Magist. selectissimos Baronij aliosque insignes tomos. F.Fabianus Bircouius Sac. Theol. Lector, & Ecclesiastes, F. Nicolaus Mosticensis & frater Hyacinthus Suscius magistri, & quadam alius S.Th. mag. quadraginta supra centum Codices in eam retulit. Tantopere illos delectabat pœnu hoc sapientię, varia suppellectili libraria ornatissimum videre. Ab Ecclesia recedens aspice Stanislai Zauacij Pici cognomine, philosophię ac Medicinę sua ętate facilę Principis, viri de nostro ordine meritissimi, parietenus fixum epitaphium & in vestibulo sacellum amoris erga Ecclesiam hanc argumentum elegantissimum triginta & amplius annos, fratres afflictos egrimonijs frequentibus consilio medico iuuabat. Si quando honor ordinis nostri ageretur, liberrima dictione aduersarios percellebat. Censumque perpetuum pro votiuo sacro recitando semel in hebdomade Conuentui reliquit.

Domus S.Aegidij sub colle arcis Cracouiensis sita, donarium est, cum emolumentis annexis generosi D.Fęlicis Czersky iudicis Cracouiensis, & Illustrissimorum Comitum Tenciniorū ex approbatione Gregorij XIIII. Pontificis Maximi, quotidiano sacro deuota.

CAPVT XIIII.

Itinerarium seu Scitu & visu præclariora in Conuentibus alijs prouinciæ Poloniæ Ordinis Prædicatorum.

CONVENTV Cracouiensi lustrato, si te cupido viscendi alios Conuentus prouinciæ intendit Lublinensem conuentum S.Stanislai accede. Ecclesia illa ornatissima, præter alias insignes notas, sancti sanctorum Iesu Christi domini nostri & vnici redemptoris salutiferum, & viuificum Crucis lignum habet. Asserit autor Archæorum catedralis Cracouiensis Ecclesię, tam nobile & magnum frustum illius sanctæ arboris, in templo. S. Stanislai (hoc enim nomine Ecclesia nostra nuncupatur) existere, vt nec Romę, nec Hierosolymis, nec Constantinopoli, nec Parisijs, nec Aquisgrani, nec vspiam terrarum, simile in magnitudine possit hoc tempore inueniri. Multorum languores sanatos esse de hoc ligno per fidē admoto compertissimum

pertissimum

pertissimum est. Incendium etiam quod non ita pridem Lublinensia suburbia deuastabat circumgestatione sancti ligni extinctum cum væsanientibus flammis obiectum esset narrant illi qui viderunt. Cœnobium hoc & Ecclesię omnia decora in cineres versa in eam quam nunc vides speciosissimam formam a cineribus & ruderibus ipsis suscitauit magnis laboribus F. Albertus Secouius S.Th.Mag. ex eleemosinis piorum. Bibliotecam libris selectissimis instruxit R. P. Matthias Bechius Præpositus Canonicus Sandomiriensis. Hinc discedens Seinensem S.Hiacynthi in Lituania vitæ. Noua est illa plantago familiæ Grozinsciorum. Placet originem eius breuiter perstringere Illustris & Magnificus Georgius Grodzinscius a puero pro more gentis bellis innutritus moribus candidissimus, sed vt militia fert, non adeo in modestiam fidei Catholicæ cõpositus erat. Is cum ad prouectam ętatem venire cæpisset, de mutatione vitæ serio cogitare cæpit. Sacerdotes quærere. cum illis tanquam Dei ministris de officijs vitæ Christianæ verba facere, omnia denique agere, quasi iam mors præ foribus instaret, & aurem pulsaret, Vasa collige Grodzini, iam venio referebat ipse se virum quendam vidisse habitu religionis Prædicatoriæ indutum, augustiore, forma quam homines cæteri esse solent, qui iuberet mandaretque Grodzini Vilnam abi & Sancti Spiritus ædem quære, illinc summe tales Sacerdotes, qualem me vides, hoc dicto disparuit. Venit ille Vilnam, fratres Prędicatores sibi nunquam visos, in æde Spiritus Sancti quærit, inuenit, ad acta publica tribunalis magni Ducatus Lituanię, omnes fortunas suas illis cõsignat, in holocaustum & odorem suauitatis Domino Deo suo. In squalidis illis locis, & barbarie antiqua adhuc horrescentibus nihil melius aut salubrius excogitari poterat, quam vt semine verbi Dei conserentur illæ gentes, quæ ob inopiam Sacerdotum, adhuc in tenebris ignorantiæ sunt, & vix de Ecclesia audierunt. Seinam accolæ vocant oppidum illud, quod fratribus dedit Grodzinscius in lignea pronunt S.Georgij ęde post modum sepultus.

Vilnensis quoque S.Spiritus ex Ecclesiæ ornatu & cultu Illustri; Rosarij præcipua in illa ciuitate deuotione & ex numerosissimo cætu eiusdem sodalium splendore: argenteis & aureis ad altaris & sacerdotum fulgorem & vsum clenodijs & vasis musico organo ingentis magnitudinis atque artificij elegantissimi, Bibliotheca innumeris libris instructa, celebratur.

Varsauiensis etiam S.Hiacynthi nunc nunc consurgens nouella plantatio prima sub inuocatione S.Hiacynthi tutelaris in Regno ex munific. piorum Ecclesia. Icona Beatissimę Virginis ad instar S. Marię Maioris de Vrbe, maximę deuotionis & venustatis: Deinde altera S. Hiacynthi multis miraculis clara (donarium hęc est Gregorij Badouij ciuis Vvarsauiensis.) Inter quæ miracula innumerabilia nuper naufragio obrutus quidam, luci restitutus est. Puerulus quoque sartoris cuiusdam febre extinctus ad vitam reuocatus est. vterque anno. 1605. Tabernaculo quoque argenteo

ingentis ponderis, vulgo dicto Monstrantia primo in prouincia post Cracouiense & Cõfraternitatis sanctissimi Rosarij præcipuo ornatu, frequentiaque innumerabili Nobilium & Ciuium non sine æmulatione insignis. Chrisostomus Szimanouskij vir Magnificus, cum videret pios conatus fratrum, domicilium hoc in loco Comitijs totius Regni nobilissimo erigentium. Zelo pietatis incensus, Pagum suum sirocum Ecclesiæ & Conuentui perpetuo inscripsit donauitq; ablegatis omnibus suis consanguineis successoribus. Domine Deus æterne retributor redde pro temporanea hæreditate perennem, viro de isto Conuentu tuo meritissimo.

Varacensis autem S. Stanislai Conuentus sepultura serenissimorũ Ducum Masouiæ celebris habetur.

Plocensis sancti Dominici. Is cuius fratres olim iustitiæ, veritatis, Ecclesiasticæque libertatis intrepidi assertores, suo licet fundatori, Conrado Duci Masouiorum sese strenuè, pro nece B. Ioannis Czaplæ Vladislauiensis & Plocensis scolastici. Ducalis Cancellarij opposuerunt, crimenque eius qua par est seueritate eleuarunt, scilicet non panibus beneficijsque receptis guttur veritatis tubam pręfocatum habentes. Læuissima coniectura Conradus, Ioannem Canonicum quasi rerum parricidij coniurationisque caput, inque vincula conijcit, atque subiectum quęstionibus in patibulum agit. Eius cadauer Dominicani fratres (quos Ploscum Conradus ante annos aliquot condito eis Monasterio induxerat) de Cruce deposuerunt, & vt Ioseph quondam Christi, sic isti Ioannis innocenter occisi funus Christiano ritu honorificè procurarunt. Agathia Conradi vxor, mariti furore suffragata, erutũ ex monumento Ioannem, & in plaustro duobus bobus contumeliæ causa vectum, noua furca ad id, ex tempore ad ędem, atque monasterium Dominicanorum, ex aduerso Basilicę erecta, iterum appendi iussit. Nec tamen deterriti sunt fratres Dominicani quin iterum Martino Priore iubente id deponerent, atque maiori quã antea honore sepelirent. Putas quales se pro Concionibus in hoc scelus impium gerebant, qui nil Principum suorum fauorem veriti funus sic frequenter curabant? Eorum Concionibus exitus Petrus Archiepiscopus Plocensi Diœcesi sacris interdixit Louicienseque satis amplissimum ditissimumque territorium, cum non ignobili oppido, (primaria nunc sedes est Archiepiscoporum Gnesnensium) suę ditioni ex prodiga Conradi satisfactione adiunxit. Cœnobium hoc tabernaculo sanctissimi sacramenti gestatorio. Monstrantium vulgus vocant pręclaro artificio ex fusili argento magnificè facto, deinde sepultura aliquot Ducum Masouiæ, pręsertim verò Conradi fundatoris in ore est omnium Illustrissimus D. Laurentius Goslicius Posnaniensis Episcopus Prouinciæ pater defensor & libertatis religiosorum vindex Bibliothecam suam, multo auro æstimatam Conuentus istius esse propriam voluit.

Cromer li. 8. Io. Dlugoss.

Plocensis sanctissimæ Trinitatis domus, in qua Alexandra Masouiæ

Ducissa eius restauratrix quieuit, anno Domini 1434.

Torunensis S. Nicolai Clenodijs pretiosis ex argento puro ingenti pondere & arte non vulgari factis effulget, donaria sunt pietatis Christianæ præsertim vero Cruciferorum Teutonicorum militum.

Gedenensis sancti Nicolai, nemini in Sarmatia, propter multitudinem olim fratrum (plusquam centum alebat, ex censu perpetuo, viritim ex omnibus & singulis tam publicis quam priuatis domibus Gedanensium soluto) ædificiorumq; magnificentiam secunda. Sunt qui asserant, mare Baltheum olim Culmensem Ciuitatem emporium insigne tunc Aquilonis totius alluens insulam perenni mutatione exeruisse eam quæ nunc Gedanensis Ciuitatis vastissimæ propter recessum maris longissimum latifundium est. Ea sub annum 1227. a piscatoribus tantum habitata a Suentopelco Duce Pomeraniæ adscripta est fratribus Prędicatoribus. Decursu temporis recurrente a Culma mari Baltheo, infraq; hos qui nunc sunt, terminos se concludente area quæ prius inclusa fuit frequens esse accolis cępit, tum propter fratrum Religiosam conuersationem, cultumq; diuinum auctum, tum propter commercia mercimoniorum ex transmarinis Regnis vecta ad ea, & hinc euecta. Non grauatum fratres Prędicatores concessere locum sibi ad scriptum aduenis modo ex domibus publicis priuatisque in solo Cœnobij excitatis, censum vnusquisque per suas familias Conuentui penderent. Pari pietate, qua iure emphyteutico concessa est Gedanensibus area, ex eadem a singulis ferijs sextis, vnius vocabant Scoti soluebatur census, donec infęlici anno 1526. hæresi Lutherana Ciues imbuerentur. Pepulerunt tunc a Conuentu fratres suos beneficos, per summam iniuriam bachantes hęretici Ciues. Nihil nisi vitam secum efferentibus miseris fratribus, in omnia phanatici desæuierunt. Suppellectilem copiosam sacrarij argentea & aurea vasa, clenodia summi pretij, sacra paramenta ex senatus impij consulto quin & priuilegia, munimenta Monasterij sacrilegis manibus ablata in commune prętorij ęrariũ retulerunt. eoque censu annuo fratres non multo post a Sigismundo Primo Rege Polonię Conuentui restitutos priuauerunt. Fratribus sua repetentibus semper animis irritabantur hęretici Ciues, subinde occasiones aucupabantur, iterum eos statione eijciendi. Prolata est anno 1564. quo peste grassante P. F. Daniel prior cum cęteris fratribus Conuentus interierunt. Illicò Senatus iterum in Monasterium inuolat, illudque occupat, donec ad supplicationes patrum Melchioris Mosticensis, & Hieronymi Cirani per Illustres Regię Maiestatis Sigismundi Augusti Commissarios, Ioannem Kostka Castellanum Gedanensem, Georgium Ostrouiciũ, Vicecamerarium Margeburgensem, Gasparum Laski Abbatem Oliuensem. iussu edictoque Regio, ęgrè, sed non integrè fratribus restitueretur, anno Domini 1567. die 23. Augusti. Quo speciosior tertio, se illis obtulit occasio furendi in Cœnobium, eo magis vesana temulentia ferina sę-

uiciæ

uiciæ assumpta in Conuentum & fratres tumultuati sunt, anno 1576. quo tempore contra datam Regibus Poloniæ fidem Stephano Primo Regi, Regnoque vniuerso perfidi rebellarunt. Cum primum ad eos Nuncius detulisset, quia Stephanus Rex ditionis Gedanensis Zulanam ferro igneque popularetur, extemplo stipendiarium militem suum in Conuentum truserunt. Quę licentia est militis mercenarij hęresi pestifera in omne scelus instructi? malo suo edocti experti que sunt fratres, & inquilini Conuentus. Nam die 26. Septembris, furore perciti in Monasterium irruentes fratres qui supererant alios percutiunt, alios in ergastulum vinctos conijciunt, nemine prohibente omnia vsualia diripiunt. Nec contenti (sic scriptum posteritati reliquit Mosticensis) istis rebus, sed Ecclesiã locum Deo dicatum cum rabie Scythica intrantes, spinam coronę Dominicę, insigne Clenodium prophanauerunt, imagines sacras deiecerunt, altaria euerterunt, cæteram suppellectilem sacrarij, quę priori furori supererat, Clenodia, sacras vestes, priuilegia Conuentus & omnem Ecclesię ornatum abstulerunt, inque vsus prophanos conuerterunt. Diuinissimo etiam Eucharistiæ sacramento infandi non pepercerunt, illud e pixide argentea in terram proijcientes, pedibus spurcissimis calcarunt, pars in Cõuentu Bibliothecam refertissimam, vetustissimis, ijsque optimis auctoribus vastarunt, librosq; partim dilacerauerunt, partim exusserunt. Neq; destiterunt, donec apertam diuini numinis vindictam oculis suis obiectam manifestè viderent. Quidam ad Crucifixi imaginem quę perstat adhuc in medio Ecclesię, admota scala ascendit, in securi & ascia demoliturus eam, super trabem, cui stipes crucis inhęrebat sistens, semel & secundo asciam vibrat, lignumque Crucis leuiter scindit. Tertiò eleuat manum, ictumq; grauiorem dare arbori nitebatur, & ecce vi, impetuque quodam inuiso, licet firmiter sese teneret, omnibus inspectãtibus in terram proturbatur, inque momento horę ceruicibus cruribusque fractis expirat, frustra eum cęteris iuuantibus, fugientemque ad inferos animam in exanimi cadauere quęrentibus. Molestè eam rebellionem furoremque ferebat Rex Stephanus, quamobrem cum ciuitate potitus esset, rebellesque hęreticos sua seruitute compescuisset. Religioni Conuentum restituere, graui edicto pręcepit. Restitutum est Monasterium fratribus, altero post anno, quo pulsi erant, cura P.F. Melchioris Mosticensis. Postliminio regressi fratres ad Conuentum omnia infesta repererunt. Ecclesiam deuastatam, imagines sectas, & semiustas, altaria euersa, fores omnes effractas, suppellectilem vniuersam sacrarij & domus directam, Ciues adhuc minas, cędesque spirantes, quo se alerent, quo tegerentur non inueniebant, Indoluit eorum vices Illustrissimus Antistes tunc Vladislauiensis. Stanislaus ille Carnconius, vidit & ouiculas suas Gedanenses hęresi pestifera contaminatas, & de eis ad caulas Ecclesiæ reducendis cogitauit. In partem igitur curarum suarum, fratres S. Dominici, (qui soli Gedani ex Clero remanserunt restituti,)

tuit,) vocauit vt officium parochorum qui ab ouibus illa tempestate expulsi fuerant, susciperent, instanter postulauit & voluit. Ne cum periculo vitæ ostiatim de quotidiano victu emendicando essent solliciti, ex redditibus Episcopatus sui tunc Vladislauiensis censum (præbendam vulgò vocant) 500. circiter florenorum inscripsit, & cum zelo successores suos omnes adhortatus est, vt tam sancto instituto facerent satis, nisi omnino perire fidem Catholicam apud Gedanenses malint. Iudæque marsupium, quam animas sanguine Iesu Christi redemptas magis deligerent.

In Vita Pij V. Pont. li 5. cap. 11.

Labores quos fecerunt fratres prouinciæ Poloniæ in eadem Ciuitate, non fuerunt obscuri, exteris quoque nationibus. Ita de illis Gabutius Nouarrien. Interea, ait, vbique ferme gentium, Pij Quinti Pontificis opera, sanctę religionis cultus renouabatur egregiè. In primis vero Dantisci, quæ celeberrima Prussiæ Ciuitas est, maximisq; mercimoniorum cōmercijs, inter omnes Europęas vrbes insignis. Erat in ea Ciuitate, Catholicæ veritatis lumen ita extinctum, vt omni Ecclesiastico ordine iam sublato, nullum fieret sanctę missę sacrificium, nullæ sacrę Conciones a Catholicis vnquā haberētur, omnia deniq; Lutherana peste, alijsq; pessimis deprauatæ religionis erroribus referta miserandum in modum interibant. Verum huius Pontificis ope, Dominicanę familię fratribus templum, cęnobiumque suum ibi restitutum est, quæ ędificia & amplitudine, & opere pręclara, etiamnum extabant militum hospitio, ac pręsidijs exposita. Qua restitutione facta, plurimi concionatores egregij, alijque præterea eius ordinis Sacerdotes eo missi sunt. Qui sacris faciundis, tantoque illorum populorum concursu atque frequentia, quanta explicari vix potest, Concionibus habendis, eas gentes ad fidem Catholicam reduxerunt, Pontificijs tum precum, tum pecuniarum (quas Carncouio Episcopo imposuerat) subsidijs adiuti. Exinde qui eas regiones omnes ad illorum, quos ad sanitatem reductum iri spes erat, commoditatem, ingentem Sacerdotum numerum, decreuit, cum potestate, illos, modo ad saniora redirent consilia, a crimine hæreseos absoluendi, ex quo æternæ salutis, admirabiles fructus sunt consecuti.

P. F. Seuerinus Mag. inter alios erat Ecclesiastes.

Syradiensis S. Stanislai olim vastatus a Cruciferis nunc operis Reuerēdi P. F. Felicis Syradiensis Magistri & olim Prouincialis, necnon R. P. F. Martini Nepelscij Magistri & prioris eiusdem restauratus. Narrat Miechouius, anno 1331. dum hi Cruciferi Regulares Irregulares Poloniam incursione præopina popularentur, Syradiam quoque ingressi cuncta abripiebant. Tunc Nicolaus prior in Monasterio Syradiensi ordinis Prædicatorum, prouolutis genibus Hermannum Commendatorem Elbingensem precatus est, cuius notitiam bonam, cum esset in Conuentu Elbingensi contraxerat, vt a spolio & incendio Monasterij eorum abstineret. Qui superbè respōdens in vulgari Prutenito, se non intelligere ait; Vnde cum alijs in Monasterium irruit, & calices, Cruces, & ornamenta, fortunas

nas diuerſorum hominum, illic cum bonis ſuis cauſa conſeruationis fugientium abſtulerunt. Monachos cappis, homines vero vtriuſque ſexus indumentis vſque ad extremam denudationem exerentes. Auctus eſt aliquibus cenſibus hic Conuentus, ſtudio & labore, eiuſdem R. P. F. Felicis Magiſtri Syradienſis, non ita pridem vigilantiſſimi Prouincialis. Trium Dudum Cuiauienſium illic eſſe memorantur ſepulturæ.

Poſnanienſis S. Dominici munificentia Illuſtriſsimus & Reuerendiſſ. D.D. Ioannis Comitis a Rozdrazouu. Epiſcopi Margaritenſis & ſuffraganei Vladislauienſis (quos ille honores quoties ergo iam abdicauit) recreatus proque ſtudio litterario, triumque lectorum prouiſione cenſu annuo dotatus Icona D. Hiacynthi, apud quam miranda miraculorum opifex in dies, pro deuotione populi operatur, nec non Sanctiſſimi Roſarij cultu præcipuo inſignis. Sub annum domini 1597. ferunt, vartę pręterfluentis vortice, merſum puerum pręfocatumque, votis Diuo Hiacyntho nuncupatis, ad eius aram vitæ redditum eſſe. Ex eius quoque Eccleſiæ eſt illud Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſia corporis Chriſti Poſnanienſis, religioſa deuotione cultum. Sacram hoſtiam Iudaico ore exceperat mulier quędam Iudæis leui pretio vendiderat: hanc illi perfidi Theomachi, in proximam cellam vinariam inferunt, ſuperque menſam exponunt, pugionibus cultris, & gladijs, pro ſcelus, punctim fodiunt. Emanat inde ex vulneribus precioſus viuificus cruor. Iudęi indicio ſanguinis proditi, flammis exuruntur. Sacratę autem Euchariſtię celebris Eccleſia a Ladislao Rege pro Carmelitanis excitatur. *Miechouius & Cromerus.*

Vvratislauienſis S. Adalberti ędificiorum magnitudine inſignis conuentus B. Ceslai. B. Henrici, & B. Ioannis inquiſitoris ſepultura celebris.

Opauienſis Ducum Opauienſium repoſitoria monumenta habet.

Pręmislienſis quoque Beatiſſimę Virginis Eccleſia, religioſiſſima deuotione illius populi, mirum eſt, quam enixè colatur conuentus ille ignibus exuſtus, laboribus P. F. Antonij Grodicij. S. Th. Bacc. & aliorum de conuentu Cracouienſi patrum a fundamentis reædificatus eſt.

Samborienſis quoque opera eorundem fratrum e conuentu Cracouienſi, ſumptibus a benefactoribus præcipuè vero ab Illuſtriſſimo D. Georgio Mniſzek Palatino Sandomirienſi per eoſdem conquiſitis conſurgit eruderibus, vt & Eccleſia Luceorienſis, & Vlodimirienſis per alios fratres filios prouincię Poloniæ. illa per P. F. Auguſtinum de conuētu Lublinenſi, hæc per P. F. Gabrielem Zauiesko de conuentu Præmislienſi, qui & congregationis nouæ in Ruſsia primus Vicarius generalis præfectus erat, ex prouincia Poloniæ aſſumptus ad idem officium, & per P. F. Ludouicum de conuentu Cracouienſi.

CA-

CAPVT XV.

Numerus fratrum & prælectionum in Conuentibus prouinciæ Poloniæ.

PORRO si numerare pergis fratrum cętum qui in conuentibus prouinciæ Poloniæ partim ex reditibus, partim ex diaria pietate populorum aluntur, hunc cum numero prælectionum conijce ex ista tabella.

	Frat.	Lect.
Cracouiensis Sãctisimę Trinitatis.	100	5
Pro Ecclesia & domo S. Aegidij ex eis deligun tur	2	
Posnaniensis	60	3
Lublinensis	60	2
Vilnensis Sancti Spritus	60	2
Plocensis S. Dominici	36	2
Plocensis Sanctiss. Trinitatis domus	2	
Sandomiriensis S. Iacobi extra muros	36	1
S. Marię Magdalenæ Domus ibidem	4	
Varsauiẽsis S. Hiacynthi.	36	1
Præmisliensis Sanctiss. Virginis	30	1
Petricouiensis Sanctę Dorotheę	24	1
Louiciensis Sanctiss. Trinitatis	24	1
Ianouiensis	30	1
Luceoriensis	30	1
Brestensis	20	1
Siradiensis	30	1
Samboriensis	20	1
Torunensis	20	1

	Frat.	Lect.
Varacensis	16	1
Costensis	16	1
Bochnensis	16	1
Belzensis	16	1
Sochaczouiensis	16	1
Volodimiriensis	12	
Ratiboriensis	12	
Osuiecimensis	12	
Lanciciensis	12	
Smigrodensis	12	
Snenensis	10	
Culmensis	10	
Opauiensis	10	
Opatouicensis	10	
Hrodlensis	10	
Hrubiesouiensis locus	10	
Szredensis locus	6	
Merecensis	12	
Vuratislauiensis.		
Opoliensis.		
Glogouiensis.		
Suidnicensis.		
Dersouiensis Sanctiss. Virginis.		
Colomiensis.		
Subcamiensis.		
Smotricensis.		
Trebhoulensis.		

CAPVT XVI.

Priuilegia quædam peculiaria vniuersæ Prouinciæ Poloniæ a sede Apostolica concessa.

Primum priuilegium pro celebratione Capitulorum prouincialium prouinciæ Poloniæ.

CLEMENS PAPA SEPTIMVS.

DILECTI fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cum dudum felicis recordationis Bonifacius Papa octauus prædeceßor noster, omnibus Christi fidelibus, vere pœnitentibus, & confessis, qui quotiescunque & vbicunque Capitulum prouinciale, per Priores & Fratres vestri ordinis Prædicatorum celebraretur. Ecclesiam apud quam Capitulum ipsum pro tempore celebrari contingeret tempore celebrationis illius a primis vesperis diei, quo illud celebrari incboaretur, vsque ad octo dies, inclusiuè immediate sequentes, deuotè visitarent, & ad Ecclesię conseruationem, ac fratrum, & priorum Prędicatorum substentationem manus adiutrices porrigerent. Nec non prioribus & fratribus, qui huiusmodi capitulo intereßent, illam indulgentiam & remissionem peccatorum, quam visitantes Ecclesiam B. Mariæ de Portiunculæ alias de Angelis extra muros Asissinates primo & secundo diebus Augusti, quomolibet consequebantur, per suas litteras concesserit. Ac Præsidenti huiusmodi Capituli, qui pro tempore foret, vt quatuor fratres idoneos presbyteros dicti ordinis professores in confessores, qui confessiones quarumcunque personarum Ecclesiam prędictam causa huiusmodi Indulgentię consequendæ accedentium per ipsos octo dies duntaxat audire, & confessionibus ipsis diligenter auditis eisdem personis pro commissis, nisi forsan talia forent, propter quæ sedes Apostolica eßet merito consulenda, absolutionem impendere, & pœnitentiam salutarem iniungere valerent, eligere & deputare possint Diœcesani loci, & cuiusuis licentia alterius super eo minimè requisita indulserit prout in eisdem litteris plenius continetur. Et sicut nobis exponi fecistis quatuor confessores ad confessiones Christi fidelium pro dicta Indulgentia consequenda confluentium audiendas non suppetunt. Ac vos tempore celebrationis vestri Capituli Prouincialis prouinciæ vestrę Polonię, iuxta morem dicti ordinis, vnam solemnem & deuotam processionem cum delatione Sacrosanctæ Eucharistię Sacramenti, vsque ad maiorem seu aliam principalem Ecclesiam ciuitatis, seu loci, in quo illud celebratur, facere consueueritis. Et dilecti filij prior & fratres domus Cracouiensis, dicti Ordinis quibus vt festum quondam Hiacynthi, qui miraculis claruit, & cuius corpus in eorum Ecclesia requiescit, annis singulis certa die celebrare possint. Apostolica auctoritate indultum extitit.

In

In festo huiusmodi similiter processionem cum delatione eiusdem corporis celebrare consueuerint, & de concessione Apostolica, cuius vigore processionem prædictam, tempore celebrationis Capituli prouincialis huiusmodi celebratis docere non possitis. Ac propterea cupiatis id, ac etiam vt apud omnes domos & Ecclesias ordinis & prouinciæ prædictorum similem quæ apud dictam domum Cracouiensem celebratur in eodem festo Hiacynthi celebrare poßitis, indulgere. Nos, qui pia vota, pij patris affectione libenter prosequimur fidelium prædictorum deuotionem, feruentius inualescere, & illorum animarum saluti fructuosus consulere volentes vestris in hac parte supplicationibus inclinati Præsidenti pro tempore existenti vestri prouincialis capituli, tempore celebrationis illius, non solum quatuor, sed etiam alios octo, sicque duodecim fratres presbyteros eiusdem Ordinis profeßores, in confeßores, qui Christi fidelium prædictorum dictis octo diebus durantibus confessiones audire, & eis pro commissis absolutionem impendere, ac pœnitentiam salutarem iniungere possint, eligere, & deputare. Nec non de cætero tempore celebrationis capituli prouincialis huiusmodi processionem cum delatione dicti Sacramenti, prout consueuistis celebrare, nec non tam in eiusdem B. Hiacynthi quam etiam in S. Antonini nuper canonizati festis diebus in omnibus domibus & Ecclesiis vestris prouinciæ prædictæ processionem cum delatione Sacramenti huiusmodi, sicut in alijs omnibus festis Sanctorum vestri ordinis facere consueuistis, solemniter facere, & celebrare, & licitè valeatis. Quibusuis Apostolicis ac etiam prouincialibus synodalibus Concilijs editis generalibus vel specialibus, constitutionibus & ordinationibus cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus autoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus & pariter indulgemus.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 23. Iunij. 1530. Pontificatus nostri anno septimo.

Euangelista.

Pri-

Priuilegium Secundum.

Indulgentiæ pro celebratione Capitulorum prouincialium prouinciç Poloniç.

GREGORIVS PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

DESIDERANTES *salutem animarum cunctorum Christi fidelium, ea libenter concedimus, per quæ ipsi Christi fideles, salutem ipsam, & conscientiæ suæ pacem & tranquillitatem consequi valeant. Cum itaque sicut accepimus Capitulum prouincialem priorum & fratrum Ordinis Prædicatorum prouinciæ Poloniæ de triennio in triennium, celebrari consueuerit, & in vno ex octo diebus per quos dictum capitulum durat, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum processionaliter deferatur, maximusque ad dictum capitulum vtriusque sexus Christi fidelium concursus habeatur, De omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, ac supplicationibus dilecti filij Melchioris prioris prouincialis Ordinis & prouinciæ huiusmodi hac in parte inclinati, omnibus & singulis, vtriusque sexus Christi fidelibus, verè pęnitentibus & confessis, qui quotiescunque & vbicunque capitulum prouinciale, per dictos priores & fratres celebrabitur, Ecclesiam apud quam capitulum ipsum pro tempore celebrari contigerit, tempore celebrationis illius, a primis vesperis diei quo illud celebrari inchoabitur vsque ad octo dies inclusiuè, immediatè sequentes deuotè visitauerint, & pias inibi preces ad Deum pro hæresum extirpatione, & alijs, pro vt vnicuique suggeret deuotio, effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem, Apostolica autoritate tenore præsentium elargimur. Contrarijs non obstantibus quibuscunq.*

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 20. Iunij. 1580. Pontificatus nostri anno nono.

Cæsar Glorierius.

Pri-

Priuilegium Tertium.

Fratres prouinciæ Poloniæ possunt de licentia prouincialis celebrare Missas extra Ecclesias.

GREGORIVS PAPA XIII.

DILECTE fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus in quibusdam ciuitatibus oppidis & locis prouinciæ Poloniæ tanta hæreticorum potentia & impietas existat, vt catholicos impunè opprimant, nec iisdem catholicis missas in Ecclesiis quarum raritas in illis partibus existit, audire tuto liceat. Nos supplicationibus tuis hac in parte inclinati, Tibi ac pro tempore existenti Ordinis fratrum Prædicatorum prouinciæ Poloni priori prouinciali licentiam & facultatem dicti ordinis professoribus, altaria portatilia habendi, cum debitis reuerẽtia & honore super quibus in domibus Nobilium Ciuium & incolarum ciuitatum, oppidorum, & locorum dictæ prouinciæ, in quibus vel Ecclesiæ desunt, vel tanta est hæreticorum potentia & impietas, vt Catholicos impunè opprimant in locis ad hoc congruentibus, & honestis, per se ipsos Missas in præsentia personarum catholicarum celebrare possint, in casibus necessitatis tantum. ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus quibusuis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis cęterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die 20. Iunii 1580. Pontificatus nostri. anno nono. *Cęsar Glorierius.*

CAPVT XVII.

Priuilegia nonnulla confraternitatis Sanctissimi Rosarii, in prouincia Poloniæ a suprema Petri sede indulta.

Priuilegium, pro solemni celebratione processionum in quibusdam festiuitatibus.

CLAVDIVS Rangonus Comes, Dei & Apostolicæ sedis gratia Episcopus Regii, & Princeps, nec non Sanctissimi D. N. Clementis diuina prouidentia Papæ octaui assistens & Prælatus domesticus, proque eodem Sanctissimo eiusque Sancta sede ad Serenissimum Sigismundum, Poloniæ Suetiæque Regem, totumque Poloniæ Regnum, prouincias, terras, dominia, & loca quæcunque illi quomodocunque

cunque subiecta, cum facultatibus Legati de latere Nuncius vniuersis & singulis Christi fidelibus præsentes inspecturis, lecturis pariter & audituris. Salutem in Domino sempiternam, & synceram in Christo charitatem. Nuper nobis pro parte admodum Reueren. P. Magistri Alberti Secouij prouincialis per totum prædictum Poloniæ Regnum Ordinis Prædicatorum. Narratum fuit à Summi Pontificibus, processiones cum Sanctissimo Sacramento corporis Christi, cum indulgentijs, pro quibuslibet B. Mariæ Virginis, nec non Patronorum Ordinis præfati festis, similiter primo & secundo cuiuslibet mensis die Dominico, in quibus eiusdem B. Mariæ Virginis Rosarij, & Nominis Iesu societatum solemnitates respectiuè celebrantur, in nonnullis dictorum suorum Ordinis & prouinciæ Ecclesijs, concessas fuisse, quas processiones, vt omnibus Ordinis & prouinciæ prædictæ Ecclesijs, de auctoritate Apostolica concedere dignaremur, humiliter nobis supplicari fecit. Nos igitur populorum saluti, omnibus quibus in Domino possumus modis consulere cupientes, vt in omnibus prædictis Ecclesijs prouinciç prçfatæ processiones, cum venerabili Eucharistię Sacramento, more prouincię solito, in prçfatis omnibus festiuis, & Dominicis diebus, fieri possint, vigore nostrarum facultatum auctoritate Apostolica nobis concessarum, ad quarum insertionem non tenemur, facultatem pariter, & auctoritatem tenore prçsentium concedimus & impartimur. In quorum fidem prçsentes manu nostra subscripsimus & per infrascriptum Notariú nostrum subscribi, sigilliq; nostri quo in talibus vtimur, iussimus & fecimus impressione muniri.

Datum Cracouię in palatio solitæ nostrç residentię die decima Octobris, anno Domini, millesimo sexcentesimo secundo.

Claudius Rangonus Episcopus Regij & Princeps Nuncius Apostolicus. Gratis vbique.

Aloysius Pratissolius Notarius Actorum.

Priuilegium, pro quibusdam processionibus, solemnibus, & orationibus instar 40. horarum singulis ferijs sextis Quadragesimę &c.

PAVLVS PAPA QVINTVS.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVM sicut accepimus, in diuersis Ecclesiis Regni Poloniȩ, nonnullȩ piȩ vtriusque sexus Christi fidelium Confraternitates, sub inuocatione Sanctissimi Rosarij, non tamen ex hominibus vnius specialis artis canonicè institutȩ existant, qui in diuersis pijs charitatis & pietatis operibus sese consueuerunt exercere. Nos vt Confraternitates huiusmodi maiora indies suscipiant incrementa, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, qui aliquam dictarum Confraternitatum de cætero ingredientur, die primo eorum ingressus, si verè pęnitentes & confessi Sanctissimum Eucharistiȩ Sacramentum sumpserit, Plenariam. Ac tam ipsis nunc & pro tempore describendis, quam iam descriptis, in aliqua dictarum Confraternitatum confratribus, in cuiuslibet eorum mortis articulo, si pariter verè pænitentes & confessi, Sacraque communione refecti, vel quatenus id facere nequiuerint, saltem contriti, nomen Iesu ore si potuerint, sin autem, corde deuotè inuocauerint, etiam Plenariam. Nec non omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, etiam vere pœnitentibus & confessis, ac Sacra communione refectis, qui Ecclesiam seu oratorium, vel capellam alicuius ex dictis Confraternitatibus, in prima Dominica Octobris, qua festum Sanctissimi Rosarij celebrari consueuit, a primis vesperis, vsque ad occasum solis eiusdem diei singulis annis deuotè visitauerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiȩ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, ac processionem in eodem die a dictis Confratribus per vrbium & oppidorum maiores plateas, fieri solitam, piè associauerint: quoad confratres præfatas, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus: quoad alios vero non confratres Decem annos, & totidem quadragenas, de iniunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pęnitentijs, in forma Ecclesiȩ consueta relaxamus. Insuper eisdem Confratribus tantum, similiter pęnitentibus & confessis, ac Sacra communione refectis, qui in singulis ferijs sextis Quadragesimæ, exercitia pietatis Christianæ, cum meditationibus passionis Christi, & disciplinis (quæ vt accepimus in eisdem diebus, per dictos Confratres vsque ad copiosam sanguinis

Ad instar orationis 40. horarum.

nis effusionem, magna cum populi ædificatione, & hæreticorum conuersione peragi consueuerunt) absoluerint; aut Missæ cantatę de passione Domini, ante Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, super altaria maiora Ecclesiarum earundem Confraternitatum, ab ortu solis vsque ad occasum expositum, in ijsdem ferijs sextis Quadragesimæ interfuerint. nec non ijs qui processionem in festo Assumptionis Beatę Marię Virginis per vrbium & oppidorum maiores plateas, prout in festo Sanctissimi Rosarij fieri solitam deuotè associauerint, & ibi vt præfertur orauerint; quo die prædictorum id egerint, decem annos & totidem quadragenas vt præfertur relaxamus. Quoties vero præfati confratres missis & alijs Diuinis officijs quouis anni tempore in Ecclesiis, seu oratorijs, vel capellis dictarum confraternitatum celebrandis, & præsertim officio Beatæ Mariæ Virginis, singulis diebus Dominicis, & festiuis per dictos Confratres recitando, vel Letanijs, singulis diebus Sabbathi post Completorium ibidem decantandis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperit, vel pacem cum inimicis, proprijs seu alterius composuerint, vel componi fecerint, seu procurauerint, necnon etiam qui corpora defunctorum tam confratrum quam aliorum ad sepulchrum associauerint, vel Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ad infirmos, aut alias vbicunque & quocunque pro tempore deferatur comitati fuerint; aut si ad hoc impediti, campanæ ad id signo dato, semel orationem Dominicam, & salutationem Angelicam dixerint, aut demum quodcunque aliud pietatis vel charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet prædictorum operum, sexaginta dies de iniunctis, seu alias vt supra relaxamus. Præsentibus pro confratribus perpetuo, pro alijs vero non confratribus ad decennium valituris. Vt autem præsentes litterę ad singula quæque loca opportuno, facilius deferantur, volumus quod earum transumptis, etiam impræssis, manu alicuius Notarij publici subscriptos, & sigillo alicuius personę in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quę eisdem pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die 13. Aprilis 1606. Pontificatus nostri anno primo.

M. Vestrius Barbianus.

CA-

CAPVT XVIII.

Sectiones & partitiones diuersæ Conuentuum Prouinciæ Poloniæ.

FOELICITATEM quoque an infœlicitatem Prouinciæ, in tot sectionibus, auulsionibusque Conuentuum vltimò euoluere placet. Dicerem infœlicitatem? At genitricis Prouinciarum, & Congregationum nomenclaturam illi adimo. Fœlicitatem vocabo? Si tamen fœlicitas est corpori in mille partes distrahi. Si fœlicitas est partibus distractis à corpore, a vita, sensu, participioq; influxum secerni. Si prope interitum, esse extra compagem, si emori, seiunctis a busto, fœlicitas est. Vulgatum est illud. Virtus vnita fortior, sparsa sectione non item. Et illud. Quantò aliquid magis emouetur ab vnitate magis per partitionem dispartitur, magisque corruptioni obnoxium est. Malo Religionis, & suo experiuntur Conuentus Boemiæ, Silesiæ, & Pomeraniæ, quantum illis accesserit deterioris sortis, ex separatione a connaturali corpore Prouinciæ Poloniæ. Ex superioribus, inque toto orbe manifestis deprehende. iudica, & qui potes, errorem olim admissum, emenda.

Prima Sectio Prouinciæ in duas, Poloniæ videlicet & Boemiæ, de qua superius cap. 7. Hæc non multo tempore ex violenta illa auulsione constitit, pristinę vnitati ex integro restitutis Conuentibus Boemiæ, ad vnam Prouinciam Poloniæ, licet post modum se denuò a corpore Prouinciæ abiunxerint Boemi, inque duas Prouincias, Boemiæ scilicet, & Saxoniæ diuisi, abstractis a Prouincia Poloniæ in Ducatu Pomerianæ his Conuentibus pro Saxoniæ Prouincia.

Soldenensis.
Caminensis.
Gripsualdensis.
Stolpensis.
Posualcensis.

Ad Prouintiam vero Boemiæ adiuncti } Omnes desolati post separationem.

Franckfternensis.
Boleslauiensis.
Legnicensis.
Leuiensis.
Bregensis.

Secunda Sectio. Prouinciæ Cœnobiorum a Gregorio XI. Pontifice Maximo ad instantiam Heliæ generalis Magistri facta, dum pro societate illa peregrinantium, F. Ioannes Prouincialis Poloniæ, de consensu mutuo

Patrum

Patrum aliquos Conuentus Russiæ secreuerat, mutuoque concesserat, anno 1378. labi postmodum ceperunt hi Conuentus, ideoque denuò prouinciæ a Patribus ordinis restituti sunt in generalibus Capitulis, vt superius capite 4. actum est.

Tertia auulsio. Monasteriorum a prouincia Vratislauiensis scilicet, Opoliensis, Glogouiensis, & Suidnicensis pro noua Congregatione Silesiæ, Anno Domini 1594. a Reuerendissimo P. F. Hyppolito Maria Beccaria de Monte Regali ordinis generali Magistro. Hi denuò reiuncti sunt prouinciæ Poloniæ post annos duodecim decreto Capituli generalis anno 1605. Vallisoletani, cuius hęc est series.

Prouinciæ Poloniæ restituimus Conuentus in Silesia, videlicet Vratislauiensem Glogouiensem, Suidnicensem, absoluentes ab officio prioratus Vratislauiensis & Vicariatus dictorum Conuentuum Fr. Marcum Freithinger de Carniola.

Quarta & ea nostro tempore Religioni perniciosissima in duas prouincias Poloniæ scilicet, & pretensum S. Hyacinthi de Russia, ab eodem Reuerendissimo generali Magistro Hyppolito, in generali Capitulo Valentino 1596. inchoata, & rursus in Capitulo Neapolitano 1600. tentata est. Post varia sacræ Episcoporum, Regularium Congregationis, summique Pontificis Clementis Octaui decreta lata, perq; Illustrissimos Regni Cardinales, Bathoreum & Radiuillum, per Archiepiscopum Gnesnensem Stanislaum Carncouium aliosque Regni præsules, promulgata & executa, sublata est immensis laboribus in Curia Romana Reuer. P. F. Alberti Secouij sacrę Theolog. Magistri, aliorumque post Coadiutorum iuniorum.

CAPVT XIX.

Decreto Sedis Apostolicæ, in causa Tentatæ diuisionis Prouinciæ Poloniæ, executioq; illorum.

Operæpretium erat singula Decreta Sedis Apostolicæ, in progressu causæ istius adiungere. horum tamen (ne nimium excrescat indiculus hic rerum) summam ex his Sanctiss. D. Nostri Pauli Quinti Pontificis Maximi, Confirmatorijs litteris, accepisse Lectori sufficiat, quæ sequuntur.

PAVLVS

PAVLVS PAPA QVINTVS.

Ad perpetuam rei memoriam.

PASTORALIS nostri offitij ratio postulat, vt ea quæ a prædecessoribus nostris sancita, transacta, ac ritè decreta sunt, pro publica tranquillitate Religiosorum, auctoritatis Apostolicæ munime roboremus, ne vel iniuria temporum exolescant, vel inquietorum artibus, aut alias quouis modo conuellantur. Alias siquidem, per fel. recor. Clementem Papam Octauum prædecessorem nostrum accepto, inter Religiosos prouinciæ Poloniæ, & assertæ prouinciæ Sancti in Russia Ordinis Prædicatorum, nonnullas differentias, occasione assertæ diuisionis dictæ prouinciæ Sancti Hyacinthi in prouincia Poloniæ in Capitulo Generali eiusdem Ordinis Prædicatorum Valentiæ celebrato factę, ortas fuisse, per suas in forma Breuis sub data die xxx. Iulij M DC I. Pontificatus sui anno x. confectas litteras Motu proprio prouinciam sancti Hyacinthi, ac nomen, titulum & essentiam prouinciæ huiusmodi Apostolica auctoritate perpetuo suppreßit, & extinxit; ac in locum eiusdem prouinciæ, vnam Congregationem in Russia, Conuentuum Lepolien. Camenecen. Kiouien. Rubeicastri, Iazlouien. & Mosticen. olim in prouincia sancti Hyacinthi comprehensorum, a prouincia Poloniæ prorsus separatam & diuisam, dicta auctoritate etiam perpetuo erexit, & instituit: ipsique Congregationi Vicarium constituit & deputauit. Ad huiusmodi vero Congregationem Fratres omnes Ruthenos eiusdem ordinis, qui in prouincia Poloniæ fuissent, si voluissent, liberè transire posse. & vicissim, si qui ex fratribus Polonis inter Ruthenos adfuißet, ijs ad prouinciam Poloniæ redire, & ibidem permanere poße. Conuentus prætereа alios omnes, qui in dicto Capitulo Valentiæ celebrato, a prouincia Poloniæ separati, & prouincię sancti Hyaciuthi assignati erant; & pręsertim Smotricien. licet in litteris dicti Clementis prędecessoris dicatur Moßenen. qui Mossenen. Conuentus non extat, & Vvlodimirien. in Russia, eidem prouinciæ Polonię restitui voluit & ordinauit, ita vt ex tunc de cætero, supradicti Smotricen. & Vvlodimirien. Conuentus vna cum alijs in eodem Capitulo Valentino nominatis, ad prouinciam Poloniæ perpetuo spectarent. non obstante ordinatione ipsius Capituli Valentini, & etiam Neapolitani, vt dicitur mandato eiusdem Clementis prædecessoris facta, quam quoad hunc effectum reuocauit, & annullauit. Priuilegia item omnia ad prædictam prouinciam Polonię pertinentia, in Conuentu Leopoliensi depositata, Conuentibus quorum essent, eidem prouinciæ Poloniæ restitui debere mandauit. & vtrique parti, tam prouinciæ Polonię, quam Ruthenorum perpetuum silentium imposuit. Vtque hęc omnia executioni de-

man-

mandarentur, dilectum filium Dominicum Landium Florentinum, Fratrem eiusdem Ordinis Prędicatorum prouinciæ Romanę sacrę Theologiæ Lectorem, dictarum litterarum executorem, ac prouinciæ Poloniæ, & nouę Congregationis Russię visitatorem Apostolicum, cum facultatibus tunc expensis fecit, & deputauit, ac alios, prout in dictis litteris continetur. Qui quidem Dominicus Landius, ad illarum executionem procedere volens, accitis atque vocatis Prælatis, & pręcipuis Fratribus, tam prouincię Polonię, quam nouę Congregationis Ruthenorum, sic a dicto Clemente prędecessore instituta, ipsis Kalendis Iulij, anni M D C I I. in Conuentu Beatę Mariæ Premislien. dicti ordinis, Venerabili fratre Matthia Episcopo, vna cum duobus Ecclesiarum Cathedralium Canonicis ibidem existentibus, pręmissa inuocatione sancti Spiritus, per recitationem hymni. Veni creator Spiritus. & aliarum piarum precum, in primis Concionem habuit, ad dictos Fratres pro mutua pace, & charitate amplectenda, dictarumque litterarum executione suscipienda, subindeq; lectis per Notarium publicum, ad hoc specialiter assumptum, in primis patentibus sui Vicariatus, Commißariatus, & deinceps supradictis litteris, eosdem Fratres sic conuocatos interrogauit. an huiusmodi litteris morem gerere vellent. Qui omnes singillatim, tam suo priuato, quam aliorum Fratrum sibi subditorum nominibus, vti obedientes filij, eisdem Clementis prędeceßoris litteris in omnibus & per omnia, iuxta earum formam, continentiam & tenorem parituros promiserunt, seque ad hoc per vniuscuiusque ex ipsis subscriptionem vltro astrinxerunt. Quibus & nonnullis alijs executionem in dictis Clementis prædecessoris litteris concernentibus peractis, tam Matthia Episcopo, quam Dominico executore adhortantibus, in signum initę amicitię & litis sopitæ, sibi mutuo dextras porrexerunt, seque amplexi, & in signum pacis exosculati fuerunt, & demum prępotenti Deo pacis authori gratias agentes, Canticum Te Deum laudamus, summa cum lętitia decantando, processionaliter eodem Matthia Episcopo eos comitante, ad chorum Ecclesię Conuentus illius accesserunt, ibique altissimo rursus preces, pro confirmatione pacis & mutuæ charitatis fuderunt, ac alias prout in publico super his confecto instrumento plenius apparet. Quare idem Clemens prędecessor, cui cordi semper fuit discordias præcidere, prospero Religiosorum statui, & quieti prospicere cupiens, motu simili, processum super executione suarum litterarum prędictarum, vt pręfatur habitum, ipsamque executionem, ac prout eam tangunt & concernunt, omnia & singula in dicto instrumento contenta, cum inde secutis, auctoritate Apostolica perpetuo confirmauit & approbauit, rataque & grata habuit, ac Apostolico confirmationis robore communiuit. ac omnes & singulos, tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet interuenissent, suppleuit. Decernens processum, ac executionem, aliaque præmissa, necnon suas litteras, nullo vn-

quam tempore, ex quauis causa, de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis dicti Clementis prædecessoris, aut alio quouis defectu notari, impugnari, redargui, retractari, aut in Ius vel controuersiam reuocari, aut aduersus illas quodcunque gratiæ vel iustitiæ remedium impetrari posse, sed semper & perpetuo validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere. Sicque ab omnibus censeri, ac ita & non aliter per quoscunque Iudices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos & Sedis Apostolicæ Nuncios sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane quicquid secus super his a quocunque, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret attentari. Mandans Venerabilibus Fratribus Luceorien. & Chelmen. Episcopis, ac dilecto filio nostro tunc suo & Apostolicæ Sedis in Regno Poloniæ tunc & pro tempore existenti Nuncio, vt ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios, suas litteras prædictas, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuisset, & quoties pro parte Fratrum prouinciæ & Congregationis huiusmodi, seu alicuius eorum fuissent requisiti, solenniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, facerent auctoritate sua illos, præmissorum omnium & singulorum effectu pacificè frui & gaudere. Non permittentes eos desuper, a quoquam, quauis auctoritate, quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscunque per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo. Inuocato etiam ad hoc si opus fuisset, auxilio brachij sæcularis, prout in eiusdem Clementis prædecessoris nostri litteris sub die xxiij. Aprilis M D C I I I. Pontificatus sui anno xij. desuper expeditis plenius continetur. Et deinde omnia prædicta, vniuersi Fratres Ordinis Prædicatorum nuper anno præterito M D C V. Vallisoleti in Capitulo Generali congregati acceptarunt in hunc modum, videlicet. Denunciamus fœl. recor. Clementem Papam VIII. Motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, sub Annulo Piscatoris die xxx. Iulij M D C I. Prouinciam sancti Hyacinthi, ac nomen, titulum & essentiam illius omnino extinxisse, & in locum eiusdem Congregationem nouam in Russia ex Conuentibus Leopolien. Cameneten. Kiouien. Rubeicastri, Iaslouien. & Mosticen. a prouincia Poloniæ separatis erexisse. Conuentus vero alios, qui in capitulo Generali Valentiæ a prouincia Poloniæ separati, & prouinciæ Sancti Hyacinthi assignati fuerunt, una cum priuilegijs eorundem Conuentuum in Conuentu Leopolien. depositatis restitui decreuisse, silentiumque perpetuum in virtute Spiritus sancti & sanctæ obedientiæ, necnon sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & alijs de nihil innouando in posterum vtrique parti imposuisse. Non obstantibus

tibus

tibus ordinationibus Capitulorum Generalium Valentiæ & Neapoli immediatè celebratorum, & alijs tum litteris Apostolicis Pij II. & Sixti IIII. pro Societate peregrinantium, quam etiam quibusuis decretis ab ordine emanatis in contrarium. In quorum omnium executionem Reu. P. Magister, Frater Dominicus Landius ab eodem Clemente VIII. & a Reuerendissimo P. Generali executor & visitator missus est, eaque in Conuentu Præmislien. prouinciæ Poloniæ, assistente Illustrissimo & Reuerendissimo Episcopo loci illius, in præsentia vtriusque partis citata & comparentes publicauit, & executus est. Patres vero & fratres tam prouinciæ Poloniæ, quam congregationis in Russia huiusmodi diffinitionem & executionem laudarunt & approbarunt ac subscripserunt, prout clarè constat per acta Ioannis Crosnen. sacra auctoritate Apostolica publici Notarij, die prima Iulij, M D C I I. facta. Quæ omnia prædictus Clemens prædecessor, tam decretum quam executionem illius per litteras sub plumbo datas Romæ apud sanctum Petrum. M D C I I I. nono Kal. Maij. Itemque per alias litteras sub Annulo Piscatoris. Datum Romæ die 23. Aprilis eiusdem anni confirmauit. Non obstantibus litteris suis in forma Breuis, quibus inhibetur, ne prouincialis Poloniæ prætendat iurisdictionem super Conuentus in Russia, ac etiam capitulo Generali Romæ M D C I. in quo ex mera gratia sedis Apostolicæ fratres Rutheni pro rata suæ olim assertæ prouinciæ, voces, loca, & diffiniendi auctoritatem, cum alijs prouincijs habuerunt. Nos igitur cum omni reuerentia dictas litteras, decreta & diffinitiones Apostolicas, earumque executionem acceptamus. Præcipientes sub pœnis a Sede Apostolica taxatis, omnibus Fratribus ad prouinciam Poloniæ, & Congregationem in Russia pertinentibus, ne directè vel indirectè prędictæ ordinationi Apost. cōtradicere, vel aliquid circa hoc in posterum innouare audeat. Nos igitur qui inter Religiosos pacem & publicam tranquillitatem cōseruari syncero desideramus affectu, pręmissorū perpetuę stabilitati, ne aliquomodo deinceps quouis tempore, per aliquorum conatus, illa vel eorum aliqua perturbentur, neve nouæ dissensiones peiores prioribus suscitentur, opportunè prouidere, ac Fratrum eiusdem Regni dicti ordinis quieti, quātum cū Domino possumus, consulere volentes, ac eorū quemlibet, a quibusuis excōicationis, suspensionis & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris & pœnis a iure vel ab homine, quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum pręsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, motu proprio, non ad prouincialis Poloniæ dicti Ordinis, vel cuiusuis alterius super hoc nobis oblatę petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, tam litteras prædictas Clementis prędecessoris, quam denunciationem earundem in capitulo generali Valdisoletano, aliaque decreta, extinctionem asserte prouinciæ Sancti Hyacin-

thi, ac restitutionem Conuentuum prouinciæ Poloniæ concernentes & concernentia, omniaq; & singula in eis contenta, quorum tenores ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis haberi volumus, cum omnibus inde secutis, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo confirmamus & approbamus, ac illis perpetuæ, & inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, omnesque & singulas tam Iuris quam facti, ac solemnitatum defectus, si qui desuper, quolibet interuenerint, in eisdem supplemus. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis Gnesnen. & Leopolien. & Episcopis Cracouien. Premislien. Luceorien. Camenecen. Chelmen. & Kiouien. ac dilecto filio nostro & Apostolicæ sedis in Regno Poloniæ Nuncio per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte Prouincialis, & Fratrum prouinciæ Poloniæ, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra eadem præmissa omnia & singula perpetuo obseruari, ac ipsam prouinciam Poloniæ, illiusque prouincialem & fratres nunc & pro tempore existentes illorum effectu pacificè frui & gaudere. Non permittentes eos desuper a quoque, quauis auctoritate, quomodolibet indebite molestari; Contradictores quoscunque per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, a fel. rec. Gregorij XI. litteris, quæ incipiunt. Super cuncta desiderabilia. Romæ quinto Kalen. Februarij. Pontificatus sui anno octauo, ac pij memoriæ Pij II quæ incipiunt. Dum leuamus. Pridie Idus Iunij, Pontificatus sui, anno sexto, ac Sixti IIII. similis memoriæ, quarum initium est. Apostolicæ seruitutis officium. Romæ Kal. Aprilis, 1473. Pontificatus sui, anno secundo, ac aliorum Romanorum Pontificum, pro societate peregrinantium. attento quod iam olim anno dom. 1456. in Capitulo generali Mõtispessulani, & alijs duobus subsequentibus eiusdem Ordinis perpetuo extincta fuit; ac Bonifacij Papæ octaui de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas, aliquis auctoritate præsentium ad Iudicium non trahatur, alijsque constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac etiam ordinationibus Capitulorum generalium eiusdem Ordinis Prædicatorum, Valentini, & Neapolitani, dictæ prouinciæ Poloniæ præiuditium, necnon præfatæ prouinciæ Sancti Hiacynthi de Russia erectionem concernentibus, ac prædicti Magistri generalis Hippoliti Mariæ litteris, ac auditoris cameræ suspensiuis executionis sententiæ Sacræ congregationis, imo verius Sedis Apostolicæ, necnon alijs litteris dicti Clementis prædecessoris, quibus continetur, ne scilicet prouincialis se intromittat in gubernium Conuentuum Russiæ. Necnon admissione in actibus Capituli generalis, in hac alma vrbe de anno 1601. celebrati

ad

ad vocem, locum & diffinitionem prouincialis diffinitoris & electoris prætensi, asserte olim prouinciæ Sancti Hiacynthi de Russia, ac etiam litteris nostris in forma breuis sub die 7. Ianuarij 1606. quibus priuilegia Societati Peregrinantium concessa intendebamus confirmare, quæ incipiunt. Iniuncti nobis Apostolici muneris, ac quibuscunque alijs constitutionibus & ordinationibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus & insolitis clausulis, ac irritantibus, & alijs decretis in contrarium quomodolibet facientibus. Quibus omnibus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, illis alias in suo robore permansuris, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque; volumus autem vt præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris die 22. Maij. 1606. Pontificatus nostri anno primo.

Marcellus Vestrius Barbianus.

Pro coronide autem opusculi, lege mihi has litteras fœlicis memoriæ Papæ Clementis octaui ad patres prouinciæ Poloniæ non refractarios, sed dicto obedientes, in re tam graui & præiudiciali, quanta erat, diuisionem prouinciæ, antea vnanimis, a sua constitutione, talibus qualibus fuerat tentata artibus aspicere. *A tergo*

Dilectis filijs Prouinciali, & Fratribus prouinciæ Poloniæ Ordinis Prædicatorum.

CLEMENS PAPA VIII.

DILECTI filij, salutem & Apostolicam benedictionem. Legimus libenter litteras vestras, non ob eam causam, quod gratias nobis agitis, sed quia in eis elucet pietas vestra, & deuotio, & obedientia erga nos, & erga hanc Sanctam Sedem, in qua nos immeriti, Spiritu Sancto auctore præsidemus. Nos autem vos, & prouinciam istam, paternæ charitatis affectu complectimur, in visceribus Iesu Christi, & quæ pacis & tranquillitatis vestræ caussa,

caussa, pastorali sollicitudine egimus & prouidimus, quæ a vobis grato animo commemoratur, ea certe propensa inprimis erga vos voluntate egimus. Et quæ de visitatoris nostri zelo, prudentia & dexteritate scribitis, in vestra quiete & concordia procuranda, ea & nostræ expectationi sunt consentanea, & valde iucunda. Quamobrem vos tanto impensius in Domino hortamur, & paterne admonemus, vt constabilitam concordiam, omni studio & diligentia obseruetis, quę Deo accepta, vobis & prouinciæ salutaris, nobis etiam pergrata est. Quod reliquum est filij, manete in dilectione & charitate, quod est vinculum perfectionis, & ambulate in domo Dei cum consensu, seruientes illi in Sancta vocatione vestra, in corde perfecto, & orate pro infirmitate nostra ad Patrem misericordiarum, vt quæ illi placita sunt, ipso iuuante, per merita etiam gloriosi confessoris sui Sancti Hyacinthi, vestri & Regni Polonię patroni semper faciamus. Vobisque Apostolicam benedictionem nostram benigne impartimur.

Datum Romę apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die vltima Maij 1603. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Syluius Antonianus, Cardinalis.

F I N I S.